Evaluatieverslag communicatiecampage voor het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde

21/06/2001

Opgesteld voor:
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1
2018 Antwerpen

Door:

ECO CONSULT milieucommunicatie BVBA

Voor een natuurlijke kijk op de wereld

Postbus 7
9180 Moerbeke-Waas
Tel: 09/326 80 80
Fax:09/326 80 89
e-mail: info@ecoconsult.be

Inhoudstafel

Rapportage GOG-KBR december 1999-juni 2001

1. Omschrijving van de opdracht

De opdracht luidt: "Communicatie advies bij de realisatie van het Sigmaplan te Kruibeke, Bazel, Rupelmonde (en omgeving)." Uitgesplitst omvat de opdracht de volgende taken en deeltaken.

Post	Taken	Deeltaken	Status
1	Vooronderzoek doelgroepen kennis en attitude		100%
2	Uitwerken van het communicatieplan		100%
3	Ontwikkelen van het noodplan, inl. media responsplan en feitenboek		100%
4	Messagemap		100%
5	Ontwikkeling huisstijl		100%
6	Persoonlijke informatiebrief, incl. vouwblad	Opmaken en Press covering Drukken en verspreiden	100%
7	Informatieverstrekking omtrent het milieutechnisch onderzoek	Opmaken Drukken en verspreiden	0%
8	Ontwikkelen van een informatiepakket	Opmaken Drukken en verspreiden	100%
9	Organiseren van informatiebijeenkomsten		40%
10	Opleiden van een ombudsman		0%
11	Ontwikkeling en productie van een projectnieuwsbrief (2 extra exemplaren)	Voorbereiding Opmaken Drukken Verspreiden	80%
12	Begeleiding m.b.t. het themanummer van de Schelde-nieuwsbrief		100%
13	Organiseren van bezoeken aan voorbeeldgebieden in België en Nederland		66%
14	Organiseren van diverse werkbezoeken aan het GOG-KBR		50%
15	Ontwikkelen van een lesbrief	Opmaken Drukken en verspreiden	100%
16	Organiseren van symposia		100%
17	Organisatie van themagerichte workshops		25%
18	Oprichten van 'ambassadeurs van het GOG'		100%
19	Leveren van communicatieadvies		100%
20	Mediatraining		100%
21	Organisatie persconferentie		100%
22	Uitwerken persplan		100%*
23	Actieve persbenadering/perscontacten		100%

(*) Deze post is opgenomen in het communicatieplan

Uit deze gegevens blijkt dat 79% van de taken reeds uitgevoerd is. De verklaring voor dit percentage heeft vele factoren. Het uitblijven van de bouwvergunning heeft ervoor gezorgd dat onder meer de algemene vergadering, de opleiding van de ombudsman en een aantal workshops nog niet hebben plaats gevonden. Ook de afspraak die we met burgemeester Denert, om geen grootscheepse, pro-actieve acties te ondernemen voor de gemeenteverkiezingen, heeft bijgedragen tot het niet uitvoeren van een aantal voorziene acties van het communicatieplan.

In de hiernavolgende paragrafen zullen de gerealiseerde taken aan bod komen.

2. Evaluatie gerealiseerde taken

2.1.Doelstelling

Bij deze evaluatie gaan we na wat de impact van de communicatieve acties is geweest om toekomstige acties eventueel te optimaliseren of bij te stellen. Vanuit het uitgangspunt 'meten is weten' hebben we verschillende methoden gebruikt om de effectiviteit van de verschillende acties te meten. Bij het meten is niet alleen gekeken naar de kwantitatieve factoren zoals de kengetallen, maar er zijn ook kwalitatieve factoren meegenomen. De eerste gedachte die naar voren komt als men kwalitatief wil meten is het houden van een enquête met open vragen onder een representatief aantal respondenten. Dit vergt echter een grote inspanning en vraagt veel tijd. Maar er zijn ook andere vaak meer praktische methoden om de situatie in beeld te brengen. Zoals communicatie-audit, observaties, persmonitoring en klachtenregistratie.

Als men de impact van communicatieve acties wil meten dient men eerst doel en onderzoekcriteria af te bakenen, zodat de juiste vragen worden gesteld.
Met andere woorden de uitgangspunten van de evaluatie dienen een directe relatie met de communicatiedoelstellingen te hebben die in het communicatieplan zijn opgenomen.

De volgende communicatiedoelstellingen werden in de evaluatie meegenomen:

1. het informeren van doelgroepen in volle breedte en diepte
2. voorkomen contraproductieve wrijving
3. inspelen op en voorkomen van negatieve acties
4. sturen van interne processen

De indicatoren om de impact van de boodschap te bepalen werden gehaald uit het communicatiemodel waarmee Eco Consult werkt. Dit model gaat uit van verschillende fasen die doorlopen moeten worden teneinde een bepaald gedrag te verkrijgen. Deze zijn:

1 Aandacht
2 Inzicht
3 Attitude
4 Gedragsverandering
5 Gedragsbehoud

Het verschaffen van inzicht en kennis over het project is een eerste fase, het ombuigen van de vooroordelen volgt daarop en pas daarna kan men gaan werken aan een gedragsverandering.

De strategie bestond er derhalve uit om bepaalde boodschappen af te stemmen op specifieke doelgroepen, waarbij het zeer belangrijk was om een juist tijdstip te kiezen afhankelijk van de fase waarin de doelgroep zich bevindt ten opzichte van het project.

2.2.Wat willen we weten en meten

In deze inhoudsanalyse kijken we naar de input voor de communicatie gekoppeld aan de verschillende fasen. De output, of met andere woorden de resultaten van de verschillende acties worden gemeten aan de hand van een aantal kengetallen, gesprekken met betrokken partijen en persmonitoring.

Input (naar stadium in aanvaardingsproces) en output

In de verschillende tabellen worden, per doelstelling, voor elke afgeleide doelstelling een aantal indicatoren en te verwachten producten geformuleerd. Uitvoering van de voorgestelde acties zal leiden tot het behalen van de doelstellingen.

Tevens worden de uitgevoerde acties geëvalueerd. Hierbij wordt rekening gehouden met zowel kwantitatieve als kwalitatieve factoren. De kwantitatieve resultaten vindt u terug onder de vorm van kengetallen. De meer kwalitatieve factoren onder de vorm van een communicatie-audit, observaties en persmonitoring.

2.2.1. Communicatiedoelstelling 1: het informeren van de doelgroepen in volle breedte en diepte

Om deze doelstelling te verwezenlijken zijn we uitgegaan van twee standpunten:

- De doelgroepen moeten in de verstrekte informatie antwoord op hun vragen vinden.
- Belangrijke informatie komt vanuit afd. Zeeschelde en niet via via.

De in onderstaande tabel opgenomen acties kaderen in van het communicatiemodel, de betrachting is dan ook de **kennis** van de doelgroepen rond het project te **vergroten**.

Actie	**Input**	**Indicatoren/producten**	**Output**
Post 6: Informatiebrief met algemeen vouwblad	In januari ontvingen alle inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde een eerste informatiebrief die huis-aan-huis bedeeld werd. Deze informatiebrief was ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst. Ook de Vlaamse regering, Vlaamse en federale senatoren en volksvertegenwoordigers uit de ruime omgeving van Kruibeke ontvingen een exemplaar met begeleidende brief.	Reacties (o.a. via antwoordkaartjes) Persaandacht	308 personen reageerden op de informatiebrief, 115 van hen stelden ook een of meerdere vragen. 59 cm kolommen in geschreven pers
Post 8: Informatiepakket		Aantal aanvragen via antwoordkaartjes, reacties	Eco Consult ontving 308 aanvragen voor een informatiepakket, waarvan 278 uit Kruibeke en 30 uit andere gemeenten in de regio

Post 11: Ontwikkeling van een project nieuwsbrief (jun/aug/sept/nov/mei)	In de nieuwsbrieven worden de bij de betrokken partijen levende vragen beantwoord. Ook worden de actuele thema's rond het project gevolgd (zoals bijv. Workshop).	Aard van de reacties: (positief/negatief) Persaandacht	De nieuwsbrieven worden positief ontvangen. Interesse bij de betrokken partijen. Ook in de omliggende gemeenten Temse, Hemiksem, Hamme en Boom is de interesse groot. In Willebroek, Rumst en Niel worden echter weinig exemplaren meegenomen. 120 cm kolommen geschreven pers rond de publicatie van de nieuwsbrief
Post 12: Begeleiden van een themanummer van de Scheldenieuwsbrief	De Scheldenieuwsbrief wijdde een volledig nummer aan het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke, gekaderd in het geactualiseerde Sigmaplan.De nieuwsbrief wordt in Nederland en Vlaanderen verspreid	Aard van de reacties	Een duidelijke toename van het aantal aanvragen voor informatiepakketten(35) Waarvan 20 van buiten Kruibeke.
Post 16 Symposium	Symposium in Brussel rond het geactualiseerde Sigmaplan voor secundaire en tertiaire doelgroepen	Persaandacht	3 volledige pagina's in regionale edities van 3 verschillende kranten. Aantal kleinere artikels.

Bij deze acties wordt gebruik gemaakt van antwoordkaartjes en andere feedbackmogelijkheden om na te gaan welke vragen nog leven bij de doelgroepen zodat het communicatieproces kan worden bijgestuurd.

2.2.2. Communicatiedoelstelling 2: voorkomen van contraproductieve wrijving

Om deze doelstelling te verwezenlijken hebben we getracht gebruik te maken van enkele praktische en concrete voorbeelden en simulaties om de vooroordelen bij de doelgroepen weg te nemen. Zo is herhaaldelijk een advertentie geplaatst in het Fusietje, het lokale blad dat huis aan huis wordt verspreid. Hierin worden foutieve berichten tegengesproken die door burgemeester Denert worden verspreid. Doelstelling is om desinformatie tegen te gaan. Er wordt met deze acties getracht de volgende fase binnen het communicatiemodel te realiseren namelijk de **attitudeverandering**.

Door vragen individueel te beantwoorden en kleinschalige informatievergaderingen te organiseren waar specifiek werd ingegaan op bemerkingen en verzuchtingen van de betrokkenen. (MINA-raad, milieugroeperingen, landbouwers). Om de positieve aspecten te concretiseren zijn er excursies georganiseerd naar een voorbeeldgebied in Nederland (de media, burgemeester en schepenen van Kruibeke- Bazel-Rupelmonde).

Actie	Input	Indicatoren/producten	Output
Post 9: Informatievergaderingen	MINA-raad Landbouwverenigingen	Aantal deelnemers	¾ van de MINA-raad leden was aanwezig. De landbouwers binnen de MINA-raad waren afwezig. De vergadering verliep zeer sereen. 25 aanwezigen waaronder vertegenwoordigers van Boerenbond, landbouwers binnen de MINA-raad, Algemeen Boerensyndicaat,
Post 13: Bezoeken aan voorbeeldgebieden	Pers College van Burgemeester en schepenen Kruibeke	Aantal deelnemers Persaandacht Aantal deelnemers	15 persmensen namen deel aan het bezoek Resultaat: 329 cm kolommen geschreven pers en 10 min uitzendtijd nationale radio, 9 min uitzendtijd nationale en regionale televisie. 10 schepenen en raadsleden van de gemeente Kruibeke waren aanwezig

		Persaandacht	Ondanks geen bekendmaking 30 cm geschreven pers
Post 14: Organiseren van diverse werkbezoeken	Met de KWB Rupelmonde werd een bezoek gebracht aan het overstromingsgebied in Tielrodebroek Hier werd dieper ingegaan op de aanleg van een GOG en de natuurinvulling.	reacties	25 deelnemers. Zij waren allen zeer positief.

2.2.3. Communicatiedoelstelling 3: Inspelen op en voorkomen van negatieve reacties

Deze doelstelling beoogt eveneens een **attitudeverandering**. Knelpunten worden besproken vooraleer het tot een conflict komt. De dialoogmogelijkheden worden duidelijk bepaald. De resultaten van deze acties hebben als resultaat plannen waarmee alle betrokkenen akkoord kunnen gaan.

Actie	**Input**	**Indicatoren/producten**	**Output**
Post 15: Opmaken van een lesbrief	Een educatieve wandeling voor de laatste graad van het lager onderwijs rond het GOG.	Reactie	Nog te testen op 26 juni
Post 18: mobiliseren van ambassadeurs van het GOG	Ondersteunen milieugroeperingen	Boswandeling Excursies door milieubewegingen Seminarie op de milieuboot	 100 deelnemers 100 deelnemers
Post 17: workshop	Georganiseerde bevolking: verenigingen (recreatie, milieu, sport, jeugd…)	Aantal deelnemers Persaandacht	100 deelnemers 80 cm kolommen
Post 22: advertenties in Fusietje			
Contacten met sleutelfiguren onderhouden	Gesprek met burgemeester Denert, landbouwvertegenwoordiger Meersschaert	Persaandacht	Dalende negatieve trend in persaandacht
Bij alle informatieactiviteiten streven naar interactie			

2.2.4. Communicatiedoelstelling 4: sturen van interne processen

Actie	Input	Indicatoren/producten	Output
Post 4: Opstellen messagemap	Messagemapping houdt in dat men anticipeert op vragen en argumenten die de betrokken partijen kunnen hebben en hierop vooraf een antwoord formuleren. Bedoeling van deze messagemap is de kernboodschappen overzichtelijk en onderling samenhangend maken en af te stemmen zodat iedereen die over het gecontroleerd overstromingsgebied wordt aangesproken, dezelfde boodschap naar buiten brengt. De vragen in deze messagemap werden geoefend tijdens een mediatraining met een aantal ambtenaren van de afd. Zeeschelde en de afd. Natuur.	De mate van gebruik	Volgende mensen maken gebruik van een messagemap, die te pas komt bij vergaderingen en persinterviews: ir. Leo Meyvis, Afdelingshoofd afdeling Zeeschelde ir. Stefaan Nollet, afdeling Zeeschelde ir. Willy Graré, afdeling Zeeschelde ir. Koen De Smet, Afdelingshoofd afdeling Natuur Dhr. Ludo Hemelaer, afdeling Natuur Prof. Dr. Patrick Meire, UIA Dhr. Jos Stassen, volksvertegenwoordiger AGALEV Mevr. Anne Bats, perschef kabinet Minister Dua Dhr. Johan van Hoecke, perschef kabinet Stevaert Dhr. Strubbe, Administratie Waterwegen en Zeewezen
Doorstroom van informatie: van Eco Consult naar afd., tussen afdelingen, Tussen afd. en kabinetten	Tweewekelijkse werkvergaderingen met afdeling Natuur en Zeeschelde. Knipselkrant Mediamonitoring	Snelheid en accuraatheid	

2.3. Communicatie-audit

De communicatie-audit kan een goed inzicht geven bij de meting van de effectiviteit van de boodschap die de zender wil overbrengen.
Belangrijk hierbij is een netwerkanalyse, waarbij men onderzoekt welke doelgroep men bereikt, via welk kanaal en hoe vaak en in welke stijl. Het gaat hier niet om het aantal communicatiemiddelen op te tellen - communicatie is immers meer dan een middel op een boodschap over te brengen - maar veel meer de wijze waarop en de intensiteit waarmee.

Doelgroepen	**Kanaal**	**Onderwerpen**	**Stijl**
Primaire doelgroep	Post 8: Informatiepakket	• Technische nota • Natuur	Uitgebreide en gedetailleerde teksten. Technisch, gedocumenteerd met kaarten en foto's
	Informatiepakket Wegwijs	• Wie zijn de bevoegde ministers? • Wie voert uit? • Hoe ver staat het sigmaplan?	bondige stijl. Formeel. Foto's van aanspreekpunten
	Vouwblad	• Het Sigmaplan • Waarom te Kruibeke? • Hoe werkt een overstromingsgebied? • Overstromingen voorkomen • Landbouw en natuur	Korte, toegankelijke teksten met veel foto's. Journalistieke aanpak.
	Post 11: Nieuwsbrieven		Idem
	(1) juni	• Studie leidt tot oplossing voor Barbierbeek • Naar een uniek en toegankelijk natuurgebied • Aanleg overstromingsgebied start met ringdijken	Idem
	(2) augustus	• Overheid brengt situatie landbouw in kaart • Provincie werkt aan globale visie Barbier-beekvallei • Totaalvisie op buffergebied	

Doelgroep	Kanaal	Onderwerp	Stijl
	(3) september	• Overgangszone krijgt recreatieve mogelijkheden • Meedenken over overgangsgebied tijdens workshop • Kruibekenaren willen inspraak in overgangszone	idem
	(4) november	• Proefprojecten geven zicht op natuurontwik-keling • Studies bekijken beveiliging tegen overstromingen • Studies in de rand van GOG-KBR • Workshop overgangsgebied mondt uit in debat	Idem
	(5) mei/juni	Geactualiseerde Sigmaplan	Idem
	Post 18: ambassadeurs	Planning Positieve aspecten van project	Mondeling Via artikels in ledenbladen
	Post 9 Informatievergaderin-gen	Gehele project, specifieke vragen	Vrij informele stijl Geen eenrichtingsinformatie Niet met lezing maar uitgaande van op voorhand gestelde vragen door de doelgroep
	Post 13 Bezoek aan voorbeeldgebied	Natuurinvulling	Informeel
	Post 14 Bezoek aan werkgebied	Veiligheid Natuurinvulling	Informeel

Doelgroep	Kanaal	Onderwerp	Stijl
Primaire doelgroep	Post 15 Lesbrief Post 17 Workshop Post 22 Advertenties Post 23 Media	GOG's Natuur Studie invulling overgangszone • Bouwvergunning • Zandstock • Natuurinvulling. • Onderzoeken • Vordering project	Educatief Speels Formeel Dialoog Formeel Informatief Journalistiek

Doelgroep	Kanaal	Onderwerp	Stijl
Secundaire en tertiaire doelgroepen	Beschikbaar stellen van informatie-materiaal Portival 2000, project Post 16 Symposium Post 17 Scheldenieuwsbrief Vlaanderendag	Zie nieuwsbrieven en informatiepakket GOG: focus op Sigmaplan Nieuwe veiligheidsbenadering Geactualiseerde Sigmaplan Sigmaplan en GOG Sigmaplan en GOG KBR	Journalistiek Korte teksten, veel foto's Korte teksten, veel foto's Formeel Verschillende sprekers Journalistiek Foto's en interviewstijl Tentoonstelling Film

Doelgroep	Kanaal	Onderwerp	Stijl
Pers	Geschreven pers, radio, en /of TV Excursie naar voorbeeldgebied	Desinformatie voorkomen Correctie bij verkeerde informatie in de media Natuurinvulling	Persoonlijk Opbouwen relaties Concreet Informeel

2.4. Observaties (*)

Evaluatie na gesprekken met belangengroepen in Groot-Kruibeke toont aan dat de houding van de meeste mensen stilaan verandert van zeer negatief en uitgesproken tegen, naar een soort gelaten acceptatie. De meeste inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde blijven bij hun mening dat met de bouw van het gecontroleerd overstromingsgebied heel wat moois wordt vernietigd, anderzijds zien zij het gecontroleerd overstromingsgebied als een 'noodzakelijk kwaad'. Ze willen - als het GOG er dan toch komt - in de mate van het mogelijke inspraak hebben over nieuwe opportuniteiten die het gebied kan bieden.

Er blijken nog veel onzekerheden te bestaan inzake de uiteindelijke realisatie. Er is veel vraag naar concretere informatie zoals naar de hoogte van de ringdijken en de invulling van het buffergebied als alternatief voor de visserij, de sportvelden en bestaande recreatie. Ook voelt men zich niet veilig en men heeft angst voor overstromingen. Men vraagt zich af wat er gebeurt als er iets misloopt bijv. als de uitwateringssluis hapert. Verder zijn er vraagtekens bij de natuurinvulling van het overstromingsgebied.

Enkel de landbouwvertegenwoordigers zien het gehele project niet zitten. Zij vinden dat het accent teveel wordt gelegd op natuurinvulling en dat met de landbouw en het aspect mens hierachter geen rekening wordt gehouden.

**Diepte-interviews werden afgenomen met de volgende belangengroeperingen:*

- *MINA-raad*
- *Wildbeheervereniging*
- *Visserij: De Schubkarper*
  Vzw De Kreekvrienden
  Nooit vis
  Schelderust
- *Chiro Kruibeke*
- *Jeugdraad*
- *Middenstandorganisatie Unizo*
- *Horeca: Den Eenhoorn*
  Den Duiventoren
- *Landbouwvertegenwoordigers (Boerenbond)*

2.5. Persmonitoring

Een centrale doelstelling van mediamonitoring is om de media-input van de afdeling Zeeschelde in de vorm van persberichten, persexcursies etc. te vergelijken met de output in de media. Aan de hand van de resultaten kan worden nagegaan in welke mate de doelstellingen van de eigen perscommunicatie worden bereikt.
Daarnaast kan mediamonitoring ingezet worden om de trends over het Gecontroleerd Overstromingsgebied in kaart te brengen.
In het eerste geval wordt de conformiteit tussen enerzijds de geïntendeerde boodschappen en anderzijds de inhoud van de communicatie-uitingen in de media getest. De tweede focus van de persmonitoring is de uitsplitsing van positieve en de negatieve communicatie-uitingen om zodoende een idee te krijgen van de wijze waarop de pers tegen het project aankijkt.
De trend die uit deze persmonitoring naar voren komt kan verder worden gevalideerd met de resultaten die uit de andere meetmethoden naar voren komen, zodat men onderlinge dwarsverbindingen kan leggen naar de communicatieacties die zijn uitgevoerd.

Onderstaand treft u een trendanalyse aan van positieve en negatieve berichten over het Gecontroleerd Overstromingsgebied in de ruimste zin van het woord op grond van het volume in cm kolommen van het totale aantal berichten per jaar, onderverdeeld per maand en naar het soort medium. Op de volgende pagina worden een aantal piekmomenten toegelicht.

Volumeweergave van het totale aantal berichten per jaar.

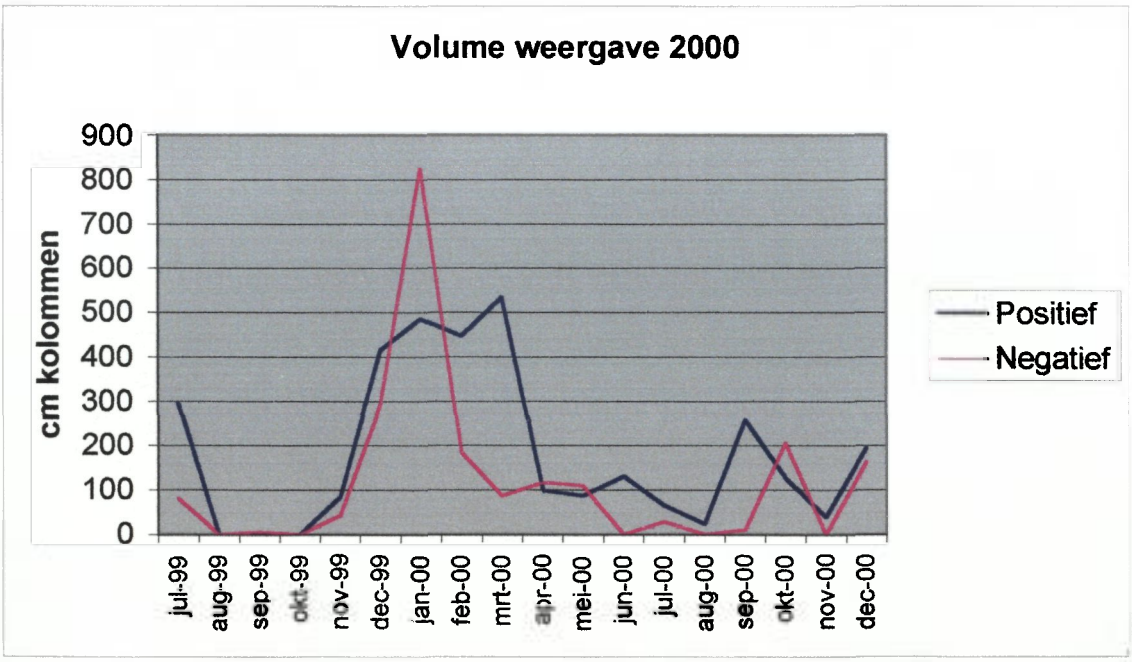

Negatieve pieken:
- Januari 2000 Betoging burgemeester Denert
- Mei 2000: Raad van State en hindertaks
- Oktober 2000: protest rooien bomen en verloop workshop
- December 2000: actie aanbesteding ringdijk

Positieve pieken:
- januari 2000: Agalevreceptie en eerste nieuwsbrief
- maart 2000: Persbezoek Millingerwaard
- juni 2000:studie Barbierbeek en enquête VLM
- september: aankondiging van de workshop/ verloop workshop
- december 2000: studies en proefprojecten

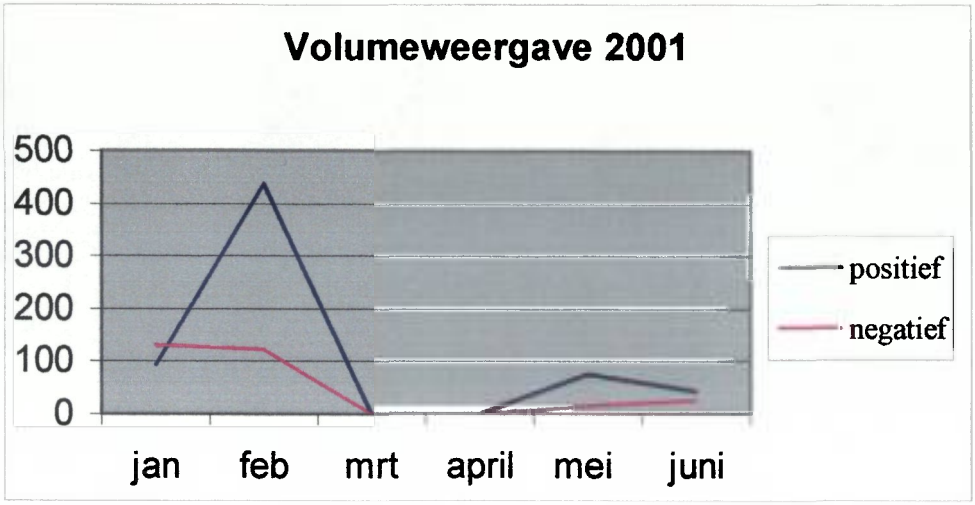

Negatieve pieken:
- januari 2001: ontvangst van de onteigeningsbrieven
- mei 2001 Bouwvergunning voor zandstock

Positieve pieken:
- februari 2001 symposium geactualiseerd Sigmaplan
- mei 2001 bouwvergunning voor zandstock

Absoluut aantal cm kolommen per medium

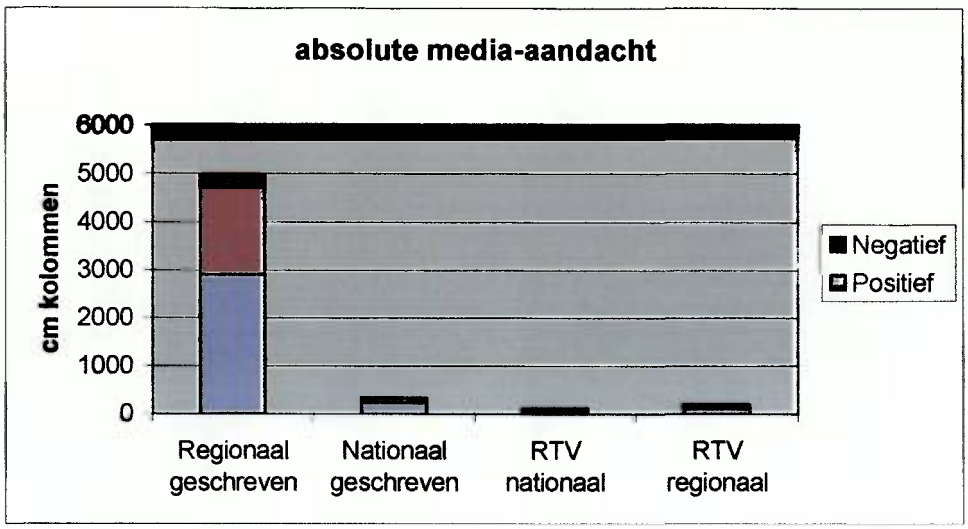

Relatief aantal cm kolommen per medium

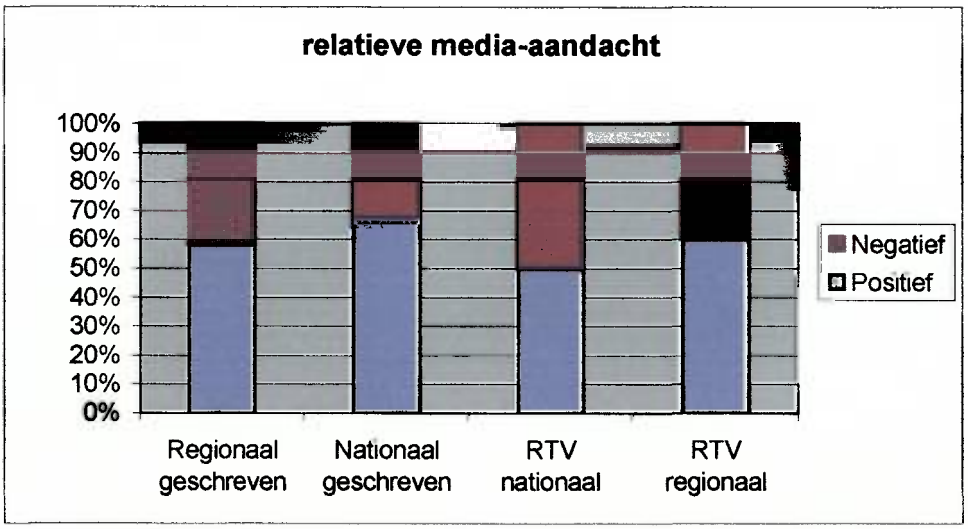

Bespreking persmonitoring

In januari 2000 een negatieve piek naar aanleiding van de betoging onder aanvoering van burgemeester Denert. Dit wordt gevolgd door een positieve piek naar aanleiding van de persexcursie naar Millingerwaard in maart 2000. Daarna is de aandacht (vooral in de nationale media) gezakt. In de pers is er op dit moment een neutraal/positieve berichtgeving ontstaan. Dit kan echter snel omslaan. Burgemeester Denert is zeer alert op zaken die naar zijn mening niet volgens de juiste procedures worden gevolgd (terecht of onterecht) en hij speelt hier onmiddellijk op in en neemt contact op met de pers. Dit blijkt onder meer uit de negatieve publiciteit voor oktober en december naar aanleiding van respectievelijk het protest tegen het rooien van bomen in De Kooi en de actie m.b.t de aanbesteding van de ringdijk. Ook een verkeerde datum op een betekeningbrief van AWZ naar de eigenaars, wordt breed uitgesmeerd in de pers. Zie negatieve piek januari 2001. Op pro-actieve acties rond het thema veiligheid, reageert vooral de regionale schrijvende pers zeer sterk, getuige de piek in februari 2001.

2.6. Klachten

De klachten hielden vooral verband met de terugkoppeling van de communicatie naar de belangengroepen. Het duurt zeer lang voordat bijvoorbeeld specifieke vragen worden beantwoord. Ook de notulen van voorlichtingsvergaderingen maken een lange ronde langs verschillende administraties voordat ze verzonden worden.
Dit heeft voornamelijk te maken met het politiek gevoelige onderwerp.

- Rekening houdend met boven omschreven acties kunnen we volgende vergelijking maken van de output met de vooropgestelde communicatiedoelstellingen.

Communicatiedoelstellingen

Informatie verstrekken	doelstelling bereikt
Voorkomen contraproductieve wrijving	doelstelling gedeeltelijk bereikt
Inspelen op negatieve acties	doelstelling gedeeltelijk bereikt
Draagvlak creëren	doelstelling gedeeltelijk bereikt

Fasen van het communicatietraject

Aandacht	Doelstelling bereikt
Kennis en inzicht	Doelstelling bereikt
Attitudeverandering	Doelstelling gedeeltelijk bereikt
Gedragsbehoud	nog niet van toepassing

3. Lopende taken

Op het ogenblik wordt er nog aan een aantal taken gewerkt. In de onderstaande kolom kan u deze respectievelijke taken terugvinden. De status en de te verwachten einddatum worden hieronder weergegeven:

Taak	Status	Verwachte einddatum
Post 9: organiseren van Informatiebijeenkomsten	40%	(*)
Post 13: organiseren van bezoeken aan voorbeeldgebieden in België en Nederland	66%	(**)
Post 14: organiseren van bezoeken aan het werkgebied	50%	(**)
Post 17: organiseren van themagerichte workshops	25%	(***)

(*) De opzet van de informatievergaderingen voor een aantal doelgroepen wordt voorbereid. Deze zijn gepland in het najaar van 2001.

(**) Ook een bezoek aan een voordeelgebied staat nog op stapel. Met een aantal mensen uit de horeca- en recreatiesector wordt of een bezoek gebracht aan Millingerwaard of een bezoek gebracht aan Tielrodebroek. Een bezoek in Millingerwaard kan gemaakt worden met politici en hogere ambtenaren.

(***) In het najaar 2001 staan nog twee workshops met het onderwijs op stapel.

4. Niet-gerealiseerde taken

Er zijn een aantal taken niet gerealiseerd daar het project vertraging heeft opgelopen:

- Post 7: Informatieverstrekking omtrent het milieutechnisch onderzoek.
- Post 10: Opleiden van een ombudsman.

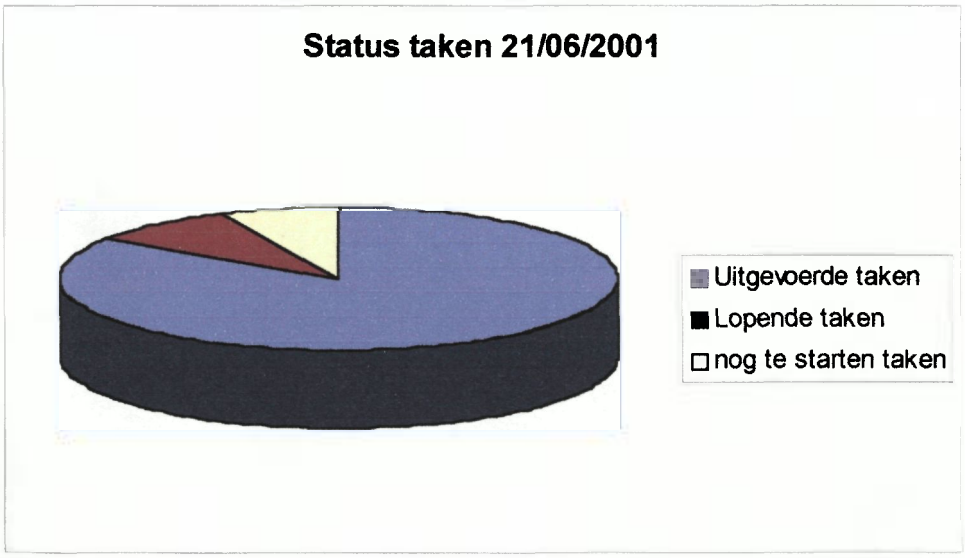

5. Externe factoren

Door externe situatiegebonden factoren is het communicatieplan nog niet in de laatste fase gekomen. De planning van de acties was gebaseerd op de verstrekking van een bouwvergunning van de ringdijk. Doordat deze vertraging oploopt, moesten een aantal communicatieve acties naar achteren worden geschoven. Vermits half december 2000 het contract met Eco Consult afliep, betekende dit dat het contract met een half jaar is verlengd.

6. Activiteiten met een impact op de communicatie

Invloed van de verkiezingen

De politieke kaarten zijn geschud en gaven een duidelijk resultaat: bijna de helft van de bevolking steunt burgemeester Denert. Ondanks dat hijzelf het gecontroleerd overstromingsgebied niet als inzet van zijn verkiezingsstrijd heeft gebruikt, ziet Denert deze uitslag als een bevestiging van zijn strijd tegen 'de Potpolder'. Hij wil dan ook verder blijven strijden tegen de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied en wil hierover een referendum organiseren. Met bijna de helft van de stemmen kan hij de gemeente alleen besturen.
Burgemeester Denert stelt zich na de verkiezingen weer strijdlustig op en zet de campagne tegen 'de Potpolder' weer verder.

Workshop 16 oktober 2000

Op de workshop over de invulling van de overgangszone tussen de ringdijk en de bebouwing, waren een 60-tal vertegenwoordigers uit het verenigingsleven van Groot-Kruibeke aanwezig die positief wilden meedenken over de inrichtingsplannen. De burgemeester stak hier een stokje voor door op de workshop te verschijnen met zijn volledige "actiegroep" van de Denert-partij, die net de grote overwinning had behaald. De workshop ontaarde in een heftige discussie tussen voor- en tegenstanders, en er was geen constructief overleg meer mogelijk. Deze actie was aanleiding voor AWZ om niet zo snel weer open te discussiëren met de bevolking tijdens informatievergaderingen, omdat verstoringen door burgemeester Denert weer te verwachten zijn.

Studienamiddag geactualiseerd Sigmaplan, 13 februari 2001

De studiemiddag stond in het teken van het geactualiseerde Sigmaplan en de nieuwe principes van veiligheidsbeheersing.
De doelstelling van deze studienamiddag was een grotere bekendheid geven aan bovengenoemde onderwerpen, via de media.
Naast de media waren ook ambtenaren van de Vlaamse overheid en wetenschappers uitgenodigd die zich voor deze onderwerpen interesseren.

Het bijkomend effect van deze studiemiddag was zeer positief. De positieve publiciteit voor het geactualiseerde Sigmaplan, vooral in de regionale pers, bracht de nieuwe aanpak van het integrale waterbeheer onder de aandacht. Het GOG KBR werd hierdoor in een breder kader gezet en er konden een aantal vooroordelen worden weggeruimd.

7. Conclusie

Een eerste conclusie is dat er in het algemeen veel belangstelling is en blijft van de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde voor de informatie over het GOG. Ook is er weinig escalatie geweest tijdens de informatievergaderingen met de MINA-raad en de landbouwers. De excursies naar voorbeeldgebieden verliepen zeer geanimeerd, zelfs die met Burgemeester en Schepenen van Kruibeke. Het feit dat daar geen journalisten bij waren, zat er wel voor iets tussen.

Verder hebben de media voornamelijk een positief beeld geschetst van het Gecontroleerd Overstromingsgebied. Negatief voor het project scoorden vooral de verschillende acties van burgemeester Denert die steeds weer onregelmatigheden in de verschillende procedures ontdekte. De spectaculaire actie van burgemeester Denert in januari 2000 met een massale demonstratieve optocht is niet meer herhaald.

Grootste knelpunt bij de communicatie is dat de bouwvergunning nog steeds niet is verleend. Dat geeft burgemeester Denert voortdurend het argument dat het overstromingsgebied er niet zal komen en hij verwijst daarbij demonstratief naar Doel. Ook is het jammer dat er hierdoor nog steeds geen officieel aanspreekpunt in Kruibeke is voor dit ingewikkelde dossier.

Ondanks het blijvend verzet van burgemeester Denert kunnen we concluderen dat de weerstand bij de bevolking geleidelijk aan plaats aan het maken is voor een zekere acceptatie. Men begint te beseffen dat het overstromingsgebied onderdeel is van een integraal waterbeleid en dat het er waarschijnlijk toch wel zal komen. Men reageert vanuit de pragmatische gedachte: 'laten we er dan maar het beste van maken'.

Dit betekent geenszins dat er al een voldoende draagvlak is bij de bevolking voor het GOG. Volgens Eco Consult is participatie van de bevolking noodzakelijk om een draagvlak te krijgen en om het project te implementeren in het gebied. Vooral de groepen waarop het GOG een rechtstreekse impact heeft, moeten rechtstreeks betrokken worden in het debat. Het instellen van een klankbordgroep waarin verschillende doelgroepen (bevolking, milieuverenigingen, vertegenwoordigers van landbouw, horeca, toerisme en recreatie, politici, ambtenaren, gemeentelijke adviesraden etc.) zitting hebben, is de enige mogelijkheid om een open dialoog te realiseren. Pas als mensen gaan meedenken, kan een positieve perceptie ontstaan.
Voor het welslagen van zo'n initiatief dient men zich echter wel te realiseren dat men het met een dergelijk initiatief hoge verwachtingen bij de bevolking en doelgroepen oproept. Indien men niet bereid is rekening te houden met voorstellen die in de klankbordraad naar voren worden gebracht, kan dit nefaste gevolgen hebben voor het vertrouwen in de overheid. Verder dienen de vertegenwoordigers van de doelgroepen in de klankbordgroep representatief te zijn voor de achterban die ze vertegenwoordigen.
Een dergelijk initiatief moet dus in een vroeg stadium genomen worden, zodat nog reële invloed op de voorstellen mogelijk is.

Het is essentieel om de aanpak van het communicatieplan verder door te zetten en te zorgen dat de communicatiemomenten op regelmatige basis blijven plaatsvinden. Eco Consult suggereert om de communicatie niet uitsluitend op het overstromingsgebied te richten, maar in het bredere kader van het geactualiseerde Sigmaplan te situeren. Het feit dat AWZ meerdere overstromingsgebieden wil aanleggen, weerhoudt tegenstanders zich op één GOG te focussen.

Gecontroleerd Overstromings-Gebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde

Januari 2000

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Zeeschelde voor de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

In dit nummer:

Het Sigmaplan

De Vlaamse regering heeft beslist in de polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) aan te leggen. Het beoogde gebied is ongeveer 600 ha groot, en wordt in het noorden begrensd door de industriezone Kruibeke-Noord, ten zuiden en ten oosten door de Schelde en ten westen door de dorpskernen van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

Een gecontroleerd overstromingsgebied biedt een natuurlijke oplossing om overstromingen tegen te gaan. Zonder overstromingsgebieden moeten de dijken continu worden verhoogd om voldoende veiligheid te garanderen. Dit kan tot onrealistische hoogten van de dijken leiden, waardoor woonkernen en industriezones worden afgesneden van de rivier.

Het aanleggen van het gecontroleerd overstromingsgebied in de polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde maakt deel uit van het Sigmaplan. Dit plan werd door de toenmalige regering opgesteld na de zware stormvloed van 1976, die grote delen van Vlaanderen en vooral Ruisbroek onder water zette. Het plan moet de dorpskernen in het Zeescheldebekken tegen overstromingen beveiligen.

Het Sigmaplan bestaat uit drie delen:

- Het verhogen, verzwaren en verbreden van de dijken
- Het aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden
- Het bouwen van een stormvloedkering

Met het verhogen van de dijken is de Afdeling Zeeschelde volop bezig.

Er zijn ook al 12 overstromingsgebieden gerealiseerd. Tot de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied te Kruibeke werd reeds in 1994 door de overheid een beslissing genomen. De aanleg van dit overstromingsgebied is noodzakelijk om de veiligheid langs het Zeescheldebekken te verhogen. De kans op overstromingen vermindert hierdoor aanzienlijk, namelijk met een factor 5 tot 7.

Over de bouw van de stormvloedkering is reeds veel onderzoek verricht. Daaruit blijkt dat de voordelen van zo'n waterkering klein zijn in verhouding tot de enorme kosten voor de realisering van het project en het onderhoud ervan.

De Afdeling Zeeschelde bereidt momenteel een bijgestuurde visie van het Sigmaplan voor dat een gelijkwaardig veiligheidsniveau nastreeft, gebruikmakend van bijkomende overstromingsgebieden, maar zonder grote stormvloedkering. Dit alternatief is in volle studie. Ongeacht of de stormvloedkering er komt: een overstromingsgebied in Kruibeke blijft in ieder geval noodzakelijk.

Waarom te Kruibeke?

De polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde zijn wegens hun grootte en ligging ideaal voor een gecontroleerd overstromingsgebied. Ze kunnen de veiligheid in het Zeescheldebekken aanzienlijk vergroten.

Als het gebied meer stroomopwaarts van Kruibeke ligt, worden de effecten op het Rupelbekken en zijn zijrivieren sterk beperkt. Een overstromingsgebied dat meer stroomafwaarts zou liggen, moet veel groter zijn om dezelfde veiligheidsgaranties te bieden.

Hoe werkt een overstromingsgebied?

Een gecontroleerd overstromingsgebied is een onbewoond laaggelegen landsgedeelte langs een rivier. De dijken langs de rivier worden verlaagd.

Zo ontstaan overloopdijken die bij hoge waterstanden kunnen overstromen. Het teveel aan rivierwater komt terecht in het overstromingsgebied dat door ringdijken van de bewoning wordt afgesloten.

Door deze waterberging verlagen de waterstanden en vermindert de kans op overstromingen aanzienlijk.

Bereikt de rivier opnieuw haar normale niveau, dan stroomt het water uit het overstromingsgebied weg via sluizen.

Geef je de rivier geen ruimte, dan neemt zij die zelf.

Overstromingen voorkomen

Het gecontroleerd overstromingsgebied beveiligt dankzij zijn waterberging de woonkernen van Groot-Kruibeke en andere steden en gemeenten meer stroomopwaarts, maar ook stroomafwaarts, tegen overstromingen door de Zeeschelde.

Bij hevige regenval dreigt het overstromingsgevaar in Kruibeke ook vanop het land. Het regenwater dat dan afvloeit, wordt naar de Barbierbeek geleid. Hier worden maatregelen genomen om het water van de Barbierbeek in het overstromingsgebied te laten stromen door afsluitbare sluizen. Overstromingen van bepaalde wijken zoals in september 1998, kunnen zo worden voorkomen.

Voor het geval het water langs twee kanten dreigt waarbij de sluizen afgesloten worden, moeten wachtbekkens en pompstations worden aangelegd. Die kunnen het overtollige water op het land opvangen tot het Scheldewater uit het overstromingsgebied is weggevloeid. Daarna kan het opgevangen regenwater via het overstromingsgebied de rivier in stromen.
Zo pakt het overstromingsgebied een aantal problemen tegelijkertijd aan.

Informatie

Met deze nieuwsbrief wil de Afdeling Zeeschelde u op de hoogte houden van de ontwikkelingen in dit project. In de volgende edities krijgt u informatie over de geplande werkzaamheden, data van informatievergaderingen en antwoorden op persoonlijke vragen die u via bijgevoegde antwoordkaart kan stellen.
De Afdeling Zeeschelde heeft ook een informatiepakket over de technische aspecten van het project klaar. U kan het bekomen door dit te melden op de antwoordstrook.

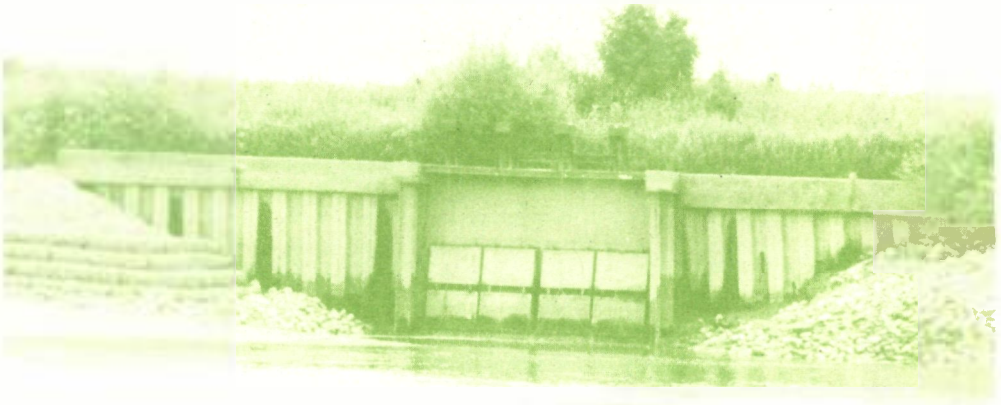

Een uitwateringssluis in het overstromingsgebied te Tielrode. In Kruibeke worden soortgelijke sluizen gebouwd.

Vraag meer informatie

Naam:

Adres:

Postcode: Gemeente:

❑ wil graag een informatiepakket ontvangen

❑ heeft graag een antwoord op de volgende vra(a)g(en).

gedrukt op gerecycleerd en chloorvrij papier

Landbouw en Natuur

De Vlaamse regering bevestigde op 17 december 1999 haar beslissing van 1994 tot aanleg van het overstromingsgebied in Kruibeke. Ze besliste ook dat het gebied wordt ingericht voor natuurontwikkeling. Studies tonen aan dat landbouw in het gebied door de herhaaldelijk optredende overstromingen belangrijke schade zal lijden. Het verdwijnen van deze landbouw zal gefaseerd gebeuren. Aan de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) zal gevraagd worden na te gaan of een grondruil buiten het gecontroleerd overstromingsgebied mogelijk is tussen landbouwers die actief willen blijven en landbouwers die het beroep willen verlaten.

Met de keuze van de Vlaamse regering voor natuurontwikkeling werd een eerste stap gezet in het ecologisch herstel van de Schelde. De discussie over de precieze invulling van de inrichting van het overstromingsgebied is nog aan de gang. Met de natuurbestemming ontstaat op termijn meer ruimte voor fauna en flora. In de delen die vaak overstromen, verrijzen nieuwe biotopen. Het natuurgebied wordt vrij toegankelijk voor iedereen en biedt mogelijkheden voor zachte recreatie, zoals vissen, fietsen, wandelen, begeleide natuurtochten...

Zeker is dat voor de invulling bijkomend onderzoek nodig is. Eens het inrichtingsplan is uitgewerkt, is een bouwaanvraag inclusief een milieueffectrapport (MER) nodig. De aanleg van de basisinfrastruc-tuur van het gecontroleerd overstromingsgebied zoals ringdijken en sluizen wordt hierdoor echter niet beïnvloed.

Voor de overgangszone tussen de dorpskernen en de dijk en de zone rond het wachtbekken, wordt door de Afdeling Natuur een landschapsstudie uitgevoerd. In deze zone zal de nadruk liggen op een actievere recreatie.

postzegel

Eco Consult bvba
Damstraat 236 PB 7
9180 Moerbeke-Waas

Colofon

Ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst

Of op aanvraag bij Eco Consult op het nummer 09/326 80 80 of e-mail: info@ecoconsult.be

Verantwoordelijke uitgever
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Leo Meyvis
Coperniscuslaan 1, bus 13
2018 Antwerpen

Tekst en Vormgeving:
Eco Consult bvba

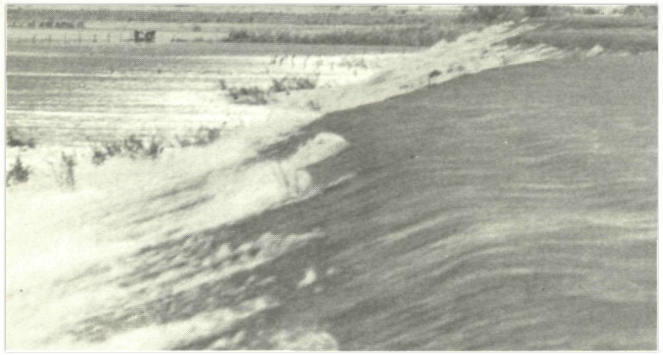

Er zijn reeds twaalf kleinere overstromingsgebieden aangelegd en in werking. Het grootste overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde is noodzakelijk om een behoorlijke veiligheid in het Zeescheldebekken te creëren.

- **Stormvloedkering**

In het oorspronkelijke Sigmaplan was de bouw van een stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel opgenomen.

- **Bijsturing Sigmaplan**

In tegenstelling tot het oorspronkelijke Sigmaplan, waarbij enkel werd uitgegaan van een bepaald veiligheidsniveau in het opwaartse bekken, wordt in de bijsturing een meer integrale benadering nagestreefd. De bescherming van de bevolking staat nog steeds centraal, maar daarnaast wordt rekening gehouden met de andere functies van de rivier. Deze bijsturing zal een aanvaardbaar veiligheidsniveau nastreven, gebruikmakend van bijkomende overstromingsgebieden, maar zonder grote stormvloedkering. Overstromingsgebieden en een vergroting van het areaal aan slikken en schorren dragen niet enkel bij tot de veiligheid, maar ze herstellen ook de natuurlijkheid van de Scheldevallei en haar bijrivieren. Hierdoor worden natuur, recreatie en landschapsontwikkeling gestimuleerd. Door het grotere areaal intergetijdengebied vermindert de sedimentatie in de vaargeul, zodat de mobiliteit van mensen en goederen via een betere scheepvaart wordt bevorderd.

Wanneer start aanleg GOG-KBR ?

De volgende planning wordt vooropgesteld. Uiteraard kunnen hier wijzigingen in optreden afhankelijk van de te verkrijgen bouwvergunningen en de Milieueffectrapporten (MER's) die voor sommige deelwerken moeten opgesteld worden.

In 2000 :

- Start met het afgraven van zand in de Ketenissepolder in Kallo voor de bouw van de ringdijken.
- Onteigeningsprocedure nodige gronden voor de bouw van de ringdijken.
- Start werken van de ringdijk fase I (de Scheldelei tot aan de Barbierbeek).
- Uitvoering van een aantal studies.

In 2001 :

- Start werken aan de ringdijk fase II (vanaf de Barbierbeek tot in Rupelmonde) en fase III (de compartimenteringsdijken). Ook de eerste fase van de bouw van de uit- en inwateringssluizen begint.
- Verdere aankopen en/of onteigeningen nodig voor natuurontwikkeling en werken aan de Barbierbeek.
- Studies.

In 2002 :

- Start aanpassingen aan de Barbierbeek en tweede fase van de bouw van sluizen.
- Verdere aankopen en/of onteigeningen nodig voor natuurontwikkeling.
- Studies.

In 2003 :

- Start afwerken dijken en start werken overloopdijken.
- Verdere aankopen en/of onteigeningen nodig voor natuurontwikkeling.
- Studies.

In 2004-2005 : Afwerking van de opgestarte werken.

Wegwijs

Overstromingsgebied Kruibeke

- Wie zijn de bevoegde ministers ?
- Wie voert uit ?
- Hoe ver staat het Sigmaplan ?
- Wanneer start aanleg GOG-KBR ?

(*) Meer info over de bevoegdheden vindt u op de website van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap:
http://www.Vlaanderen.be
http://www.lin.vlaanderen.be

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde 04.2000

Bevoegdheden

Wie zijn de bevoegde ministers ?

De bouw van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde (GOG-KBR) is de bevoegdheid van Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie.
Adres: Ferrarisgebouw,
Koning Albert II-laan 20, bus 1
1000 Brussel.

Voor de landbouw en de natuurinvulling van het GOG-KBR is Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, bevoegd.
Adres : Alhambragebouw
Emile Jacqmainlaan 20, 7de verd
1000 Brussel

Wie voert uit ?

De afdeling Zeeschelde en de afdeling Natuur zorgen voor de realisatie van het GOG-KBR. Beide afdelingen behoren tot het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dit departement belast met de zorg voor het leefmilieu, beschermt de natuur en staat in voor onder meer waterbeheersing en infrastructuur. Het is opgedeeld in verschillende administraties en afdelingen. De bevoegdheden zijn verdeeld over de afdelingen.

Afdeling Zeeschelde

De afdeling Zeeschelde beheert en onderhoudt o.a. de Zeeschelde, Durme, Rupel, Dijle, Zenne, de Nete's, het Netekanaal en een deel van de Demer. Zij voert het Sigmaplan uit ter bescherming van het Zeescheldebekken tegen stormvloeden. (*)

Binnen het GOG-KBR staat de afdeling Zeeschelde in voor het verkrijgen van de nodige vergunningen, het laten uitvoeren van de verschillende onderzoeken, de bouw van de infrastructuur (dijken, sluizen...) en de communicatie.

De afdeling Zeeschelde behoort tot de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ). Zij heeft vestigingen in Antwerpen en Sint-Niklaas. Ir Leo Meyvis is afdelingshoofd, ir. Stefaan Nollet is projectleider van het GOG-KBR.

Contactadressen :
Copernicuslaan 1, bus 13,2018 Antwerpen
Casinolaan 13, 9100 Sint-Niklaas

Afdeling Natuur

De afdeling Natuur werkt o.a. natuurplanning en programmatie uit, beheert domeingronden als natuurgebied en koopt natuurgebieden aan (*). Zij zorgt voor de invulling van het GOG-KBR als natuurontwikkelingsgebied met een grote toegankelijkheid.

De afdeling Natuur behoort tot de Administratie Milieu-, Land- en Waterbeheer (AMINAL) . Zij heeft een vestiging in elke Vlaamse provincie. ir. Koen De Smet is afdelingshoofd, Ludo Hemelaer is contactpersoon voor het GOG-KBR.

Contactadressen :
Copernicuslaan 1, bus 7, 2018 Antwerpen
Koning Albert II-laan 20, bus 8, 1000 Brussel

Hoever staat het Sigmaplan ?

Het Sigmaplan werd opgesteld na de stormvloed van 1976, vooral bekend door de overstroming van Ruisbroek. Het plan moet het Scheldebekken beveiligen tegen de toenemende dreiging van stormvloeden vanuit de Noordzee. Het aantal stormtijen is de jongste jaren toegenomen. Dit is o.a. het gevolg van klimaatsveranderingen, inpolderingen, vaargeulverdieping, de stijging van de zeespiegel en bodemdaling.

Het Sigmaplan bestaat uit drie complementaire delen : verhoging en verzwaring van de dijken, aanleg van overstromingsgebieden en de bouw van een stormvloedkering

Dijken

Om het maatgevende stormtij te keren met alleen dijken, moeten de waterkeringen tot 11 meter worden verhoogd. In Antwerpen en stroomopwaarts kunnen de dijken niet boven 8,35 m worden gebracht. Daarom zijn overstromingsgebieden noodzakelijk. Momenteel zijn reeds 75 % van de dijken verhoogd en verzwaard.

Overstromingsgebieden

Een gecontroleerd overstromingsgebied is een onbewoond laaggelegen landsgedeelte langs een tijrivier. Op plaatsen waar deze gebieden een groot bergingsvermogen hebben, worden de dijken bewust laag gehouden. Via overloop van water wordt de top van het getij afgesneden. Een ringdijk beschermt de achterliggende dorpen.

Gecontroleerd Overstromings-Gebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde

Juni 2000

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Zeeschelde voor de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

In dit nummer:

Studie leidt tot oplossing voor Barbierbeek

De provincie Oost-Vlaanderen en de Afdeling Zeeschelde laten samen een studie uitvoeren over het stroomgebied van de Barbierbeek. De resultaten van het onderzoek moeten leiden tot een oplossing voor het overlopen van de Barbierbeek bij hevige regenval. Tegelijk wordt een integrale waterbeheerstudie uitgevoerd die de Barbierbeek in al haar aspecten bekijkt. Aanpassingen aan de Barbierbeek of haar omgeving moeten passen in de visie op integraal waterbeheer van deze waterloop.

De Barbierbeek zorgt al jaren voor overstromingen bij hevige regenval. De waterloop, die door Sint-Niklaas, Temse en Bazel loopt, kan als gevolg van de steeds toenemende verharding van de oppervlakte in haar bekken, grote hoeveelheden neerslag niet meer verwerken. Bij aanhoudende regen treedt ze geregeld buiten haar oevers. De bouw van een bufferbekken in de omgeving van het industrieterrein Oostjachtpark in Sint-Niklaas bleek niet voldoende te zijn.

« De provincie Oost-Vlaanderen wil het probleem van de Barbierbeek oplossen. Over het hele stroomgebied van de beek, vanaf de spoorlijn Sint-Niklaas-Temse tot aan haar monding in de Schelde, laat de provincie een studie maken. Die bestaat uit het dynamisch modelleren van het stroomgebied via de computer », legt gedeputeerde Ivan Verleyen, verantwoordelijk voor waterlopen, uit.

De studie bestaat uit twee delen.

- In de **hydrologische fase** wordt bestudeerd hoeveel neerslag uiteindelijk in de Barbierbeek zal terechtkomen.
- In de tweede fase, de **hydraulische studie**, wordt berekend tot welke waterstanden de eerder vooropgestelde regenhoeveelheden leiden. Zo krijgt men zicht op de extra bufferruimte die moet worden gecreeerd in het stroomgebied.

Vervolg van pagina 1

Bij hevige regenval wordt momenteel water van de Barbierbeek naar de polder van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde geloodst. Dat regenwater kan ook in het te realiseren overstromingsgebied terecht, behalve op momenten dat dit gebied vol Scheldewater staat. Het regenwater moet dan tijdelijk worden opgevangen tot het rivierwater is weggetrokken, bijvoorbeeld in een wachtbekken.

Om dit probleem te bekijken, werkt de Afdeling Zeeschelde van AWZ mee aan de studie van de provincie. Buiten de ringdijken wordt het water van de andere waterlopen afgeleid naar de dijkgrachten die worden gegraven. De dijkgrachten moeten dus voldoende opvangcapaciteit hebben en ook die moet worden berekend.

Integrale waterbeheerstudie

Tegelijk laat de provincie een studie over alle aspecten van de Barbierbeek uitvoeren, een integrale waterbeheerstudie zoals dat heet.

« Daarbij wordt gekeken naar onder meer de landschappelijke waarden van de vallei van de Barbierbeek, de waterkwaliteit en de waterbodemkwaliteit. Bij aanpassingen aan de waterloop of haar stroomgebied moet met de resultaten van deze studie worden rekening gehouden », aldus gedeputeerde Ivan Verleyen.

Ivan Verleyen

Naar een uniek en vrij toegankelijk natuurgebied

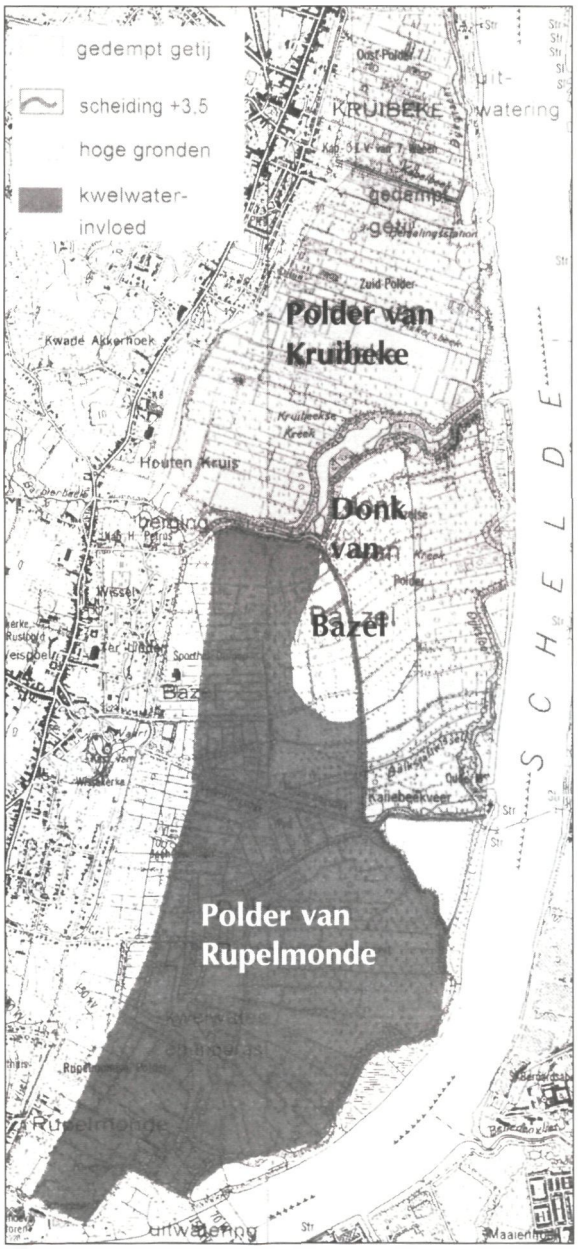

EEN NATUURGEBIED WAARIN IEDEREEN VRIJ KAN RONDLOPEN, ZONDER VERBODSBORDEN. EEN GROENE LONG VLAKBIJ LINKEROEVER EN ANTWERPEN, EEN VAN DE DICHTST BEVOLKTE DELEN VAN BELGIE. DAT WORDT HET GECONTROLEERD OVERSTROMINGSGEBIED (GOG) KRUIBEKE-BAZEL-RUPELMONDE INDIEN VOOR HET VOLLEDIGE GEBIED GEOPTEERD WORDT VOOR NATUURONTWIKKELING ZONDER INTENSIEVE LANDBOUW. IN DIT GEBIED KAN EEN NIEUWE ECONOMIE ROND RECREATIE GROEIEN.

De polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde zullen als gecontroleerd overstromingsgebied grote veranderingen ondergaan. Die bieden evenwel nieuwe mogelijkheden. In de polder van Kruibeke en het oostelijke deel van de polder van Bazel kan een gedempt getijdengebied ontstaan door ook bij normale vloedstanden beperkt water binnen te laten. Het in- en uittrekkende water zorgt voor kreken en platen met een planten- en dierenwereld die uniek zal zijn in Europa.

De hoge Donk van Bazel ligt buiten de invloedssfeer van dit gedempt getij. Hier kan zich een open begraasd natuurlandschap ontwikkelen. Rond de Rupelmondse kreek wordt een kleinschalige afwisseling van grazige hoogtes en door kwelwater gevoede laagtes met broekbossen langs de rand van de Wase cuesta verwacht.

Naast periodieke overstromingen, getij en grondwaterstromen is begrazing de belangrijkste factor bij de totstandkoming van een natuurlijker landschap. Dankzij de hoge Donk kan zich in de polder een grote populatie grazers ophouden. Die verspreiden zich bij eb over grote delen van het gebied, terwijl ze zich bij (storm)vloed weer op de Donk terugtrekken.

Waarom begrazing ?

Veel typische planten en dieren van het vruchtbare getijden- en rivierenlandschap zijn aangepast aan één of andere vorm van begrazing. Honderden planten- en diersoorten zijn voor hun voortplanting of verspreiding afhankelijk van de vacht, de mest of de betreding van grazers. De terugkeer van grote planteneters langs de Schelde is dan ook een essentiële stap in de ontwikkeling van het natuurlijke landschap.

De polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde zijn in principe geschikt voor wilde paarden, runderen, reeën, bevers, en ganzen. Begrazing in het gebied zal in eerste instantie door paarden en runderen gebeuren. Grauwe ganzen en reeën zullen het gebied binnen afzienbare tijd zelf bereiken, terwijl bevers er pas kunnen worden geïntroduceerd wanneer zich voldoende bos langs het water heeft ontwikkeld.

Wandelen tussen runderen en paarden

Het GOG-KBR wordt dankzij de inrichting voor natuurontwikkeling een gebied dat zich in grote mate gaat onttrekken aan de voortdurende menselijke ordening. Het wordt een verademing voor mensen die tijdens hun vrije tijd de drukte willen ontvluchten. De sobere inrichting van het gebied draagt bij tot dit vrijheidsgevoel.

De hoofdontsluiting van het gebied bestaat uit de omringende dijken en twee routes binnen het gebied: één over de huidige weg naar het Kallebeekveer, de ander over de Donk van Bazel.

Vanaf deze wegen kunnen recreanten overal het gebied in over de wegen en paden die door de grazers worden gemaakt. Kreken, slikken, moeras, ruigten en wilgenstruwelen zorgen voor een nieuwe zonering.

Om de bezoeker een indruk van de ontoegankelijke broekbossen te geven, wordt de aanleg van een aantal houten wandelbruggen overwogen. Het is duidelijk dat zich hier een potentieel ontwikkeld voor de zachte recreatie en de horeca...

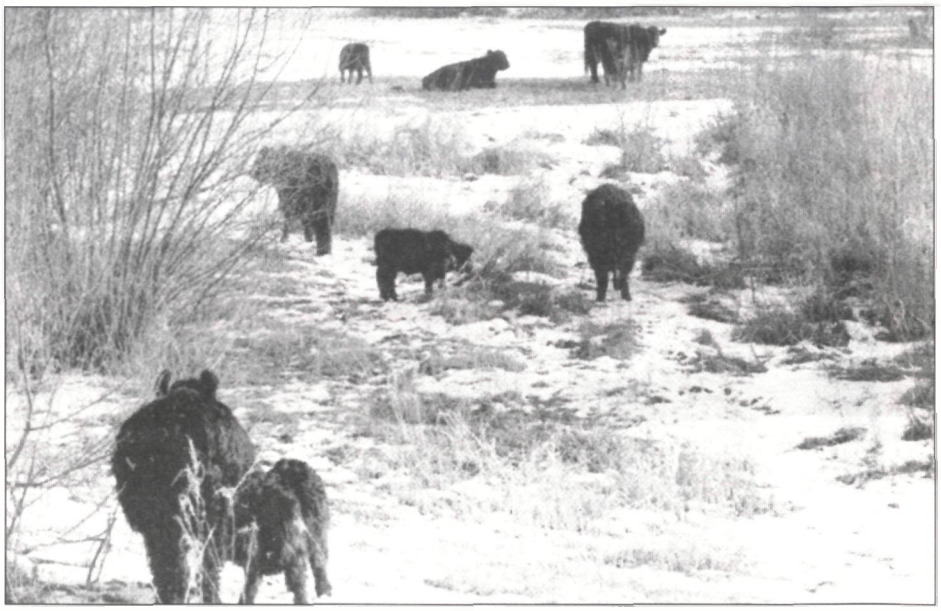

Galloway-runderen in voorbeeldgebied Millingerwaard, Nederland

Aanleg overstromingsgebied start met ringdijken

DAT HET GOG-KBR ZAL UITGROEIEN TOT EEN GROOT NATUURGEBIED, IS MOOI MEEGENOMEN VOOR VLAANDEREN WAARIN RUSTIGE PLEKJES EEN UITZONDERING ZIJN GEWORDEN. NIETTEMIN BLIJFT HET BELANGRIJKSTE DOEL VAN DE INRICHTING VAN HET GOG-KBR DE BEWOONDE GEBIEDEN BEVEILIGEN TEGEN OVERSTROMINGEN. DAARVOOR ZIJN DIJKEN NODIG.

De ringdijken, die 8,35m T.A.W. hoog worden, moeten de bewoonde gebieden afschermen van het overstromingsgebied en dus beveiligen tegen water. Met de bouw van de ringdijken tussen de Scheldelei en de Barbierbeek wordt het eerst gestart. Daarvoor zijn een aantal onteigeningen nodig. De betrokken eigenaars hebben hierover reeds een brief ontvangen.

Hoe worden ringdijken gebouwd ?

- Voor de bouw van de ringdijken wordt eerst een werfzone aangelegd op de reeds opgehoogde zone nabij het veer van Kruibeke. De aan te leggen dijken bestaan grotendeels uit zandspecie, die over de Schelde wordt aangevoerd. Per strekkende meter ringdijk moet ongeveer 200 m^3 worden aangevoerd.

Vervolg op pagina 4

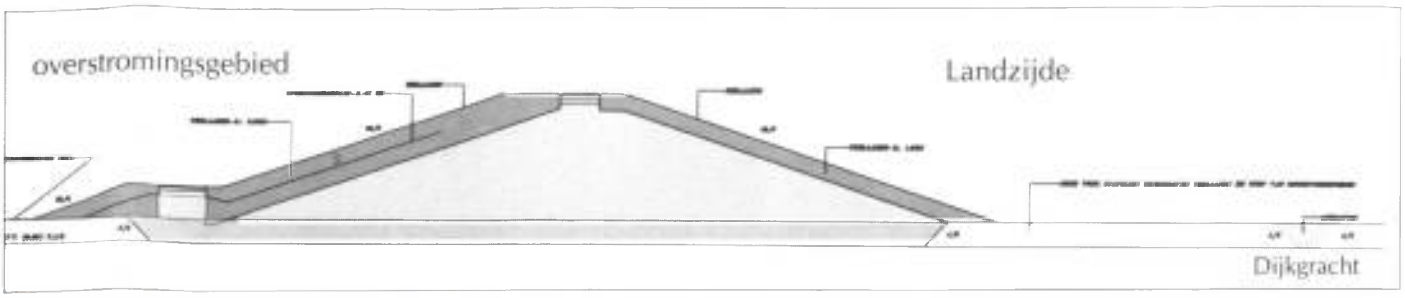

dwarsdoorsnede van het dijklichaam

- Nabij het veer van Kruibeke wordt een zandstock aangelegd. Voor alle aangevoerde zandspecie, afkomstig van baggeren, zal een gebruikscertificaat beschikbaar zijn, zoals beschreven in de Vlarea-wetgeving. Bij voorkeur wordt gewerkt met specie die droog wordt aangevoerd.

  Momenteel is reeds 500.000 m3 specie beschikbaar die droog via de Schelde wordt aangevoerd.

  Dit zand is afkomstig van het afgraven van de Ketenissepolder in Kallo. Droge opslag neemt minder plaats in, en bovendien is geen periode van ontwatering nodig.

- Net naast en achter de ringdijken komt een dijkgracht, die eerst wordt gegraven. Dat is nodig om de afwatering van het gebied buiten het GOG te verzekeren tijdens en na de werkzaamheden.

- Tussen de te bouwen ringdijken en de aangelegde dijkgracht komt een zone voor afscherming van minstens 20 m breedte. Tijdens de werkzaamheden doet deze dienst als bufferzone tussen de werf en het woongebied.

- In de zone van de dijkzate wordt de teelaarde afgegraven. Later wordt deze hergebruikt als deklaag op de dijken. Tegelijk voert de aannemer zandspecie aan, waarmee hij de uitgegraven ruimte aanvult en de taluds bouwt.

- Na het vormen van de taluds met zandspecie wordt de eerder uitgegraven teelaarde gebruikt voor het afdekken van de dijken. Deze worden later ingezaaid en ondergaan geregeld maaibeurten. Op die manier worden de taluds gecontroleerd op eventuele afglijdingen en het graven van holen door ratten en konijnen in de dijken.

gedrukt op gerecycleerd en chloorvrij papier

Woordenlijst

Broekbos	op drassige grond groeiend bos
Cuesta	een asymmetrische heuvelrug. Aan de ene kant een steile helling (cuestafront), aan de andere kant een zwakke helling (cuestarug)
Kwelwater	ondergrondse aanvoer van water dat via doorlatende lagen van hoger gelegen gronden toevloeit
Talud	helling van een dijk
T.A.W.	Tweede Algemene Wateraanpassing : de hoogte t.o.v. een bepaald referentievlak (in België)
Vlarea	afkorting van Vlaams Reglement inzake Afvalvoorkoming en Beheer. Dit reglement stelt een aantal voorwaarden voor het gebruik van baggerspecie als bouwstof.

Colofon

Ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst

Of op aanvraag bij Eco Consult op het nummer 09/326 80 80 of e-mail: info@ecoconsult.be

Verantwoordelijke uitgever:
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Leo Meyvis
Copernicuslaan 1, bus 13
2018 Antwerpen

Tekst en Vormgeving:
Eco Consult bvba

Gecontroleerd Overstromings-Gebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde

augustus 2000

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Zeeschelde voor de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

In dit nummer:

Overheid brengt situatie landbouw in kaart

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is klaar met de bevraging van de land- en tuinbouwers in Kruibeke. De bedoeling van de enquête is zicht te krijgen op de gevolgen van de realisatie van het Gecontroleerd Overstromingsgebied (GOG) op de landbouw, en de haalbaarheid en de mogelijkheden voor het creeren van een herstructureringsaanbod. De resultaten van de enquête worden tegen het einde van het jaar verwacht. De Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) financiert de enquête.

De enquête kwam er na de vraag van Vlaams minister van Landbouw Vera Dua aan de VLM om de herinrichting van de polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde te onderzoeken.
Algemeen wordt gesteld dat een normale landbouwkundige exploitatie van de gronden binnen het GOG-KBR onmogelijk zal worden eens het overstromingsgebied is gerealiseerd.

De precieze effecten die het project zal hebben op de huidige landbouw zijn zeer belangrijk. Om de landbouw te begeleiden en te ondersteunen dient een correct beeld van de landbouwsituatie in Kruibeke beschikbaar te zijn. Daarom voert de VLM een landbouwstudie uit die mogelijke oplossingen kan aanreiken.

De eerste fase van de landbouwstudie bestaat uit de inventarisatie van de landbouw in Kruibeke. Dat gebeurt op basis van een persoonlijke bevraging van degenen die gronden in gebruik hebben in het

Vervolg op pagina 2

Vervolg van pagina 1

toekomstige overstromingsgebied én alle andere landbouwers in Kruibeke. Dat zijn er een 210-tal in totaal. In het betrokken gebied zelf hebben 77 landbouwers gronden in gebruik.

Doel van de bevraging

- de betrokken landbouwers informeren over de stand van zaken in dit project.
- peilen naar hun landbouwkundige ambities en verlangens.

Concreet probeert de VLM aan de hand van de antwoorden op de vragen inzicht te krijgen in de eigendoms- en gebruiksstructuur van de gronden, de looptijd van de pacht, de mogelijkheid van bedrijfsopvolging, de interesse van de landbouwers om gebruik en/of eigendom te willen ruilen of gronden te verkopen. De VLM wil weten wat de landbouwers van een herstructureringsaanbod vinden en of er eventueel een ander alternatief is.

Op basis van de resultaten van de enquête voert de VLM de tweede fase van haar landbouwstudie in Kruibeke uit, namelijk een gerichte herstructurering van de landbouw als gevolg van de realisatie van het GOG-KBR organiseren.

Herstructureringsaanbod

Een herstructureringsaanbod voor de landbouwers met gronden in het GOG kan worden gecreëerd door aankoop of uitwinning van landbouwgoederen (gronden en bedrijfszetels) buiten het GOG. Waarschijnlijk zijn er een aantal landbouwers met gronden binnen en buiten het GOG die liever stoppen als ze worden onteigend binnen dit gebied. Anderzijds zullen er wellicht ook boeren zijn die wensen verder te werken. Zij zoeken nieuwe gronden om het verlies als gevolg van de realisatie van het overstromingsgebied te compenseren.

Of een herstructureringsaanbod gewenst is bij de landbouwers in Kruibeke, moet dus blijken uit de antwoorden op de enquête.

Resultaten

Volgens Cécile Bauwens, verantwoordelijke ingenieur bij de VLM, is de landbouwstudie afgerond tegen het einde van dit jaar. De afdeling Zeeschelde geeft rond die tijd een speciale landbouweditie van de nieuwsbrief uit waarin de resultaten worden uiteengezet.

Cécile Bauwens (rechtstaand) en haar medewerksters bevragen een landbouwer in Kasteel Wissekerke in Bazel.

Eerste resultaten bevraging landbouw

De eerste vaststellingen na het uitvoeren van de bevraging onder de landbouwers in Kruibeke zijn inmiddels bekend. De betrokken landbouwers stelden veel vragen aan de enquêteurs van de VLM. Zij wilden o.a. weten hoeveel keer de polder zal overstromen eens het GOG-KBR is gerealiseerd, en hoe het gebied zal worden ingericht. Voor veel landbouwers is de reeds bestaande gronddruk in de regio een zeer groot knelpunt.

Volgens de mestbankregistratie in 1998 gebruiken 77 land- of tuinbouwbedrijven cultuurgronden binnen het GOG-KBR. De door de VLM geregistreerde oppervlakte binnen het toekomstige overstromingsgebied bedroeg 332 ha, waarvan 231 ha gras. Binnen het gebied zijn geen landbouwbedrijfszetels gevestigd.

De gesprekken met de landbouwers uit Kruibeke hadden plaats tussen 20 juni en 24 juli op vrijwillige basis. Van de 224 bedrijfsleiders die werden uitgenodigd, namen er 181 deel. De VLM ondervroeg de landbouwers over hun opvolgingssituatie, hun toekomstplannen na de realisatie van het overstromingsgebied. Wat de inrichting van het gebied betreft, werden mogelijke scenario's aan de landbouwers voorgelegd.

Provincie werkt aan globale visie Barbierbeekvallei

PARALLEL MET HET ONDERZOEK NAAR DE WATERKWANTITEIT IN HET STROOMGEBIED VAN DE BARBIERBEEK, WAAROVER WE HET UITVOERIG HADDEN IN DE VORIGE NIEUWSBRIEF, LAAT DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN EEN STUDIE MAKEN OVER HET INTEGRAAL WATERBEHEER VAN DEZE BEEK.
WAT BETEKENT INTEGRAAL WATERBEHEER VOOR DE BARBIERBEEK ?

Integraal waterbeheer betekent dat de verschillende functies van een watersysteem samen worden bekeken en op elkaar worden afgestemd. De bedoeling van integraal waterbeheer is te komen tot een gezond en veerkrachtig watersysteem met een duurzaam karakter. Om goed onderbouwde acties te kunnen voorstellen, is het nodig een gedetailleerd beeld te hebben van de huidige toestand waarin de vallei zich bevindt en van de functies die ze moet vervullen.

Huidige toestand

Om te weten te komen hoe het watersysteem er nu voor staat, worden de waterkwaliteit, de waterbodemkwaliteit en structuurkenmerken van de Barbierbeek en de waterlopen die erin uitmonden onderzocht. Ook worden gegevens verzameld over de flora en de fauna, en wordt naar de vroegere situatie gekeken.

Functies van de Barbierbeek

- Aangezien de Barbierbeek voor een groot deel door een agrarisch gebied loopt, heeft de waterloop een landbouwfunctie.
- De waterloop heeft nog een waardevolle structuur en bezit belangrijke ecologische mogelijkheden. Het meest stroomafwaartse gedeelte meandert door een beschermd landschap. De ecologische en natuurlandschappelijke functie van de beek is derhalve van groot belang.
- Hierbij aansluitend mag het recreatieve aspect van de Barbierbeekvallei niet uit het oog worden verloren.
- Anderzijds komt nog altijd heel wat huishoudelijk afvalwater ongezuiverd in de beek terecht. In de studie wordt bekeken hoe dit probleem kan worden opgelost door bijvoorbeeld het aanleggen van bijkomende riolering of kleinschalige waterzuiveringsinstallaties.
- Tot slot is er de industrie. Hiervan worden de lozingen bekeken. Verder wordt bestudeerd hoe het teveel aan regenwater als gevolg van de verharde oppervlakten door industrie, bebouwing, wegen ... kan worden opgevangen.

Knelpunten, streefbeeld en acties

Op basis van een analyse van deze aspecten worden de knelpunten in kaart gebracht.
Dit alles moet leiden tot:

- een integrale gebiedsvisie en streefbeeld: hoe willen de betrokken partijen het stroomgebied van de Barbierbeek in de toekomst zien evolueren?
- het opstellen van een uitvoeringsprogramma of actieplan. Daarbij dienen de oplossingen te voldoen aan de verwachtingen van de verschillende betrokken partijen.

Projectgroep

Het is de bedoeling de studie te laten begeleiden door een projectgroep. Daarin zijn onder meer de betrokken gemeentebesturen vertegenwoordigd. Dat zijn Sint-Niklaas, Temse, Beveren en Kruibeke. Ook Aquafin, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), AMINAL, AWZ en het Polderbestuur van Kruibeke zijn partners in het overleg.

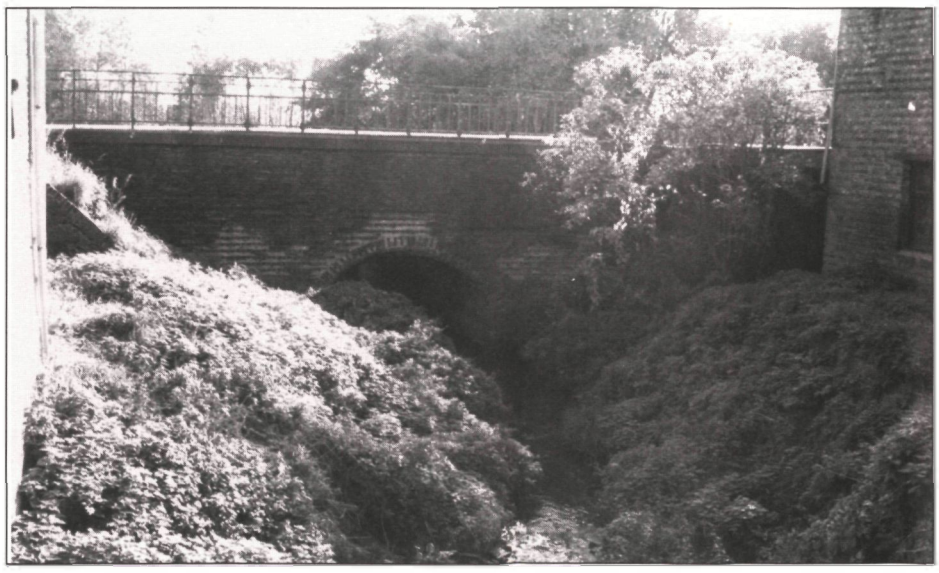

Eén van de knelpunten van de Barbierbeek. Bij hevige regenval kan de duiker onder de gewestweg het overtollige water niet slikken.

Vervolg op pagina 4

vervolg van pag. 3

In een latere fase wordt dit overleg uitgebreid met lokale partners, zoals de plaatselijke landbouwers en milieu- en natuurverenigingen.

Voor het realiseren van het actieplan zullen de betrokken partijen worden verzocht hun steentje bij te dragen, ieder op zijn eigen terrein.

Besluit

De integrale waterbeheerstudie bekijkt het stroomgebied van de Barbierbeek vanaf Sint-Niklaas tot aan de ringdijk van het GOG-KBR. Bij aanpassingen aan de waterloop of haar stroomgebied om het probleem van de wateroverlast bij hevige regenval op te lossen, moet met de resultaten van deze studie worden rekening gehouden. Het aanpakken van het overstromingsgevaar als gevolg van teveel oppervlaktewater is één van de knelpunten in de realisatie van het GOG-KBR.

Totaalvisie op buffergebied

De afdeling Natuur van Aminal laat een studie uitvoeren over de inrichting van het buffergebied tussen het Gecontroleerd Overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde en de bewoning. De studie moet een globale visie over de landschappelijke inrichting van het gebied na de aanleg van het overstromingsgebied geven

Het gaat om het landsdeel tussen de Wase cuesta en de ringdijk rond het overstromingsgebied, in totaal zo'n 200 ha groot. Dit gebied moet enerzijds een overgangslandschap tussen de woonkernen en het GOG worden.

Anderzijds kunnen hier alternatieven worden geboden voor bepaalde vormen van recreatie die door de aanleg van het overstromingsgebied binnen de polder moeilijker worden, zoals het vissen in kleine visputjes bijvoorbeeld. Er wordt m.a.w. bekeken wat de mogelijkheden voor recreatief medegebruik van dit gebied zijn.

De studie moet een visie op de toekomst van het totale gebied geven en de concrete uitwerking van drie deelgebieden. « De bedoeling is dat de studie tot een vrij concreet beeld leidt », zegt Koen De Smet, afdelingshoofd van de afdeling Natuur. « Zowel het esthetisch aspect van het gebied als de invulling ervan zijn belangrijk. De dijk mag geen muur worden waarop de bevolking kijkt.»

Een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers en specialisten van alle betrokken partijen, zal de studie begeleiden en de aanpak bepalen. Het gaat ondermeer om mensen van de afdeling Zeeschelde, de afdeling Natuur, de gemeente Kruibeke en het Instituut voor Natuurbehoud.

Vlaams minister van Leefmilieu Vera Dua heeft haar goedkeuring gegeven aan de studie die tegen het najaar klaar zal zijn.

Bouwaanvraag ringdijk wacht op goedkeuring.

De bouwaanvraag voor de ringdijk van het GOG-KBR is nog niet afgeleverd. De aanvraag ligt momenteel bij de bevoegde diensten. De afdeling Zeeschelde verwacht de goedkeuring eerstdaags. Het openbaar onderzoek is volledig afgerond.

WOORDENLIJST

MINA-raad:
gemeentelijke Milieu- en Natuurraad

AMINAL:
Administratie Milieu-, Land-, en Waterbeheer; onder deze administratie valt o.a. de afdeling Natuur.

AWZ:
Administratie Waterwegen en Zeewezen.

gedrukt op gerecycleerd en chloorvrij papier

Colofon

Ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst

Of op aanvraag bij Eco Consult op het nummer 09/326 80 80 of e-mail: info@ecoconsult.be

Tekst en Vormgeving:
Eco Consult bvba

Verantwoordelijke uitgever:
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Leo Meyvis
Copernicuslaan 1, bus 13
2018 Antwerpen

Gecontroleerd Overstromings-Gebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde

september 2000

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Zeeschelde voor de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

In dit nummer:

Overgangszone krijgt recreatieve mogelijkheden

NA DE AANLEG VAN HET GECONTROLEERD OVERSTROMINGSGEBIED KRUIBEKE-BAZEL-RUPELMONDE (KBR) ZAL OOK HET AANGRENZENDE LANDSCHAP MOETEN INSPELEN OP DE GEWIJZIGDE SITUATIE. ZONIET ONTSTAAT EEN VRIJ BRUUSKE OVERGANG TUSSEN DE OVERSTROMINGSZONE EN DE AANGRENZENDE GEBIEDEN. ZOALS WE REEDS IN ONZE VORIGE NIEUWSBRIEF AANHAALDEN, LAAT DE AFDELING NATUUR VAN AMINAL EEN STUDIE UITVOEREN OVER DE MOGELIJKHEDEN VOOR DE INRICHTING VAN DIT OVERGANGSGEBIED. WELK GEBIED WORDT BESTUDEERD EN WAT IS HET DOEL VAN DE HERINRICHTING?

De bedoeling is dat de aangrenzende gebieden zodanig worden ingericht dat ze een overgang vormen tussen het eigenlijke overstromingsgebied en de woningen. Zo wordt vermeden dat de bewoners tegen de ringdijk aankijken.

De overgangszone (of de overgangszone) omvat het gebied vanaf de aan te leggen ringdijk tot aan de achtertuintjes van de bebouwde zones langs de gewestweg N419.

Hierin bevinden zich enerzijds elementen die door de mens zijn gecreëerd (het sportcomplex, invalswegen, akkerland ...) en anderzijds natuurlijke of halfnatuurlijke elementen (oudere dijkstructuren, kwelgebied met bosontwikkeling ...). De overgangszone kan een aantal functies van het huidige poldergebied gedeeltelijk overnemen.

Vervolg op pagina 2

Vervolg van pagina 1

De studie moet leiden tot een globaal landschapsconcept. Dat concept zal de krachtlijnen voor de toekomstige ontwikkelingen in de overgangszone aangeven.

Het concept bepaalt

- de vormgeving van de open ruimte: bijv. welke beeldbepalende elementen worden behouden en/of versterkt; welke plaatsen worden uitgebouwd.
- de inpassing van bestaande en gewenste infrastructuren
- de aard van de overgangszones
- de kansen voor natuurontwikkeling
- de mogelijkheden voor recreatief medegebruik door de bevolking

Het eindresultaat is een landschapsstructuurplan.

Voorbeeldgebieden

Naast een globale visie voor het hele overgangsgebied wil de afdeling Natuur een inrichtingsplan voor drie specifieke deelgebieden. Deze zullen als voorbeeldprojecten worden uitgewerkt met de bedoeling dat zij de toon aangeven voor de gehele inrichting van het gebied.

Zo'n voorbeeldproject zou bijvoorbeeld een gebied met verschillende visvijvers en poelen tussen de ringdijk en het centrum van Bazel kunnen zijn. Zo ontstaat een 'blikvanger' binnen het overgangsgebied.

Stuurgroep begeleidt landschapsstudie

Een stuurgroep waarin de belanghebbende partijen zijn vertegenwoordigd, begeleidt het Antwerpse studiebureau Soresma dat het onderzoek naar de herinrichting van de overgangszone uitvoert. Dat zijn naast de afdeling Natuur afgevaardigden van de afdeling Zeeschelde, de Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen (ROHM), het Instituut voor Natuurbehoud, het gemeentebestuur van Kruibeke, WBE Kruitem vzw, de Provinciale Visserijcommissie en de plaatselijke Mina-raad. Zij zullen onder meer mee de drie voorbeeldgebieden selecteren.

Voor de visserij worden verschillende mogelijkheden bekeken

Meedenken over overgangszone in workshop

Om zoveel mogelijk geïnteresseerden bij de inrichting van het overgangsgebied te betrekken, organiseert de afdeling Zeeschelde een workshop op maandag 16 oktober om 19u in café De Valk in Rupelmonde. De bedoeling hiervan is samen met de belanghebbenden te bekijken wat de maximale mogelijkheden zijn ter compensatie van functies die (gedeeltelijk) wegvallen in het overstromingsgebied.

Tijdens de workshop kunnen de verschillende verwachtingen van de belangengroepen (landbouw, horeca, visserij, jeugdbewegingen, verenigingen ...) op elkaar worden afgestemd. De resultaten worden zo veel mogelijk in het eindresultaat opgenomen.

De belanghebbenden worden eerstdaags voor deze bijeenkomst uitgenodigd. Als u ook graag wil meedenken over de herinrichting van het overgangsgebied, bent u van harte uitgenodigd voor deze workshop.

Inschrijven kan bij Eco Consult, tel.09/326.80.80, uiterlijk tot 9 oktober, e-mail: info@ecoconsult.be.

Opgelet, het gaat enkel over de toekomst van de overgangszone en niet over het eigenlijke overstromingsgebied.

Afbakening project voor natuurontwikkeling en landschapsopbouw

Kruibekenaren willen inspraak in overgangszone

WBE Kruitem vzw, Kruibeke:

"Buffergebied biedt nieuwe mogelijkheden voor jagers"

"We zijn ons ervan bewust dat onze normale jachtactiviteiten in het gecontroleerd overstromingsgebied niet meer mogelijk zullen zijn. We zien echter veel nieuwe activiteiten voor de jagers weggelegd. We denken bijvoorbeeld aan het medebeheer van het overgangsgebied, het mee zorg dragen voor fauna en flora. De leden van onze vereniging willen graag meedenken over haalbare initiatieven voor het overgangsgebied, dat volgens ons in het totale landschap moet worden ingepast."

Unizo Groot-Kruibeke:

"Overgangsgebied mag recreanten niet uit dorpskom houden"

"De middenstand en horeca van Groot-Kruibeke willen betrokken worden bij de inrichting van het overgangsgebied. Zo willen we voorkomen dat de recreanten de weg naar de dorpskom niet meer vinden. De activiteiten mogen dus niet beperkt blijven tot de overgangszone. Dat gebied moet ervoor zorgen dat de toeristen ook tot in het dorpscentrum komen. Dat is voor alle middenstanders interessant, en niet alleen voor de horecazaken die aan het gebied grenzen. De plaatselijke middenstandsvereniging vindt het dan ook haar taak om mee te werken aan de inrichting van het overgangsgebied."

De Kreekvrienden vzw, Rupelmonde:

"Vissers willen meewerken aan alternatieven in overgangsgebied"

"Onze vereniging telt momenteel meer dan vierhonderd leden. De mogelijkheden die de overgangszone voor de visserij kan bieden, kunnen nooit voldoende zijn voor zoveel vissers. Toch willen we meewerken aan een oplossing. We willen de alternatieven die voor de visserij in dit gebied kunnen worden gecreëerd optimaal benutten."

Jeugdraad Kruibeke:

"Jeugdverenigingen willen meedenken over hun toekomst"

"Zeker de jeugdverenigingen die momenteel gehuisvest zijn vlakbij of in het toekomstige overstromingsgebied willen weten wat er te gebeuren staat. Er is ten eerste een vraag naar meer informatie over het hele project in Groot-Kruibeke. Iedereen weet dat het om een onomkeerbare beslissing gaat, maar wat de gevolgen zullen zijn voor hun jeugdwerking, is nog niet duidelijk. Anderzijds zullen zij zeker van iedere mogelijkheid tot inspraak in nog te maken plannen gebruik maken. Als zij mogen meewerken aan de inrichting van de overgangszone, zullen zij dat ongetwijfeld doen."

Ook de jeugd wil betrokken worden bij de inrichting van het overgangsgebied.

gedrukt op gerecycleerd en chloorvrij papier

Colofon

Ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst

Of op aanvraag bij Eco Consult op het nummer 09/326 80 80 of e-mail: info@ecoconsult.be

Tekst en Vormgeving:
Eco Consult bvba

Verantwoordelijke uitgever:
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Leo Meyvis
Copernicuslaan 1, bus 13
2018 Antwerpen

Gecontroleerd Overstromings-Gebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde

november 2000

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Zeeschelde voor de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

In dit nummer:

Proefprojecten geven zicht op natuurontwikkeling

AAN DE INRICHTING VAN HET GECONTROLEERD OVERSTROMINGSGEBIED GAAT HEEL WAT STUDIEWERK VOORAF. TIENTALLEN MENSEN VAN VERSCHILLENDE INSTANTIES NEMEN HET PROJECT GRONDIG ONDER DE LOEP MET DE BEDOELING HET RESULTAAT ZO OPTIMAAL MOGELIJK TE KRIJGEN. HET MEEST CONCREET ZIJN DRIE PROEFPROJECTEN IN VERBAND MET NATUURONTWIKKELING. HET GAAT OM EEN PROEFOPSTELLING VAN RIETBAKKEN OP DE UIA, EEN PROEFSTATION IN KRUIBEKE EN HET CREEREN VAN EEN GECONTROLEERD OVERSTROMINGSGEBIED OP KLEINE SCHAAL IN HET LIPPENSBROEK IN HAMME.

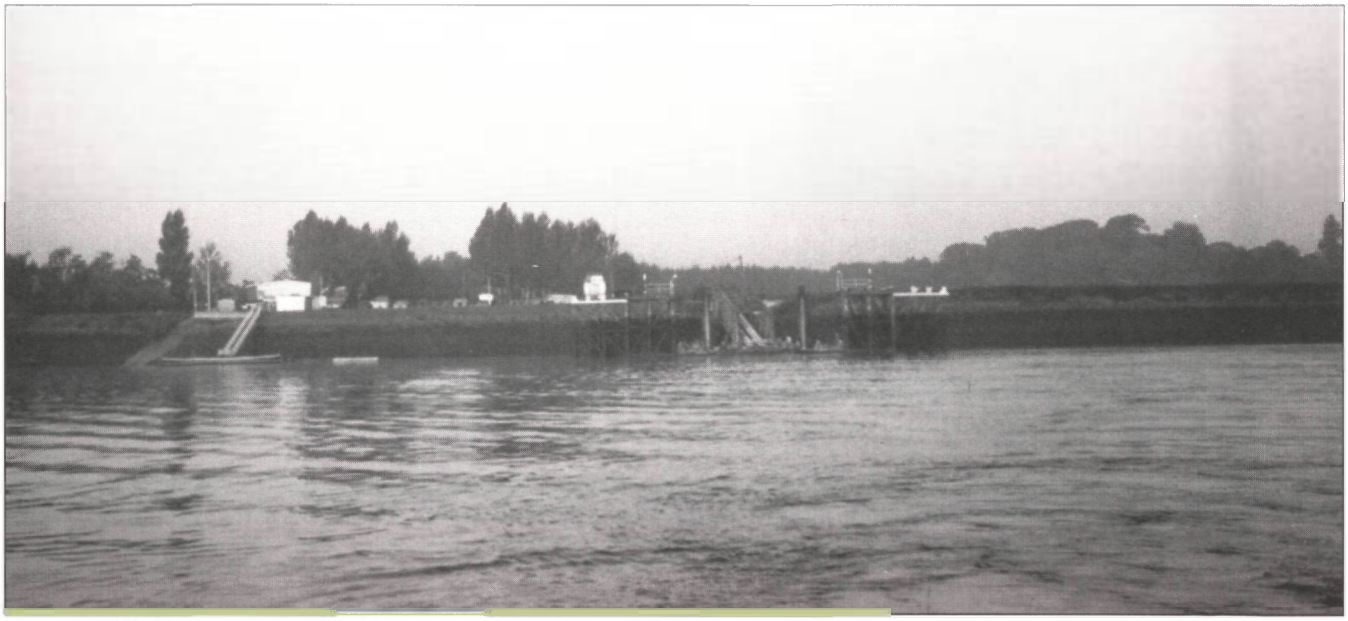

Het proefproject op het terrein komt rechts van het veer van Kruibeke.

Rietbakken op terrein UIA

Op een terrein van de UIA aan de Drie Eikenstraat in Edegem worden momenteel vier betonnen bakken gebouwd waarin riet zal worden geplant. «In deze bakken zal een gereduceerd getij worden gesimuleerd. Het riet wordt op verschillende hoogtes en in verschillende soorten bodem aangeplant. De bedoeling van het project is de groei van het riet te bestuderen in verschillende overstromingsregimes. Er wordt geëxperimenteerd met de overspoelingsduur en diverse hoeveelheden water», vertelt Steven Vierstraete van de afdeling Zeeschelde.

Waarom riet ? «Volgens onze verwachtingen, die gebaseerd zijn op de reeds bestaande plantengroei langs de Schelde, zal riet het meest dominant aanwezig zijn in de vegetatie van het GOG-KBR », legt Tom Ysebaert van het Instituut voor Natuurbehoud uit.

Dit project is een samenwerking tussen de afdeling Zeeschelde, de afdeling Natuur, het Instituut voor Natuurbehoud en de UIA.

Vervolg op pagina 2

Vervolg van pagina 1

Proefstation in Kruibeke

Aan de Schelde in de buurt van het veer van Kruibeke komt een proefstation. Hier zal worden bekeken hoe organismen (bv. riet, wormen) reageren op de opname van stoffen uit het overstromende Scheldewater en uit de bodem.

Er zal een staalconstructie worden opgetrokken bestaande uit vier reservoirs die boven de Schelde worden opgehangen. In de reservoirs zijn kleine gaatjes gemaakt zodat het water er kan instromen en er weer langzaam kan uitstromen onder invloed van de getijwerking. Zo wordt een gereduceerd getij gecreëerd. De reservoirs worden gevuld met bodem afkomstig uit de polder van Kruibeke.

Dit project is mogelijk dankzij het Vlaams Impulsprogramma voor Natuurontwikkeling (VLINA). Naast het Instituut voor Natuurbehoud werken ook de UIA, het Ruca en de RUG hieraan mee. De afdeling Zeeschelde staat in voor de bouw van het proefstation. De bouwvergunning werd reeds afgeleverd.

Gecontroleerd overstromingsgebied Lippensbroek

In het Lippensbroek in Hamme, een binnendijks gebied van ongeveer elf hectare, wordt een gecontroleerd overstromingsgebied met een gereduceerd getij op kleine schaal gecreëerd. In de Scheldedijk zal een sluis worden gebouwd zodat gecontroleerde uitwisseling van water tussen het Lippensbroek en de rivier bij elk getij mogelijk wordt.

In dit mini-overstromingsgebied kunnen de onderzoekers bekijken hoe de plantengroei reageert op een gereduceerd getij met een gemiddeld getij van ongeveer een halve meter. "Het project biedt een unieke kans om veiligheidsaspecten die in het kader van het Sigmaplan worden uitgewerkt te verzoenen met natuurontwikkeling", zegt Tom Ysebaert.

Bodemanalyses in het Lippensbroek toonden een verontreiniging van het gebied met zware metalen aan, vooral cadmium. Verdere analyses worden momenteel uitgevoerd om uiteindelijk te kunnen bepalen wat er met de verontreinigde grond moet gebeuren. Daardoor liep het proefproject enige vertraging op. Intussen is de bouwaanvraag ingediend.

« De bedoeling van deze proefprojecten is enerzijds een totaalbeeld te krijgen van de te verwachten vegetatie-ontwikkelingen en anderzijds een inschatting te maken van de milieurisico's », besluit Tom Ysebaert van het Instituut voor Natuurbehoud.

Studies bekijken beveiliging tegen overstromingen

NAAST DE PROEFPROJECTEN VOOR DE NATUURINVULLING VAN HET GOG-KBR ZIJN VERSCHILLENDE STUDIES AAN DE GANG OF REEDS UITGEVOERD IN VERBAND MET DE BEVEILIGING TEGEN OVERSTROMINGEN. WE VATTEN DE BELANGRIJKSTE STUDIES HIERONDER SAMEN.

In- en uitwateringssluizen

Het Waterbouwkundig Laboratorium van de Vlaamse Gemeenschap bestudeert hoeveel in- en uitwateringssluizen er nodig zijn voor de bouw van het GOG-KBR. Daarvoor gebruikt het labo de gegevens van het getij in het hele Zeescheldebekken gedurende één maand. De bedoeling is zicht te krijgen op de voortplanting van het water in het Zeescheldebekken.

De gemeten waarden worden vergeleken met de berekende waarden. « Zo probeert het labo in

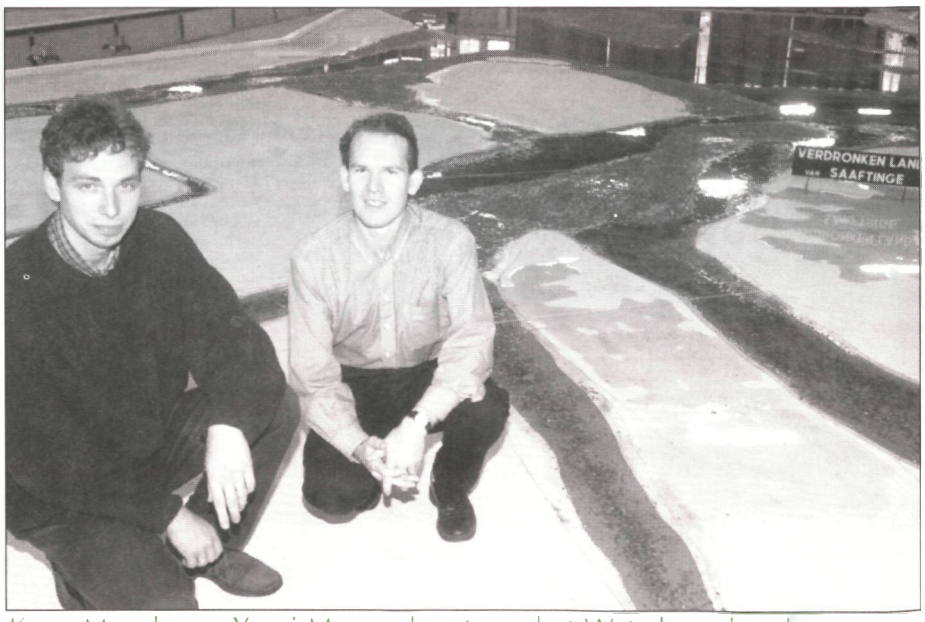

Koen Maeghe en Youri Meersschaert van het Waterbouwkundig Laboratorium.

te schatten hoeveel water er in het gecontroleerd overstromingsgebied zal terechtkomen en hoe groot het getij in het GOG-KBR uiteindelijk zal zijn», legt Youri Meersschaert van het Waterbouwkundig Laboratorium uit. «We willen bepalen hoeveel in- en uitwateringssluizen er nodig zijn om in het GOG-KBR een getij van 0,50 meter te bekomen. »

Het meten van het getij gebeurt in 'getijposten' die in het hele Zeescheldebekken zijn ingebouwd. Deze posten zijn niet specifiek voor deze studie geïnstalleerd, maar volgen voortdurend het getij van de Zeeschelde.

Beveiliging door Sigmaplan

Het Waterbouwkundig Laboratorium voerde reeds een studie uit naar het effect op de hoogwaterstanden van de aanleg van nog meer overstromingsgebieden in het Scheldebekken op de hoogwaterstanden.

Algemene conclusie is dat de bouw van voldoende gecontroleerde overstromingsgebieden in combinatie met het verhogen van de dijken tot op Sigma-hoogte en een aantal lokale maatregelen voldoende is om een gelijkaardige veiligheidsgraad te bekomen als in het oorspronkelijke Sigmaplan. Deze veiligheidsgarantie bedraagt 1 procent per eeuw. Een stormvloedkering is dan niet meer nodig.

«We bekeken het effect van bijkomende overstromingsgebieden bovenop de reeds bestaande twaalf overstromingsgebieden en het geplande project in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde. We selecteerden een dertigtal mogelijke bijkomende overstromingsgebieden. Het gaat telkens om laaggelegen gebieden met weining of geen bewoning. Voor iedere combinatie bekeken we het effect op de hoogwaterstanden en wogen deze af tegenover de oppervlakte die ervoor moet worden ingenomen. De hoogste veiligheid wordt bereikt als alle bijkomende gecontroleerde overstromingsgebieden worden ingericht », aldus Koen Maeghe van het Waterbouwkundig Laboratorium.

Stroomgebied Barbierbeek

Zoals we in één van de vorige nieuwsbrieven reeds meldden, laten de provincie Oost-Vlaanderen en de afdeling Zeeschelde een studie uitvoeren over het stroomgebied van de Barbierbeek. De bedoeling is tot een oplossing voor het overstromingsgevaar vanuit de Barbierbeek te komen.

Het Waterbouwkundig Laboratorium voert de metingen naar debieten en waterstanden van de Barbierbeek uit. Op basis van de gegevens die deze metingen opleveren, zal het Waterbouwkundig Laboratorium het effect van mogelijke maatregelen bestuderen. «Uiteindelijk willen we bepalen hoe en waar de Barbierbeek kan worden afgewaterd, waar er dus water kan worden geborgen, en hoeveel extra bufferruimte er moet worden gecreëerd voor de Barbierbeek», legt verantwoordelijke Katrien Van Eerdenbrug uit.

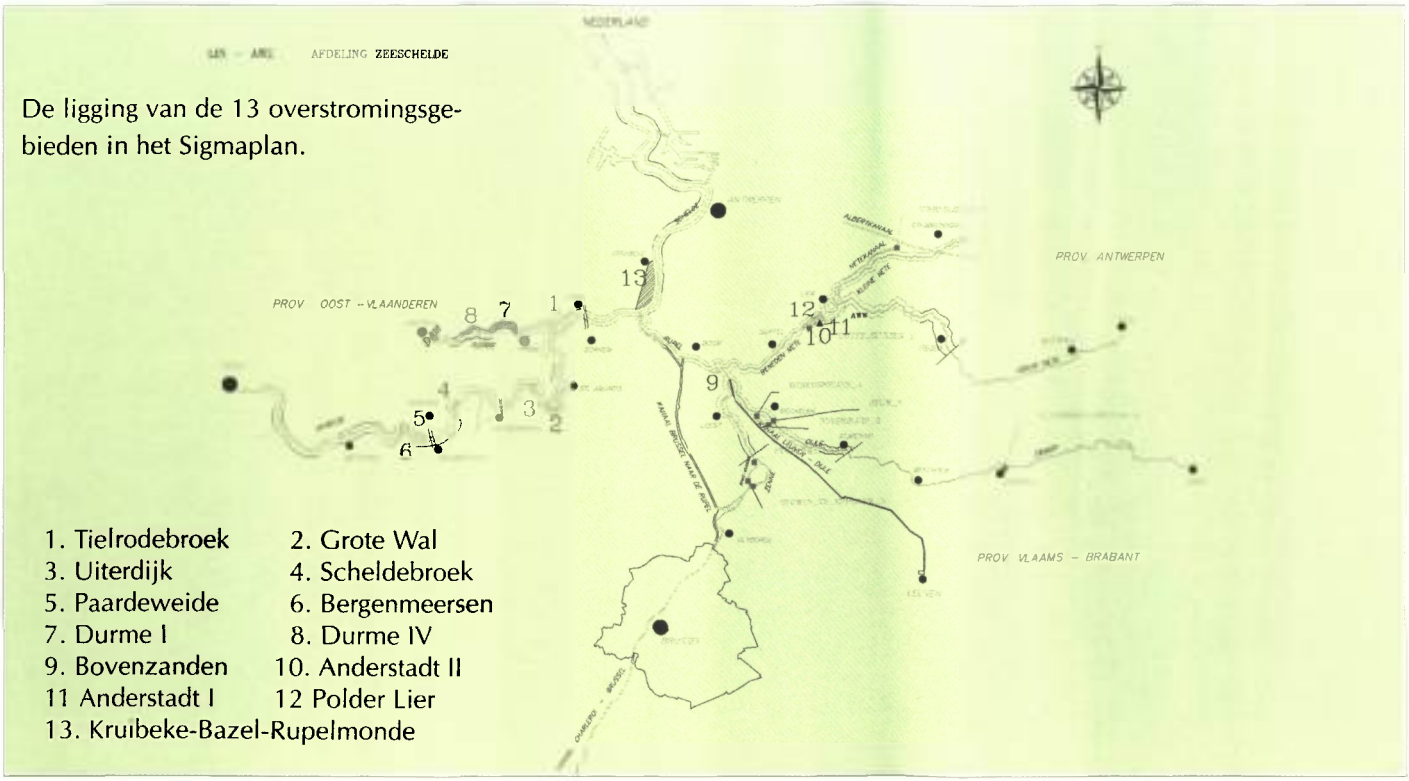

De ligging van de 13 overstromingsgebieden in het Sigmaplan.

1. Tielrodebroek
2. Grote Wal
3. Uiterdijk
4. Scheldebroek
5. Paardeweide
6. Bergenmeersen
7. Durme I
8. Durme IV
9. Bovenzanden
10. Anderstadt II
11 Anderstadt I
12 Polder Lier
13. Kruibeke-Bazel-Rupelmonde

Studies in de rand van GOG-KBR

Onderzoek Milieu-effecten Sigmaplan (OMES)

Het is duidelijk dat de uitvoering van het Sigmaplan ecologische gevolgen heeft voor het Scheldebekken. Daarom besliste de Vlaamse regering tot het uitvoeren van het project OMES. Dat staat voor Onderzoek Milieu-effecten Sigmaplan. OMES is een multidisciplinaire studie van het milieu in het Schelde-estuarium. Het onderzoekproject leidt tot een databestand en modellen van het Schelde-estuarium. Op basis daarvan is het mogelijk een grondige afweging te maken tussen de verschillende mogelijke inrichtings- en locatie-alternatieven van nog uit te voeren werken binnen het Sigmaplan. De resultaten van het onderzoek zijn ter beschikking van de MER-studies die in het kader van Sigmaplan moeten worden uitgevoerd. Het eerste deel van OMES is afgerond, OMES II wordt een vervolg hierop.

Milieueffectenrapport aanleg collectoren

Aquafin laat een milieueffectenrapport (MER) opmaken over de collectorwerken die zij in Kruibeke en Bazel wil uitvoeren. Deze collectoren moeten het afvalwater van Kruibeke en Bazel naar het nog te bouwen pompstation in Rupelmonde brengen. Van hier vertrekt het afvalwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Temse.
«Voor de bouw van de collectoren is een MER vereist, aangezien we in ecologisch waardevolle gebieden moeten werken», zegt Dirk De Cock van Aquafin.

WOORDENLIJST

Collector :
watervoerende leiding

Debiet :
het aantal kubieke meter water dat op een bepaald punt in een rivier per seconde passeert

Dominant : overheersend

Multidisciplinair :
vanuit verschillende wetenschappen bekeken

gedrukt op gerecycleerd en chloorvrij papier

Workshop overgangsgebied mondt uit in debat

De workshop over de invulling van de overgangszone tussen de ringdijk en de bewoning, aangekondigd in onze vorige nieuwsbrief, verliep niet volgens planning. Het was de bedoeling de belangengroepen te laten meedenken over de inrichting van dit gebied, maar de Kruibeekse burgemeester Antoine Denert stak hier een stokje voor.

De burgervader stelde dat het onderwerp van de bijeenkomst geen enkele rechtsgrond heeft omdat het gaat over gebieden die binnen een Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) liggen, met goedgekeurde verkavelingen en vergunde bouwwerken.
«Dit gebied is een bevoegdheid van de gemeente. De opties die hier worden genomen, zijn in strijd met het bijzonder plan van aanleg.»

Koen De Smet, hoofd van de afdeling Natuur, kon de burgemeester hierin bijtreden, maar voegde eraan toe dat het alleen de bedoeling was om ideeën aan te reiken.
«We proberen enkel tot een concept te komen voor het gebied dat na de onteigeningen overblijft, en dit in overleg met de betrokken partijen.»

Voor Leo Meyvis, hoofd van de afdeling Zeeschelde, was de avond een doorbraak. «We willen in de eerste plaats luisteren naar wat er leeft bij de bevolking. Deze avond gaf ons daartoe alvast de gelegenheid.»

Colofon

Ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst

Of op aanvraag bij Eco Consult op het nummer 09/326 80 80 of e-mail: info@ecoconsult.be

Tekst en Vormgeving:
Eco Consult bvba

Verantwoordelijke uitgever:
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Leo Meyvis
Copernicuslaan 1, bus 13
2018 Antwerpen

Gecontroleerd Overstromings-Gebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde

mei-juni 2001

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Zeeschelde voor de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

Speciale editie: Het geactualiseerde Sigmaplan

Deze nieuwsbrief is volledig gewijd aan het geactualiseerde Sigmaplan, dat werd voorgesteld op 13 februari 2001 in Brussel. Deze nieuwsbrief zal ruimer verspreid worden dan aan de inwoners van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde.

Het Sigmaplan, nu en in de toekomst

HET SIGMAPLAN, EEN PLAN DAT HET ZEESCHELDEBEKKEN MOET BESCHERMEN TEGEN OVERSTROMINGEN, DATEERT VAN 1977, DE PERIODE NADAT VLAANDEREN GETROFFEN WERD DOOR GROTE OVERSTROMINGEN O.A. MET ENORME SCHADE IN DE GEMEENTE RUISBROEK. ONGEVEER 80% VAN DE DIJKWERKEN BINNEN DIT PLAN ZIJN UITGEVOERD. DE LAATSTE JAREN ZIJN EEN AANTAL NIEUWE MAATSCHAPPELIJKE WAARDEN ONTSTAAN. ER IS ONMISKENBAAR EEN GROEIEND MILIEUBEWUSTZIJN IN ONZE SAMENLEVING. HIERDOOR VORMDE ZICH EEN NIEUWE VISIE OP HET WATERBELEID EN WORDT HET SIGMAPLAN BIJGESTUURD. DIT RESULTEERT IN EEN GEACTUALISEERD SIGMAPLAN DAT MEER GECONTROLEERDE OVERSTROMINGSGEBIEDEN PLANT. DE BOUW VAN DE STORMVLOEDKERING IN OOSTERWEEL WORDT ZELFS OP MIDELLANGE TERMIJN NIET MEER VOORZIEN.

Geen natte voeten meer in woonwijken, zoals in Ruisbroek in 1976

Na zware overstromingen begin 1976, waarbij Ruisbroek volledig blank stond en andere gebieden overstroomden, werd het Sigmaplan in het leven geroepen. Met dit plan wilde de overheid het gehele Zeescheldebekken beschermen tegen stormvloeden vanuit de Noordzee. Het bestond uit drie grote pijlers: hogere en bredere dijken, 13 gecontroleerde overstromingsgebieden en een stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel.

Het Sigmaplan in 2001

Vandaag is ongeveer 80 % van de dijkwerken afgewerkt. Ongeveer 405 km dijken werden verhoogd en/of verbreed. Twaalf van de dertien gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) zijn in werking. Het GOG in de polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde staat nu op de agenda. De stormvloedkering nabij Oosterweel werd niet uitgevoerd.

Vervolg op pagina 2

Vervolg van pagina 1

Gemiddelde hoogwaterstanden stijgen

Momenteel is het Zeescheldebekken beschermd tegen stormen met een kans op voorkomen van eens in de 70 jaar. Met de aanleg van het GOG Kruibeke, Bazel, Rupelmonde wordt de kans op een stormvloed met overstromingen verkleind tot eenmaal in de 350 jaar.

Ondanks de voorbije inspanningen om de veiligheid in het Zeescheldebekken te vergroten, hebben de zware stormen en de grote wassen sedert 1990 aangetoond dat het reeds bereikte veiligheidsniveau dient opgevoerd te worden. De vooropgestelde uitgangspunten in 1977 zijn immers niet meer dezelfde. Dit heeft meerdere oorzaken:

Het aantal stormvloeden die de kaap van de 6,80 m T.A.W. overschrijden neemt aanzienlijk toe.

Dit gaat bovendien samen met een stijging van de gemiddelde waterhoogten in de rivieren en het legt een enorme druk op de dijken en andere waterkeringen. Deze zouden bijna continu moeten verhoogd worden om het water tegen te kunnen houden.

Bovendien stijgen de waterstanden van de rivieren die regenwater opvangen ook. Dit wordt veroorzaakt door een snellere toevoer van het regenwater. Het regenwater kan immers niet meer in de grond doordringen ondermeer doordat er meer verhardingen en bebouwingen zijn gekomen. Bovendien wordt de grotere hoeveelheid water ook nog sneller naar de rivieren gevoerd door het rechttrekken van kleinere waterlopen en de aanleg van rioleringen.

Na zware overstromingen begin 1976, waarbij Ruisbroek volledig blank stond en andere gebieden overstroomden, werd het Sigmaplan in het leven geroepen. Met dit plan wilde de overheid het gehele Zeescheldebekken beschermen tegen stormvloeden vanuit de Noordzee. Het bestond uit drie grote pijlers:

- hogere en bredere dijken,
- gecontroleerde overstromingsgebieden (13)
- en een stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel

- Verhoging van de dijken biedt op zich geen oplossing. Dijkhoogten worden dan onrealistisch hoog.
- De voorkeur gaat uit naar ruimte voor de rivier in de vorm van bijkomende GOG's bovenop de dertien oorspronkelijk geplande.
- Geen stormvloedkering te Oosterweel. Deze wordt vervangen door meer GOG's .

Schade beperken

Door deze redenen kan men om de veiligheid van de inwoners in het Zeescheldebekken te beveiligen niet langer overal het water op dezelfde manier tegenhouden. Zoals eerder gezegd zou dit leiden tot continue verhogingen van de dijken, zodat de dorpen langs de Zeeschelde hun contact met de rivier volledig verliezen. Daarom werd een nieuwe benadering uitgewerkt.

Wim Dauwe, ingenieur bij de afdeling Zeeschelde legt uit: "Bij de nieuwe benadering gaat de overheid uit van het principe van zo weinig mogelijk schade. Dit principe houdt in dat men in plaats van al het water tegen te houden, bepaalde gebieden laat overstromen bij stormvloeden. Met andere woorden gebieden waar geen mensen wonen, kunnen overstromen bij een stormvloed, zodat er geen schade is aan woonwijken. De lagergelegen onbewoonde gebieden zijn uiteraard ook beschermd tegen overstromingen", gaat Wim Dauwe verder. "De dijken worden hier echter iets lager gehouden zodat bij een zware stormvloed van boven 6,80 m T.A.W. het overtollige water kan opgevangen worden. Om het gebied heen komt een dijk op Sigmahoogte. Doordat de vloedgolf in deze gebieden wordt afgetopt, blijven de woonwijken langs de Schelde droog."

Ook andere functies belangrijk

In het oude Sigmaplan werd alleen rekening gehouden met de veiligheid, zijnde een beveiliging tegen een bepaalde waterstand (8m97 TAW in Antwerpen). Vandaag de dag moet men ook rekening houden met de economische, ecologische en recreatieve aspecten van de rivier, zodat ook onze kleinkinderen nog van een natuurlijke Schelde kunnen genieten.

"Dit integraal waterbeleid wordt nu nagestreefd", zegt Stefaan Nollet, ingenieur bij de afdeling Zeeschelde. "In het aan te leggen GOG in Kruibeke, Bazel en Rupelmonde houdt de overheid rekening met de kansen voor natuur en recreatie voor het gebied. Zo zal het gebied niet enkel ingericht worden om de veiligheid te verhogen, maar zal het in de toekomst ook evolueren naar een vrij toegankelijk natuurgebied."

Extra gecontroleerde overstromingsgebieden

Omwille van de genoemde evoluties en de nieuwe inzichten werd het Sigmaplan aangepast.
In het geactualiseerde Sigmaplan wordt een meer integrale benadering nagestreefd. De bescherming van de bevolking blijft centraal staan, maar de Vlaamse overheid wil ook rekening houden met de andere functies van de rivier met vooral aandacht voor meer ruimte voor de rivier.
Actualiseren van het Sigmaplan is echter geen eenmalige operatie, maar een continu proces waar samengewerkt wordt tussen experts uit verschillende vakgebieden.

Wat is er aangepast?

De veiligheid kan ook op een andere manier gegarandeerd worden dan beschreven staat in het oorspronkelijke Sigmaplan. In de plaats van een stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel worden, voornamelijk in het opwaartse gedeelte van de Zeeschelde, extra GOG's aangelegd.

Deze maatregelen zorgen ervoor dat een even groot veiligheidsniveau wordt bereikt als voor de Westerschelde, namelijk beveiliging tegen stormvloeden met een kans van voorkomen eens in de 4.000 jaar.

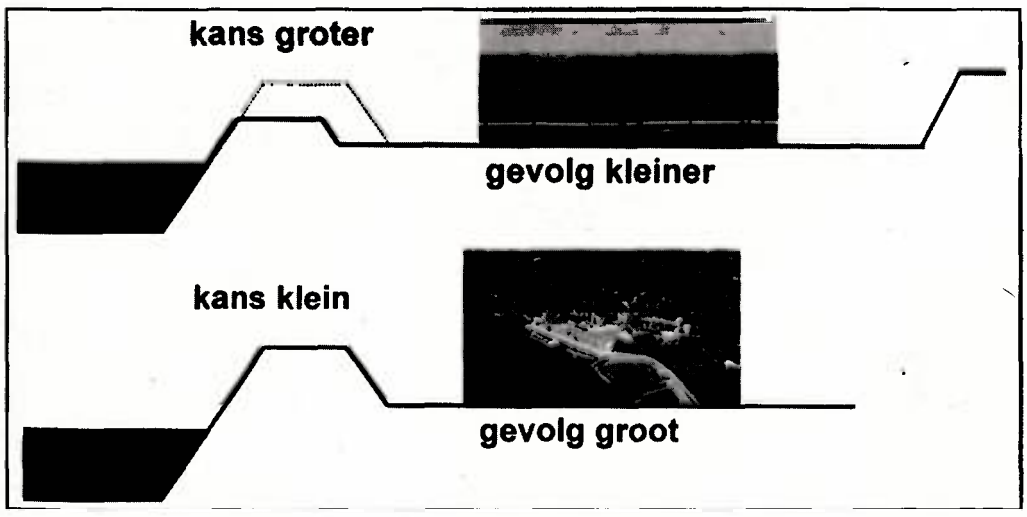

De stormvloedkering in Oosterweel wordt nu niet gebouwd omdat ze maar weinig voordelen oplevert in vergelijking met het enorme kostenplaatje dat hier aan vast hangt.

Een stormvloedkering is namelijk zeer duur, zowel qua bouw als onderhoud. En ze houdt bovendien enkel rekening met het aspect veiligheid en niet met andere aspecten zoals milieu en maatschappij, wat met integraal waterbeleid wel beoogd en gerealiseerd wordt. Bovendien is zo een stormvloedkering toch te vergelijken met een reusachtige machine, waarbij nooit kan uitgesloten worden dat er iets mis gaat.

Ook verder verhoging van de dijken biedt geen oplossing omdat de dijkhoogten dan onrealistisch hoog worden. De stormvloed zou zich in dit geval verder naar het binnenland bewegen, met daar mogelijk zeer grote schade tot gevolg.

"Vandaar de noodzaak tot het inrichten van bijkomende GOG's", verklaart Wim Dauwe. "De werking is steeds gegarandeerd door natuurlijke processen. Hierbij kan men ook optimaal rekening houden met de andere functies van de rivier. GOG's en ontpolderingen zullen in grote mate de werking van de rivier verbeteren waardoor het zelfreinigend vermogen wordt verhoogd. Ook zal de afzet in de vaargeul verminderen zodat een bijdrage kan geleverd worden aan de verplaatsing van mensen en goederen."

Dirk Van Melkebeke, kabinetschef van minister Stevaert vatte het tijdens de workshop op 13 februari jl. als volgt samen: "Het is belangrijk dat de aanwezige waarden, de mogelijkheden en de beperkingen van elk gebied bij de aanleg van de nieuwe GOG's goed worden afgewogen. Binnen een plan voor de beveiliging van het Zeescheldebekken worden dan natuur, recreatie, landschapsontwikkeling en economie gestimuleerd, afhankelijk van de aanwezige kansen in het gebied."

Integraal Waterbeleid

Colofon

Ook verkrijgbaar in de bibliotheken van Kruibeke, Temse, Hamme, Hemiksem, Schelle, Niel, Bornem, Boom, Puurs, Willebroek, St-Amands en Rumst

Of op aanvraag bij Eco Consult op het nummer 09/326 80 80 of e-mail: info@ecoconsult.be

Tekst en Vormgeving:
Eco Consult bvba

Verantwoordelijke uitgever:
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde
Leo Meyvis
Copernicuslaan 1, bus 13
2018 Antwerpen

WATER SPIEGEL

N° 10
december 2000

Maandelijks infomagazine

Departement Leefmilieu
en Infrastructuur

www.lin.vlaanderen.be/awz/

OVERSTROMINGSGEBIED KRUIBEKE

De polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde worden de volgende jaren ingericht als een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG-KBR). De polders, zo'n 600 ha groot, zijn als onbewoond laaggelegen landsgedeelte langs de Schelde uiterst geschikt voor waterberging. Het gebied wordt ingericht voor natuurontwikkeling, waarmee een grote stap wordt gezet in het ecologisch herstel van de Schelde. Met de natuurbestemming wordt meer ruimte gecreëerd voor fauna en flora. Zo kan een vrij toegankelijk natuurgebied ontstaan, ideaal voor zachte recreatie, zoals vissen, fietsen, wandelen...

Overstromingen voorkomen

De inrichting van de polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als gecontroleerd overstromingsgebied past in de uitvoering van het Sigmaplan, dat werd opgesteld na de stormvloed van 1976, vooral bekend door de overstroming van Ruisbroek. Het plan moet het Scheldebekken beveiligen tegen de toenemende dreiging van stormvloeden vanuit de Noordzee. Het aantal stormtijen is de jongste jaren toegenomen als gevolg van klimaatsveranderingen, inpolderingen en vaargeulverdieping.

Het Sigmaplan bestaat uit drie elkaar aanvullende delen: verhoging en verzwaring van de dijken, aanleg van overstromingsgebieden en de bouw van een stormvloedkering. Inmiddels is ruim 75 % van de dijkwerken uitgevoerd en van de, in deze fase, 13 geplande gecontroleerde overstromingsgebieden zijn er reeds 12 gerealiseerd.

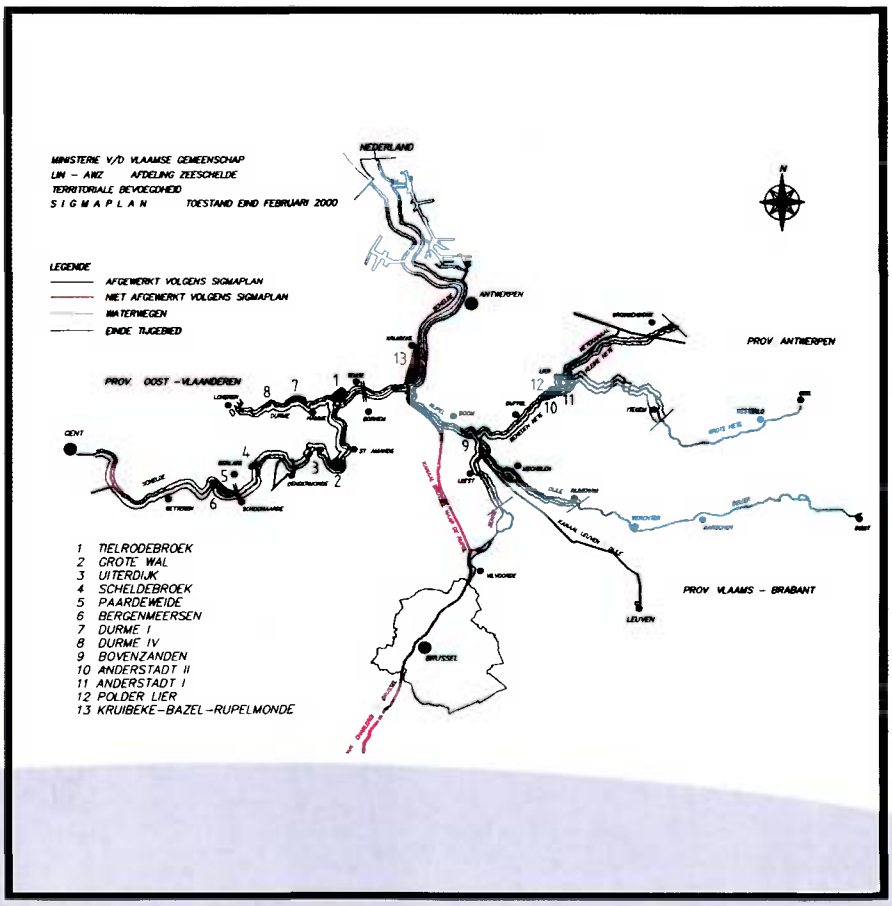

Waterspiegel
Jaargang 1 – Nummer 10
December 2000
Maandelijks gratis magazine
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Leefmilieu en Infrastructuur

Contact:
Tom Moortgat
Tel 02/553 77 12 Fax 02/553 77 05
Tom.Moortgat@lin.vlaanderen.be

Stefaan Nollet
Tel 03/224 67 44 Fax 03/224 67 05
Stefaan.Nollet@lin.vlaanderen.be

V.U.:
ir. Jan Strubbe
Directeur-generaal,
Administratie
Waterwegen en Zeewezen
Graaf de Ferraris-gebouw,
Koning Albert II-laan 20, bus 5
1000 Brussel

Integraal waterbeheer

Na intense studie en aanpassing van de visie wordt het oorspronkelijke Sigmaplan bijgestuurd. Terwijl in het eerste plan werd uitgegaan van een bepaald veiligheidsniveau in het opwaartse bekken, streeft het aangepaste plan een meer integrale benadering na. De bescherming van de bevolking staat nog steeds centraal, maar daarnaast wordt rekening gehouden met de andere functies van de rivier. Deze bijsturing zal een aanvaardbaar veiligheidsniveau nastreven, gebruikmakend van nog meer overstromingsgebieden, maar zonder grote stormvloedkering. Overstromingsgebieden en een vergroting van het areaal aan slikken en schorren dragen niet enkel bij tot de veiligheid, maar ze herstellen ook de natuurlijkheid van de Scheldevallei en haar bijrivieren. Hierdoor worden natuur, recreatie en landschapsontwikkeling gestimuleerd. Door het creëren van een groter areaal intergetijdengebied vermindert de sedimentatie in de vaargeul, zodat de mobiliteit van mensen en goederen via een betere scheepvaart wordt bevorderd.

Hoe werkt een overstromingsgebied ?

Overstromingsgebieden dragen in de eerste plaats bij tot een verhoging van de veiligheid. Op de plaatsen waar de polders een groot bergingsvermogen hebben, worden de dijken bewust laag gehouden. Zo ontstaan overloopdijken die bij hoge waterstanden kunnen overstro men, waarmee de top van het stormgetij wordt afgesneden en de kans op overstromingen aanzienlijk vermindert. Een ringdijk beschermt de achterliggende dorpen tegen het water. Bereikt de rivier opnieuw haar normale niveau, dan stroomt het water uit het overstromingsgebied weg via uitwateringssluizen.

Natuur

Het gecontroleerd overstromingsgebied te Kruibeke zal niet enkel bijdragen tot de veiligheid, ook de natuurlijkheid van de Scheldevallei zal erdoor hersteld worden. Een deel van de polder zal tweemaal per dag tijdens vloed overstromen, en wordt dus een getijdengebied. Zo'n gebied trekt watervogels aan om er te broeden en voedsel te zoeken en is belangrijk als paaiplaats voor diverse vissoorten. In de slikken, schorren en de vloedbossen die als gevolg van het getij ontstaan, is er plaats voor een bijzondere begroeiing.

Behalve het getij is er nog een tweede kracht die de polder van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde tot een bijzonder natuurontwikkelingsgebied maakt. Aan de westzijde rijst steil uit het landschap de cuesta op van het hooggelegen Land van Waas. Het zuivere, zoete water dat uit deze rand sijpelt, biedt extra mogelijkheden voor een gevarieerd natuurgebied. Het landschapspatroon, dat onder invloed van getijden en kwelwater ontstaat, zal verder worden verfijnd als er ook grote grazers in het gebied lopen.

Recreatie

Dit alles leidt tot een rijk geschakeerd landschap, dat voor een groot deel toegankelijk zal zijn voor mensen die er willen rondwandelen. De dijken bieden de bezoeker langs alle kanten uitzicht over het gebied en maken ook fietstochten mogelijk. Complete rust heerst er dan weer in de moeilijk toegankelijke slikken en moerassen.

Proefprojecten

Hoe de natuur precies zal evolueren in het GOG-KBR is niet helemaal te voorspellen. Aan de hand van proefprojecten proberen de verantwoordelijken zicht op de verwachte ontwikkelingen te krijgen. Zo worden de effecten van een gecontroleerd getij op het Lippensbroek in Hamme uitgetest. Dankzij een nieuwe sluis in de dijk tussen het gebied en de Schelde is een uitwisseling mogelijk tussen de tijrivier en het Lippensbroek. Verwacht wordt dat zich hier een karakteristieke schorvegetatie ontwikkeld.

Oplossing voor Barbierbeek

Kruibeke en haar deelgemeenten worden bij hevige regenval ook bedreigd door overstromingen vanop het land. Dat was onder meer het geval in september 1998 na een lange periode van veel regen. Het regenwater wordt afgeleid naar de Barbierbeek, die grote hoeveelheden niet kan slikken. Bij de inrichting van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke wordt rekening gehouden met de problematiek van de Barbierbeek. Samen met de provincie werkt AWZ aan een studie over de Barbierbeek. De bedoeling is het water van de beek via afsluitbare sluizen in het overstromingsgebied te laten vloeien. Als het water langs twee kanten dreigt en de sluizen worden gesloten, dan moeten wachtbekkens het overtollige water op het land opvangen tot het Scheldewater uit het overstromingsgebied is weggevloeid. Daarna kan het opgevangen regenwater via het overstromingsgebied de rivier instromen. Het overstromingsgebied pakt dus verschillende problemen tegelijk aan.

Meer dan een plan tekenen

De bouw van het gecontroleerd overstromingsgebied is de bevoegdheid van Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie. Voor de landbouw en de natuurinvulling van het GOG-KBR is Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, bevoegd.

Het is duidelijk dat het project KBR-GOG meer is dan het ontwerpen en realiseren van een plan. Verschillende diensten binnen de Vlaamse administratie werken eraan mee.
De afdeling Zeeschelde zorgt voor het verkrijgen van de nodige vergunningen, het laten uitvoeren van de verschillende onderzoeken, de bouw van de infrastructuur en de communicatie. De afdeling Natuur zorgt voor de invulling van het GOG-KBR als natuurontwikkelingsgebied met een grote toegankelijkheid.

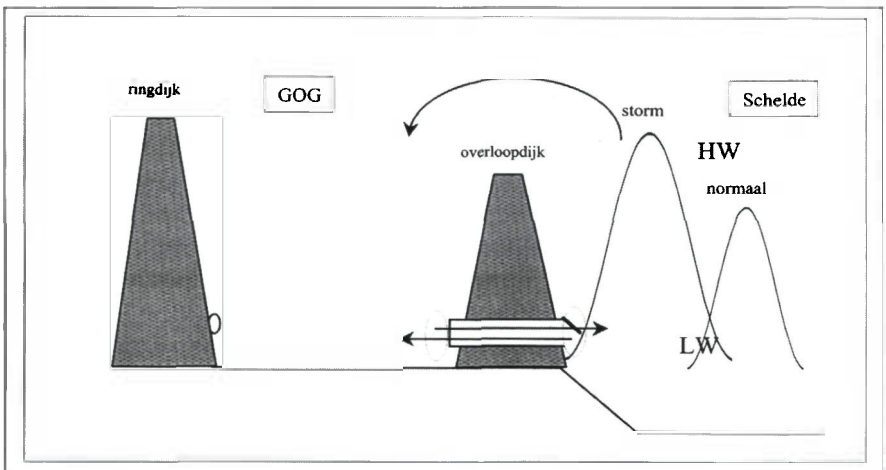

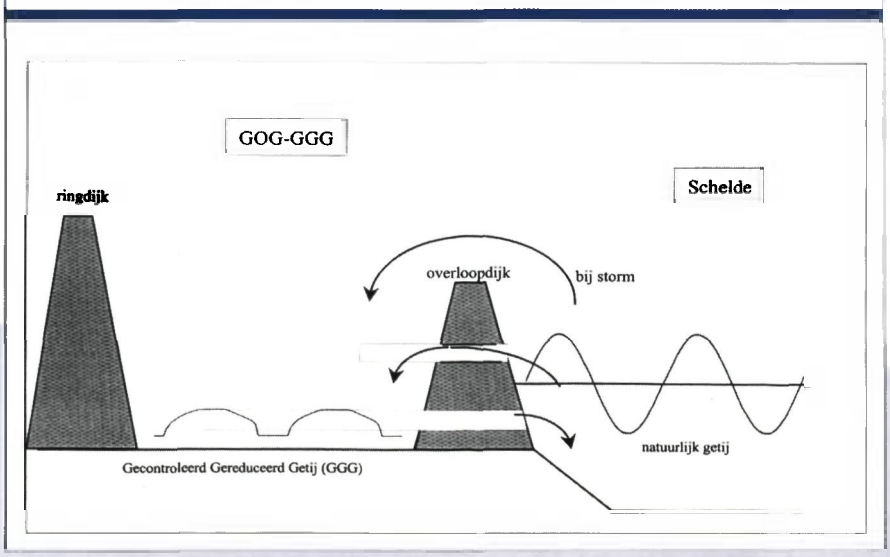

Informatie en communicatie

Voor het slagen van een grootschalig project als het GOG-KBR is een goed informatie- en communicatiebeleid noodzakelijk. De afdeling Zeeschelde werkt daarvoor samen met het milieucommunicatiebureau Eco Consult, dat een communicatieplan opstelde en implementeert.
Hierin worden twee aspecten van communicatie benadrukt: de informatie-overdracht enerzijds en het overleg met de doelgroepen anderzijds. De externe communicatie beoogt naast het verstrekken van informatie het creëren van een positief klimaat rond het project en het wegwerken van vooroordelen over het GOG-KBR.

Voor het informeren van het publiek zijn reeds een aantal nieuwsbrieven verspreid. Bij de afdeling Zeeschelde kunnen de lezers een informatiepakket aanvragen of specifieke vragen stellen waarop ze een gericht antwoord krijgen.
Het informatiepakket dat wordt verspreid, bestaat uit een gedetailleerde brochure over de aanleg van het GOG-KBR, een handige wegwijsfolder met onder meer de bevoegdheden en verantwoordelijken van het project en informatie van de afdeling Natuur over de inrichting van de polders als een vrij toegankelijk natuurgebied.
In Kruibeke had reeds een informatie-avond plaats voor de lokale Mina-raad. Ook voor de landbouworganisaties werd een informatie-avond georganiseerd. Met de pers en het gemeentebestuur van Kruibeke bezochten de afdelingen Zeeschelde en Natuur de Millingerwaard in Nederland, een uiterwaardengebied dat wat de inrichting betreft als voorbeeld voor het GOG-KBR kan dienen.

Tijdens Portival werd een tentoonstelling rond het project opgezet, in samenwerking met het Scheldefonds.

Voor de verschillende doelgroepen volgen nog specifieke informatievergaderingen. Verder zullen er geregeld nieuwsbrieven worden uitgegeven, staan een symposium en workshops op het programma en worden werkbezoeken aan o.a. het gecontroleerd overstromingsgebied te Tielrode gepland. Voor de plaatselijke scholen worden lesbrieven opgesteld.
Er wordt ook aandacht besteed aan interne communicatie tussen de verschillende bestuurlijke niveaus, een belangrijke basisvoorwaarde voor de externe communicatie. Met het oog op een goede interne informatiedoorstroming worden tweewekelijks overlegvergaderingen georganiseerd met de consulenten van Eco Consult en de projectleiders van de bevoegde afdelingen.

Schelde nieuwsbrief

EEN UITGAVE VAN HET SCHELDE INFORMATIECENTRUM
FEBRUARI 2001
NUMMER 26

speciale editie

IN DIT NUMMER

Kansen voor veiligheid, recreatie en natuur

Ruimte voor de Schelde

Vlaanderen richt de volgende jaren de polders langs de Schelde bij Kruibeke-Bazel-Rupelmonde in als een gecontroleerd overstromingsgebied. De polders, zo'n 600 ha groot, zijn als grotendeels onbewoond laaggelegen landgedeelte langs de Schelde – een tiental kilometer stroomopwaarts van Antwerpen – uiterst geschikt voor waterberging bij te hoge waterstanden. De inrichting van deze polders past in het herziene Sigmaplan en in de Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium. Het is het eerste overstromingsgebied in het Zeescheldebekken dat als natuurontwikkelingsgebied wordt ingericht. Als het overstromingsgebied volledig is gerealiseerd, heeft Vlaanderen er een groene long bij, vlak bij het industriële en dichtbevolkte Antwerpen.

Zandzakken te Rupelmonde: verleden tijd?

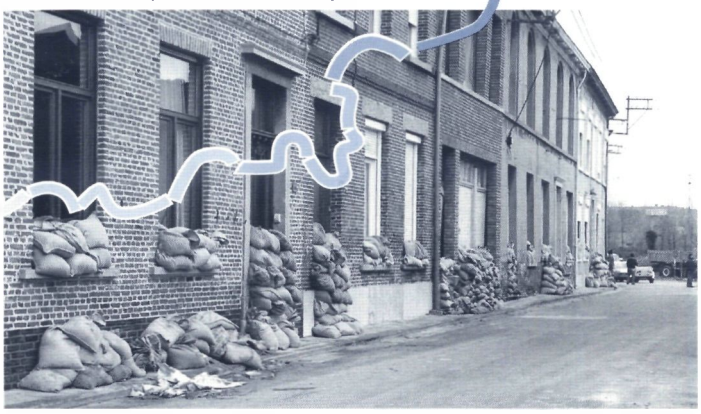

Het Sigmaplan kwam tot stand na de stormvloed van 1976. Grote delen van Vlaanderen stonden onder water, met enorme materiele en morele schade tot gevolg. De regering besliste toen dat het Zeescheldebekken een beveiliging tegen een stormvloed met een kans op voorkomen van 1 in 10.000 jaar moest krijgen. Het oorspronkelijke Sigmaplan omvatte drie delen: een algemene verhoging en verzwaring van alle dijken en waterkeringen, het aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) en het bouwen van een stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel, stroomafwaarts Antwerpen dus.

INTEGRALER

Na studies werden dertien ruimtes voorzien als GOG's. Eén ervan, het grootste, bestaat uit de polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde. Het is het enige gecontroleerd overstromingsgebied van het oorspronkelijke Sigmaplan dat nog moet worden gerealiseerd. Van de geplande dijkversteviging is reeds 75 procent gerealiseerd. In 1985 werd beslist om de bouw van de stormvloedkering om budgettaire redenen uit te stellen. Inmiddels is het Sigmaplan in het kader van een meer integrale benadering van de rivier bijgestuurd. Hierin staat de

SPECIALE EDITIE

Deze Schelde Nieuwsbrief is volledig gewijd aan het zogenoemde gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) dat Vlaanderen langs de Schelde bij Kruibeke, Bazel en Rupelmonde gaat inrichten. Met dit project verkleint Vlaanderen het risico op overstromingen langs de Schelde en doet tegelijk aan natuurontwikkeling. Het GOG past in de Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium waarin Nederland en Vlaanderen het beeld van de Schelde tegen 2030 bepalen, met de nadruk op toegankelijkheid, veiligheid en natuurlijkheid. Het combineren van de aspecten veiligheid en natuurlijkheid zal ook in Nederland in de toekomst vaak aan de orde zijn. Deze 'special' bekijkt alvast hoe Vlaanderen deze twee aspecten in één project verwerkt, en geeft een stand van zaken rond het geplande GOG. Naast onze abonnees ontvangen ook de bewoners in de directe omgeving van dit overstromingsgebied deze speciale nieuwsbrief.

Deel van de polder bij Kruibeke waar het zand voor de bouw van de dijken opgeslagen zal worden

bescherming van de bevolking tegen overstromingen nog altijd centraal, maar het plan houdt ook rekening met de andere functies van de stroom, en vooral met de noodzaak van de rivier aan meer ruimte. In deze aangepaste versie wordt het accent gelegd op de aanleg van extra GOG's, zonder een stormvloedkering stroomafwaarts van Antwerpen. Onderzoek toonde aan dat de voordelen van deze stormvloedkering klein zijn in verhouding tot de enorme kosten voor de realisering en het onderhoud ervan.
"Een stormvloedkering is zeer duur, zowel qua bouw als onderhoud. En houdt bovendien enkel rekening met het aspect veiligheid en niet met andere aspecten zoals milieu en maatschappij, wat met integraal waterbeheer toch beoogd wordt," vertelt Leo Meyvis, afdelingshoofd Zeeschelde van de bevoegde Vlaamse administratie. "Overstromingsgebieden daarentegen wegen budgettair veel minder zwaar, kunnen in fasen worden gerealiseerd en passen in de visie van integraal waterbeheer, zoals beschreven in het herziene Sigmaplan en de Langetermijnvisie voor de Schelde. De rivier krijgt dankzij de aanleg van overstromingsgebieden meer ruimte, waardoor de natuur de kans krijgt zich te herstellen. Een overstromingsgebied is bovendien een eenvoudig systeem, waarmee de kans op falen zeer gering is."

Vernieuwend

Het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke, Bazel en Rupelmonde (GOG-KBR) is in allerlei opzichten vernieuwend. "De overstromingsgebieden die tot nu toe werden gerealiseerd, overstromen slechts enkele keren per jaar, namelijk bij stormvloeden. Het gebied in Kruibeke zal gedeeltelijk dagelijks overstromen. Dit biedt kansen voor natuurontwikkeling, te meer omdat het om brak water gaat. Het is het eerste overstromingsgebied in het Zeescheldebekken dat als natuurgebied wordt ingericht," aldus Leo.
Het geplande overstromingsgebied wordt ongeveer 600 ha groot. Dit is groter dan de twaalf reeds gerealiseerde overstromingsgebieden samen (570 ha). Maar niet alleen om zijn grootte is het gebied in Kruibeke zo belangrijk, ook om zijn ideale ligging, namelijk zo ver mogelijk stroomafwaarts om zo een impact op het volledige Zeescheldebekken te verkrijgen. Het gecontroleerd overstromingsgebied zal niet alleen Kruibeke zelf en de dorpen stroomopwaarts, zoals bijvoorbeeld Temse, beter beveiligen tegen overstromingen, maar ook stroomafwaarts effect hebben. "Voor de veiligheid van Temse moet het overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde zo snel mogelijk worden gerealiseerd," vindt Luc De Ryck, burgemeester van Temse. "Gezien de toenemende hoogwaterstanden op de Schelde neemt ook het risico op overstromingen voor Temse, en uiteraard ook voor andere dorpskernen langs de Schelde toe. Voor ons is het gecontroleerd overstromingsgebied absoluut prioritair."
In principe is het gebied van nature al zeer geschikt als overstromingsgebied. De steile cuestarug ten westen van het gebied vormt namelijk een 'natuurlijke' dijk. De lage ligging van het gebied garandeert dat een grote hoeveelheid water tijdens een stormtij kan worden geborgen. Zo wordt het getij als het ware afgetopt. De werking van het GOG-KBR zou bij de stormvloed van 27 februari 1990 een aanzienlijk verlagend effect hebben gehad, namelijk 32 centimeter aan de monding van de Rupel. Rupelmonde zou dan wellicht niet onder water hebben gestaan...
Bij de inrichting van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke houdt de overheid ook rekening met de

Werking van een GOG

Bij hoge waterstanden overstromen de zogenoemde overloopdijken aan de rivierzijde van het gecontroleerde overstromingsgebied.

Het water komt terecht in het overstromingsgebied dat met ringdijken van de bewoning is afgesloten. Bereikt de rivier opnieuw haar normale niveau, dan stroomt het water uit het overstromingsgebied weg via sluizen.

WASE CUESTA

De bewoning van de drie dorpskernen Kruibeke, Bazel en Rupelmonde situeert zich juist op de scheiding van twee landschappen: aan de ene kant het uitgesproken agrarische landschap van het Waasland en aan de andere kant de rivierpolders. Een natuurlijke steile heuvelrug vormt deze scheiding, de zogenoemde Wase cuesta. Een cuesta is een heuvelrug met één steile en één zwak hellende vleugel, die ontstaan is door erosie op zwak hellende lagen die afwisselend hard en zacht zijn. Deze cuestarug loopt op van ca. zeeniveau tot 10 à 15 m hoogte. De cuesta zou theoretisch gezien een natuurlijke dijk van het overstromingsgebied kunnen vormen. Aangezien er al bewoning in het winterbed van de rivier is, moet dichter bij de rivier toch een ringdijk worden gebouwd.

problemen met de lokale waterhuishouding. Zo is er de Barbierbeek die bij overvloedige regenval overstroomt. De bevoegde diensten bekijken hoe ze het overtollige water van de Barbierbeek via afsluitbare sluizen in het overstromingsgebied kunnen laten vloeien.

HOEVER STAAT HET PROJECT?

Het is duidelijk dat de realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke een werk van lange duur is. De Vlaamse regering besliste reeds in februari 1994 principieel over te gaan tot de inrichting van dit overstromingsgebied. Om de realisatie mogelijk te maken, moest het betreffende gewestplan gedeeltelijk worden herzien. Dat gebeurde in juni 1998. Op 17 december 1999 bevestigde de Vlaamse regering haar beslissing van 1994 tot aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke. Ze besliste tevens dat het gebied volledig voor natuurontwikkeling wordt ingericht. Momenteel zijn nog verschillende studies rond het project aan de gang. De bouw van de infrastructuur zal drie tot vier jaar duren. Het ziet er dus naar uit dat het overstromingsgebied er zeker niet voor morgen in werking zal zijn...

Het Zeescheldegebied met alle in deze nieuwsbrief genoemde plaatsnamen

De Schelde

Van bron tot monding
zoekt het water een bedding.
De stroom behoudt
zich het recht voor
op wijziging doorheen de tijden,
volgens de eigen wetten
en houdt geen rekening
met de wensen
en de grenzen van mensen.

De stroom heeft geen eigen vlag.
Ze dekt zelf haar lading.
Er zijn geen tolkantoren
en er zijn geen taalverschillen.
Het water waarschuwt niet.
Het ondergaat de kringloop
en geeft terug wat wordt gegeven.

De stroom is geen wreker
maar wie haar oevers raakt
komt in haar netten
en laat zij nooit meer los.

Willem Persoon,
journalist op rust
November 2000

INSPIRATIEBRON SCHELDE

Groene long vlakbij het geïndustrialiseerde Antwerpen

Een groene long vlak bij de geïndustrialiseerde Linkeroever van de Schelde en de stad Antwerpen, een van de dichtstbevolkte gebieden van België. Dat is het toekomstbeeld van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde. Intensieve landbouw is hier niet meer mogelijk, maar het gebied krijgt wel alle kansen voor het ontwikkelen van een nieuwe economie rond recreatie.

De Vlaamse regering besliste het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde in te richten als een natuurontwikkelingsgebied. Hoe zal het gebied er concreet uitzien? De afdeling Natuur van de bevoegde Vlaamse administratie heeft daar de volgende visie op.

Bijzondere natuur

Een deel van de polder zal tweemaal per dag tijdens vloed overstromen met brak Scheldewater en wordt dus een getijdengebied. Dergelijke gebieden zijn in Europa vrijwel overal verdwenen. Ze zijn van grote betekenis als broed- en voedselgebied voor watervogels, als paaiplaats voor een aantal vissoorten en door de bijzondere begroeiing van slikken, schorren en vloedbossen. In de lagere delen ontstaat een stelsel van kreken en platen, dat begroeid raakt met biezen, rietlanden en wilgenstruwelen. Zo'n gebied trekt watervogels aan om er te broeden en voedsel te zoeken. Behalve het getij is er nog een tweede kracht die de polder van Kruibeke tot een bijzonder natuurontwikkelingsgebied maakt. Aan de westzijde van het gebied rijst steil uit het landschap de cuesta van het hooggelegen Land van Waas. Het zuivere, zoete water dat uit deze rand sijpelt (kwelwater) biedt extra mogelijkheden voor een gevarieerd natuurgebied. Beide watertypen blijven van elkaar gescheiden dankzij het natuurlijke relief (de cuesta) en de bestaande hoogtes in de polder.

Zo ontstaan in het overstromingsgebied drie delen. Zuidwestelijk komt een groot kwelgebied te liggen dat hooguit enkele dagen per jaar, tijdens stormvloed, door Scheldewater overstroomt. Het noordoostelijke deel ontwikkelt zich als een getijdengebied. Het derde deel is de hoge Donk van Bazel, als natuurlijke grens tussen het getij en het kwelwater.

"In de toekomst zullen grote grazers, zoals (half)wilde paarden, runderen en reeën, in het gebied lopen," legt Koen De Smet, verantwoordelijke van de afdeling Natuur uit. "Deze verspreiden zich bij eb over grote delen van het gebied, en bij (storm)vloed trekken zij zich terug op de hoger gelegen Donk die droog blijft. Dit alles leidt tot een rijkgeschakeerd landschap, dat voor een groot deel toegankelijk zal zijn voor het publiek."

Proefprojecten geven zicht op te verwachten natuurontwikkeling

Hoe de natuur precies zal evolueren in het overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde is niet helemaal te voorspellen. Proefprojecten moeten zicht geven op de te verwachten ontwikkelingen. Een eerste proefproject situeert zich in het poldergebied Lippensbroek in Hamme. In dit ongeveer elf hectare grote gebied wordt een gecontroleerd gereduceerd getij ingevoerd. Dit houdt in dat bij hoogwater in de Schelde een beperkte hoeveelheid water via een hooggeplaatste sluis kan binnenstromen, waarna bij laagwater in de Schelde het water via een (laaggeplaatste) sluis het gebied kan verlaten. De onderzoekers kunnen in dit proefproject de reactie van de vegetatie op het brakke Scheldewater bestuderen.

Een tweede proefproject situeert zich op een terrein van de Antwerpse universiteit. Hier zijn vier betonnen bakken gebouwd waarin riet wordt geplant. In deze bakken zal een gereduceerd getij worden gesimuleerd. Het riet wordt op verschillende hoogtes en in verschillende soorten grond aangeplant. De bedoeling van het project is de groei van het riet te bestuderen in verschillende overstromingsregimes. Onderzoekers experimenteren met de overspoelingsduur en diverse hoeveelheden water.

Aan de Schelde in de buurt van het veer van Kruibeke komt het derde proefproject. In dit proefstation bekijkt men hoe organismen (bv. riet, wormen) reageren op de opname van verontreinigende stoffen uit het overstromende Scheldewater en uit de reeds verontreinigde bodem.

Impressie van het gecontroleerde overstromingsgebied

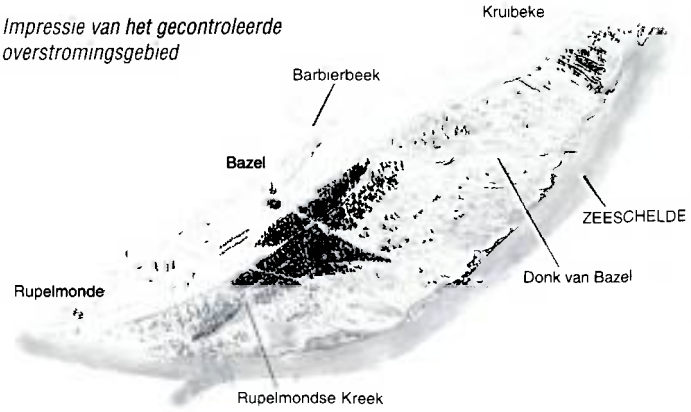

De Rupelmondse kreek

Gevolgen voor de landbouw

En wat met de landbouwers in het overstromingsgebied? Aangezien een deel van het gebied dagelijks zal overstromen door brak Scheldewater, is een intensieve landbouwkundige exploitatie van deze gronden niet langer mogelijk. Binnen het gebied zijn geen bedrijven gevestigd, maar een aantal land- en tuinbouwers gebruiken er wel gronden. Aan de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is gevraagd om na te gaan of een grondruil buiten het gecontroleerd overstromingsgebied mogelijk is tussen landbouwers die actief willen blijven en landbouwers die het beroep willen verlaten en liever een geldsom ontvangen.

Kansen voor recreatie

"De mensen van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde zullen het meest profiteren van dit unieke gebied dicht bij huis, maar ook bezoekers uit de ruimere omgeving, vooral uit Oost-Vlaanderen en Antwerpen, kunnen ervan genieten. Gezien de bijzondere samenkomst van getij, kwelwater en begrazing mogen we verwachten dat het gebied onder natuurliefhebbers internationale faam zal verwerven," vertelt Koen. "Het grootste deel van de huidige wegen zal als paden in het gebied aanwezig blijven. Bezoekers kunnen vrij, dus ook buiten de paden, rondzwerven over de Donk van Bazel en de hoogtes rond de Rupelmondse Kreek. Vanaf die hoge plekken wordt het gebied naar de laagtes toe geleidelijk minder toegankelijk. Hier primeert de rust door de ontoegankelijkheid van slikken of elzenbroekbos. Tweemaal daags is hier het spektakel van instromend water te zien," zo schetst Koen het toekomstige overstromingsgebied. Waar fiets- en wandelpaden samenkomen, duiken voor hem de terrasjes reeds op.

Ook Julien Lyssens, voorzitter van de plaatselijke toeristische dienst, ziet in het overstromingsgebied een stimulans voor het toerisme. "Er ontstaat een prachtig wandelgebied. Vooral Kruibeke, dat op toeristisch vlak thans minder te bieden heeft, wordt hierdoor veel aantrekkelijker."

ScheldeNieuws

Schelde InformatieCentrum

- **Langetermijnvisie Schelde-estuarium**

Op 18 januari jl. is de gezamenlijke Nederlands-Vlaamse visie op het Schelde-estuarium vastgelegd. Tot juni 2001 wordt een maatschappelijke en politieke discussie over de toekomst van het estuarium gevoerd. Het standpunt van de Vlaamse regering wordt 1 juni 2001 verwacht, dat van de Nederlandse regering zes maanden later. Voor de Langetermijnvisie Schelde-estuarium, een korte samenvatting en een toelichting op de visie kunt u terecht op de website van het Schelde InformatieCentrum: www.scheldenet.nl of bij B. Geleijnse, RWS directie Zeeland, tel. +31(0)118 686268.

- **Lezersonderzoek**

De redactie en het Schelde InformatieCentrum discussiëren nog over de resultaten van het lezersonderzoek dat eind 2000 onder de abonnees van deze nieuwsbrief is gehouden. In de volgende nieuwsbrief komen we hier op terug.

- **Verschenen rapporten en boek**

– In december 2000 verscheen bij het Rijksinstituut voor Kust en Zee het rapport *'Met het tij mee'*. Het geeft een overzicht hoe de spontane ontpoldering van de Selenapolder (Verdronken Land van Saeftinge) in 1990 in 10 jaar tijd tot schorherstel leidde. Exemplaren zijn aan te vragen bij: C. Storm, RWS directie Zeeland, tel. +31 (0)118 686271.

– Ook in december is het beleidsplan Zandwinning Westerschelde 2001-2011 uitgebracht. De directie Zeeland van Rijkswaterstaat gaf het plan de titel *'Zand in de Hand'*. Het rapport geeft een overzicht van het beleidskader, de wet- en regelgeving, de uitgangspunten, belangen en randvoorwaarden voor het zandwinbeleid.

Het rapport is te bestellen bij C. van Westenbrugge, tel. +31(0)118 686351, e-mail cvwestenbrugge@dzl.rws.minvenw.nl.

- Tevens verscheen in december 2000 het boek 'Schelde. Rivier zonder grenzen'. Een 'salontafelboek' over het Scheldegebied van bron tot monding. Uitgeverij La Renaissance de Livre, Doornik, ISBN 2-8046-0410-1.

- **Workshop**

Op 29 en 30 maart vindt in Brussel de workshop 'Ecologisch onderzoek in het Scheldebekken' plaats. Doel van de workshop is het bijeenbrengen van onderzoekskennis over het ecologisch functioneren van het Scheldestroomgebied en het formuleren van kennis die nodig is voor een ecologisch herstelprogramma.

Inlichtingen en aanmelding bij Kerst Buis, Universitaire Instelling Antwerpen, tel. +32 (0)3 8202264, e-mail kbuis@uia.ua.ac.be.

- **Plannen Schelde InformatieCentrum**

Het Schelde InformatieCentrum brengt eind maart haar Activiteitenplan 2001 en Beleidsplan 2001-2004 uit. Belangstellenden kunnen een exemplaar opvragen bij het Schelde InformatieCentrum, tel. +31(0)118 672293, e-mail sic@rikz.rws.minven.nl.

Inrichten overstromingsgebied is meer dan een plan tekenen

De Barbierbeek

Het realiseren van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde is een complex project. Verschillende diensten binnen het Vlaamse gewest werken eraan mee en allerlei studies zijn noodzakelijk. Voor het slagen van dit project is ook de communicatie naar de bevolking belangrijk. Via verschillende activiteiten wil de Vlaamse overheid tegemoet komen aan de toenemende vraag naar inspraak door de bevolking.

De realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied vordert zeer langzaam. Projectingenieur Stefaan Nollet van de afdeling Zeeschelde ziet het als volgt: "Het is duidelijk dat het overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde meer is dan het ontwerpen en realiseren van een plan. De afdeling Zeeschelde is verantwoordelijk voor de bouw, terwijl de afdeling Natuur de inrichting van het overstromingsgebied voor haar rekening neemt. Complicerend is dat het project gekoppeld is aan andere werken. Het zand voor de bouw van het eerste deel van de ringdijk komt bijvoorbeeld van de Ketenissepolder, die wordt afgegraven in het kader van het herstel van schorrengebieden. Ook zijn er vele studies noodzakelijk, onder andere één over de bestaande waterlopen en de afwatering in het gebied, waarbij de Barbierbeek een belangrijke schakel is," aldus Stefaan Nollet. De studie van de Barbierbeek onderzoekt hoeveel neerslag in de Barbierbeek terechtkomt en tot welke waterstanden deze leidt.

Communicatie

Andere bekommernis is de relatie met de omgeving. Het is de bedoeling van de Vlaamse overheid om de bevolking meer bij het project te betrekken. De afdeling Zeeschelde nam daarom een communicatiebureau in de arm; enerzijds om de bevolking correcte informatie te geven, anderzijds om met de doelgroepen te overleggen. Een inbreng van de belanghebbenden staat hierin centraal. "Het is nu eenmaal een gegeven dat de mensen sceptisch staan tegenover infrastructurele ingrepen die van hogerhand worden opgelegd," legt Corinne Souwer uit. Zij leidt de communicatie. "Bovendien hechten ze veel belang aan hun directe leefomgeving. Een ingreep hierin ervaren zij dan ook als erg bedreigend. Dit geldt zeker voor de polders van Kruibeke, Bazel en Rupelmon-

Voor meer informatie:

Het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde valt onder de bevoegdheid van de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ), afdeling Zeeschelde en van de Administratie Milieu-, Land- en Waterbeheer (AMINAL), afdeling Natuur. Voor de communicatie en informatieverstrekking rond dit project is een communicatiebureau ingeschakeld.

Wenst u een informatiepakket of heeft u vragen?

U kunt terecht bij: Eco Consult Milieucommunicatie bvba
Postbus 7
B-9180 Moerbeke-Waas
tel. +32 (0) 93268080
fax +32 (0) 93268089
e-mail: info@ecoconsult.be

de, een eeuwenoud gebied waarmee de lokale bevolking een sterke emotionele band heeft. Het project ligt dus gevoelig, te meer omdat het voor het algemeen belang is en men voor zichzelf op korte termijn geen winst ziet: het zogenaamde NIMBY-effect (not in my backyard)," vervolgt Corinne.

Informatie

De belanghebbenden worden via verschillende kanalen geïnformeerd. Via een eerste nieuwsbrief konden de lezers met een antwoordkaart een informatiepakket aanvragen en specifieke vragen stellen. Het informatiepakket bestaat uit een brochure met gedetailleerde informatie over de aanleg van het overstromingsgebied, een handige wegwijsfolder met onder meer de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het project en informatie van de afdeling Natuur over de inrichting van de polders als een vrij toegankelijk natuurgebied. In Kruibeke vond reeds een informatieavond plaats voor de lokale milieu- en natuurraad, waarbij uitgegaan is van door de raad opgegeven vragen. Ook voor de landbouworganisaties is een informatieavond georganiseerd. Met de pers en het gemeentebestuur van Kruibeke bezochten de afdelingen Zeeschelde en Natuur de Millingerwaard in Nederland, een uiterwaardengebied dat qua inrichting als voorbeeld voor het GOG-KBR kan dienen. Voor de verschillende doelgroepen volgen nog specifieke informatievergaderingen. Er worden verder geregeld nieuwsbrieven uitgegeven. Er staan verschillende workshops op het programma, alsook een excursie naar het werkgebied. Voor de plaatselijke scholen worden lesbrieven ontwikkeld.

Draagvlak?

Corinne Souwer: "Mensen houden nu eenmaal niet van veranderingen. Men begint nu te beseffen dat het overstromingsgebied er zal komen. De lokale bevolking reageert hierop met een zekere gelatenheid vanuit de pragmatische gedachte: 'Als het overstromingsgebied er dan toch komt, laten we er dan voor Kruibeke het beste van maken door onze medewerking te verlenen.' Er is echter nog een lange weg af te leggen naar een echt maatschappelijk draagvlak."

Scheldemonitor

Stormvloeden in Antwerpen

Het Sigmaplan moet het Zeescheldebekken beveiligen tegen de toenemende dreiging van stormtijen vanuit de Noordzee. Inderdaad, de kans op stormvloeden nam de jongste decennia toe.

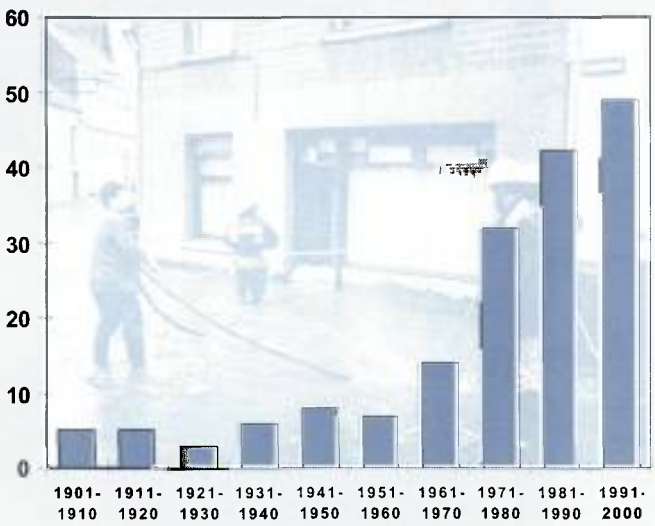

Aantal hoogwaterstanden met een waterpeil hoger dan 6,50 m TAW in Antwerpen per decennium (bron: Administratie Waterwegen en Zeewezen, afdeling Maritieme Schelde)

We spreken van een stormtij (of stormvloed) als de Schelde in Antwerpen minstens een hoogwaterstand van 6,60 m TAW haalt. De grafiek toont dat het aantal hoogwaterstanden, waarbij het waterpeil 6,50 m TAW in Antwerpen overschrijdt, de jongste decennia sterk is toegenomen. Uit berekeningen blijkt dat de tijgolf steeds sterker het land indringt en zich met minder weerstand landinwaarts op de Westerschelde en Zeeschelde voortplant. Zo nam in Vlissingen de gemiddelde hoogwaterstand de voorbije eeuw met 33 cm toe. Aan de Belgisch-Nederlandse grens bedroeg deze verhoging bijna 50 cm, in Antwerpen 60 cm. De hoogwatergolf dringt forser en forser door, want in Dendermonde is de gemiddelde hoogwaterstand de voorbije eeuw met bijna 90 cm gestegen. Door de evolutie in de tijwerking en daaruit volgend de verhoging van de kans op stormtijen, is de onveiligheid in het Zeescheldebekken belangrijk toegenomen. Voor het laaggelegen Vlaanderen is het gevaar voor overstromingen latent aanwezig. De rivier opnieuw meer ruimte geven, in overstromingsgebieden bijvoorbeeld, is dan ook noodzakelijk om het veiligheidsprobleem op te lossen.

TAW en NAP

In België gebruikt men TAW (Tweede Algemene Waterpassing) als referentie voor het aanduiden van hoogten. In Nederland is NAP (Normaal Amsterdams Peil) de standaard. Voor het Scheldegebied geldt dat TAW 2.33 m lager is dan NAP.

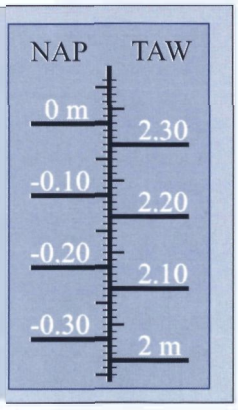

Wonen en werken aan de Schelde

"Ik voelde de overstroming aankomen..."

Dinsdag 27 februari 1990 in de late namiddag. Het water van de Schelde stroomt over de dijk in Rupelmonde en zet de schipperswijk Het Schelleken onder water. Het is de derde grote overstroming in de wijk, na 1953 en 1976. Julien Lyssens, geboren en getogen aan het water, herinnert zich nog precies hoe hij de overstroming voelde aankomen.

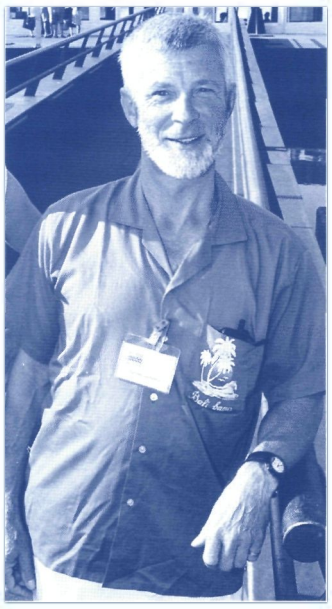

Julien Lyssens

De schipperswijk Het Schelleken is eeuwen oud. Hier woonden in de bloeiende nijverheidsjaren van Rupelmonde – tweede helft 19de eeuw – de schippers die de fabrieksgoederen over de Schelde vervoerden. Langs de rivier lagen steenbakkerijen en zoutziederijen. Typisch aan de wijk zijn smalle straatjes en kleine huisjes. Julien Lyssens, voorzitter van de VVV Rupelmonde, groeide hier op en woont er nog steeds.

"Als je altijd langs de Schelde hebt gewoond, ken je het water door en door," vertelt Julien. "Ik zag in februari 1990 reeds de dag voor de overstroming wat ons te wachten stond. Uit voorzorg ging ik de keldergaten in de woning van mijn ouders dichten. De volgende dag was ik in de namiddag voor zaken in Antwerpen. Ik wilde naar huis, want er ging wat gebeuren. Toen ik aankwam, stond iedereen op de dijk te kijken, het Rode Kruis, de politie, het gemeentebestuur..., maar niemand deed wat. Mijn grootmoeder, toen 99 jaar, bevond zich op het gelijkvloers in het huis van mijn ouders. Ik vroeg het Rode Kruis haar naar boven te helpen dragen. Nog geen tien minuten later was het zover. Het water van de Schelde spoelde over de dijk en stroomde de wijk in. En nog wat later zag ik overal huisraad voorbij drijven."

Rupelmonde kreeg toen in allerijl een nooddijk, in afwachting van de verdere afwerking van het Sigmaplan. Dat duurde nog wel even, want pas in 1994 was de dijk van 8,35 m klaar.

"Eigenlijk zou de dijk hier ook 11 meter hoog moeten zijn, zoals in Doel, maar dan komt de wijk Het Schelleken als het ware in een dal te liggen. De Schelde alsmaar blijven indijken, is trouwens geen oplossing. Het is juist door de rivier rechtlijnig te maken, en de schorren en slikken weg te nemen, dat het waterpeil stijgt. Als je op een rechte weg met de auto rijdt, ga je ook vanzelf sneller rijden. Andere oorzaak van het stijgende waterpeil van de Schelde is het uitbaggeren stroomafwaarts van Antwerpen.

Van het indijken is men intussen afgestapt. De rivier moet opnieuw ruimte krijgen. Er moeten gebieden worden teruggegeven aan de Schelde, waarin het water bij hoog tij terecht kan. Zo'n gebied wil de overheid hier ook realiseren om onze veiligheid te garanderen. Hopelijk komt het er snel, en slepen de werkzaamheden geen jaren aan. Want een jarenlange slijkboel maakt Rupelmonde ook niet meteen aantrekkelijk..."

Overstroming te Rupelmonde (1990)

COLOFON

De Schelde Nieuwsbrief is een gezamenlijke Nederlands-Vlaamse kwartaaluitgave van het Schelde InformatieCentrum.
De nieuwsbrief valt onder verantwoordelijkheid van de in het Bestuurlijk Overleg Westerschelde participerende organisaties, de Administratie Waterwegen en Zeewezen, AMINAL afdeling natuur (ecologisch impulsgebied Schelde-Dender-Durme) en het Instituut voor Natuurbehoud.
Deze uitgave wordt mede mogelijk gemaakt door de financiële steun van het Europese Unie LIFE project MARS.
De in de nieuwsbrief gepubliceerde meningen weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs het beleid van de participerende organisaties.

SCHELDE INFORMATIECENTRUM
Grenadierweg 31, Postbus 8039
4330 EA Middelburg
Telefoon (0118) 672293
Fax (0118) 651046
E-mail:
SIC@RIKZ.RWS.MINVENW.NL
Coordinator: Anja Phernambucq
Telefoon (0118) 672292

Schelde InformatieCentrum op Internet www.scheldenet.nl

CORRESPONDENTIEADRES BELGIË
Ecologisch Impulsgebied
Schelde-Dender-Durme
Copernicuslaan 1 bus 7
2018 Antwerpen
Telefoon 03 224 62 50
Fax 03 224 60 87

REDACTIE
Erika Van den Bergh, Henri Degruyter, Wim de Haan, Ludo Hemelaer, Marja Plugge, Leo Santbergen en Thecla Westerhof
Conceptteksten voor deze speciale nieuwsbrief zijn geschreven door EcoConsult Milieucommunicatie bvba.

EIND- EN HOOFDREDACTIE
Ed Stikvoort

FOTOGRAFIE/ILLUSTRATIES
Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ), afdeling Zeeschelde

VORMGEVING EN PRODUCTIE
ADZ, Vlissingen

OPLAGE
12.500

OVERNAME VAN ARTIKELEN
Overname van artikelen is mogelijk met bronvermelding en na toestemming van de redactie.

ISSN 1382-9513

Het Nieuwsblad: 6/10/2000

Zeeschelde informeert over overgangsgebied potpolder

▶ KRUIBEKE

Er komt een workshop over de inrichting van het overgangsgebied rond de potpolder. Dat staat in een nieuwsbrief van de afdeling Zeeschelde, die de inwoners van Kruibeke, Rupelmonde en Bazel deze week in de bus krijgen.

Na de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG), zal ook het omliggende landschap moeten inspelen op de wijzigingen. Anders wordt de overgang tussen de overstromingszone en de aanpalende gebieden te groot. Om te vermijden dat de bewoners tegen de ringdijk aankijken, komt er een overgangszone tussen die ringdijk en de achtertuinen van de huizen langs de gewestweg N419. Daarin zouden volgens de nieuwsbrief zowel akkers en een sportcomplex als natuurlijke elementen kunnen komen.

De afdeling Zeeschelde van de Vlaamse Gemeenschap laat een studie uitvoeren over de mogelijkheden. Volgens Zeeschelde willen ook de Kruibekenaren daarbij inspraak. Om dat aan te tonen, kan je in de nieuwsbrief citaten lezen van Kruibeekse verenigingen als de Wildbeheerseenheid Kruitem, de jeugdraad, de vissers van de Kreekvrienden en Unizo.

Op maandag 16 oktober volgt daarom een workshop. Alle belanghebbenden kunnen de mogelijkheden bekijken in het buffergebied. De nieuwe invulling zou bijvoorbeeld huidige functies moeten compenseren. De workshop gaat wel enkel over het overgangsgebied. Geïnteresseerden moeten vooral inschrijven. Later volgt nog een algemene informatievergadering over het hele project GOG - Kruibeke-Bazel-Rupelmonde. (DCB)

■ De workshop vindt plaats op maandag 16 oktober om 19 u. in café De Valk in Rupelmonde. Inschrijven kan tot maandag 9 oktober bij Eco Consult op 09-326 80 80

Het Laatste Nieuws: 7/10/2000

Inspraak voor herinrichting overgangszone naar potpolder

• KRUIBEKE

De afdeling Zeeschelde wil de bevolking en verenigingen inspraak geven voor de herinrichting van het overgangsgebied tussen potpolder en woonzone. Na de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied moet men ook dit landschap herinrichten om een bruuske overgang te vermijden. Zowel voor jagers, visser als horeca zijn er tal van mogelijkheden. Volgende week vindt de eerste workshop plaats

Zoals in het Nederlandse voorbeeld in Millingerwaard (foto) zijn er recreatieve mogelijkheden in het buffergebied. *Foto Van Raemdonck*

De inwoners van Kruibeke krijgen eerstdaags een nieuwsbrief in de bus van het milieucommunicatiebureau Eco-Consult. Maandag 16 oktober organiseert de afdeling Zeeschelde om 19 uur een workshop over de inrichting van het overgangsgebied van de potpolder in café De Valk in Rupelmonde. De bedoeling is samen met alle geïnteresseerden te bekijken wat de maximale mogelijkheden zijn in het buffergebied.

Ringdijk wegmoffelen

De inspraak moet een compensatie zijn voor het wegvallen van recreatieve functies in het overstromingsgebied.

Het studiebureau Soresma uit door een stuurgroep, over het overgangsgebied buigen.

Met de herinrichting van de bufferzone wordt vermeden dat de bewoners tegen de ringdijk moeten aankijken.

• De afdeling Zeeschelde denkt aan een gebied met verschillende visvijvers en poelen.

• De Wildbeheerseenheid Kruitem ziet alvast mogelijkheden voor de jagers en wil meedenken over haalbare initiatieven.

• De middenstandsvereniging Unizo wil dat de middenstand en bij de plannen. Voorwaarde is wel dat het overgangsgebied recreanten niet uit de dorpskom houdt zodat iedereen kan meegenieten van de stroom toeristen.

• De Kreekvrienden uit Rupelmonde telt 400 leden. Ook deze vereniging wil meedenken over het gebied. Ze gelooft echter niet dat er mogelijkheden zullen zijn voor zoveel vissers. (PKM)

Wie wil deelnemen aan de workshop kan contact opnemen met

Het Laatste Nieuws: 12/12/2000

Proefstations bestuderen ontwikkeling natuur in potpolder

•KRUIBEKE/HAMME

De Universitaire Instelling Antwerpen start samen met de dienst Zeeschelde en de afdeling Natuur binnenkort drie proefstations om de natuurontwikkeling in de toekomstige potpolder te bestuderen. Het gaat om een proefopstelling met rietbakken, enkele reservoirs aan het veer van Kruibeke en een heuse mini-potpolder in het Lippensbroek in Hamme. Volgens een eerste studie zal vooral het riet dominant aanwezig zijn in een gecontroleerd overstromingsgebied.

KRISTOF PIETERS

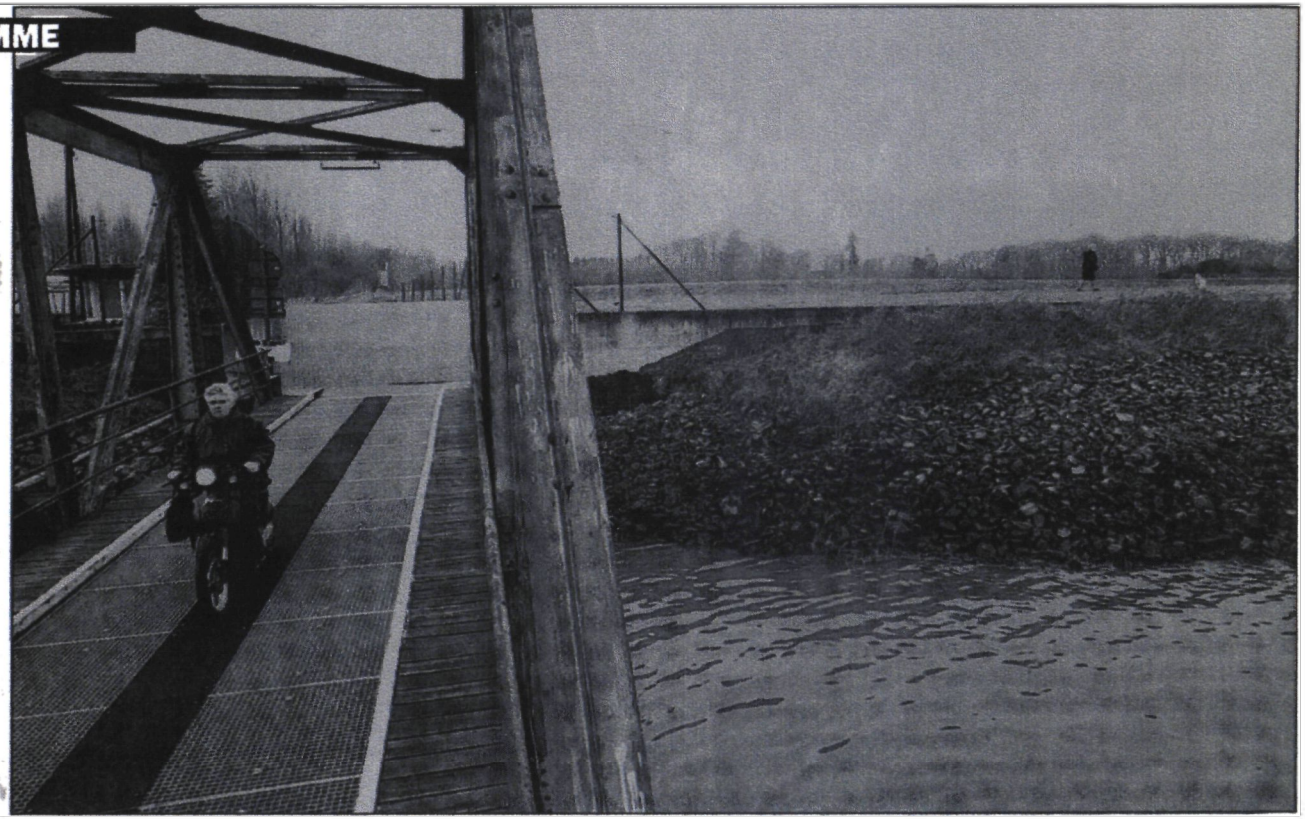

Aan het veer van Kruibeke komen stalen «wormenbakken» om na te gaan hoe die levende organismen reageren bij contact met het Scheldewater. In Hamme gaat men zelfs een mini-potpolder van elf hectaren aanleggen. *Foto Lieven Van Raemdonck*

Zoals bekend heeft de regering beslist de toekomstige potpolder in Kruibeke een groene functie te geven. De natuur krijgt er opnieuw de vrije loop. Niettemin gaat hier heel wat studiewerk aan vooraf. Binnenkort start men drie proefstations in verband met deze natuurontwikkeling.

Op het terrein van de UIA zelf bouwt men momenteel vier betonnen bakken waarin riet geplant wordt. Het riet wordt op verschillende hoogtes en in verschillende soorten bodem aangeplant zodat men de groei kan bestuderen in verschillende overstromingsregimes. Riet zal trouwens de meest dominante plant zijn in de potpolder.

«Wormenbak»

Een tweede belangrijk project is het proefstation aan de Scheldelei in Kruibeke. Hier gaan de onderzoekers na hoe organismen zoals wormen reageren op de opname van stoffen uit het Scheldewater.

Naast het veer komt een stalen constructie van vier reservoirs die boven de Schelde worden opgehangen. In de reservoirs zijn kleine gaatjes gemaakt zodat het water er kan in- en uitstromen bij elk tij. De bakken vult men bovendien met aarde afkomstig uit de polder van Kruibeke. De bouwvergunning voor dit project is al afgeleverd.

Lippensbroek

Een derde en mogelijk het belangrijkste experiment komt in het Lippensbroek in Hamme. Dit is een binnendijks gebied van ongeveer elf hectare waar men een soort mini-potpolder creëert. In de Scheldedijk komt een sluis zodat men de overstromingen goed kan controleren. Ook hier zullen onderzoekers nagaan hoe de plantengroei reageert op het getij. Het proefproject liep wel vertraging op omdat de bodem in het Lippensbroek verontreinigd is met zware metalen. Intussen is wel al een bouwaanvraag ingediend.

Gazet van Antwerpen 20/02/2001

ANTWERPEN, OOST-VLAANDEREN - De jongste jaren krijgen steeds meer steden en gemeenten af te rekenen met wateroverlast. Om daaraan te verhelpen, ontwikkelde de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) een ambitieus plan. De Schelde speelt een cruciale rol in die aangepaste versie 2001 van het Sigmaplan.
Het grootste deel van Vlaanderen watert rechtstreeks of onrechtstreeks af in de Schelde. Het waterpeil in de tijgebonden rivier speelt dus een cruciale rol. Bovendien blijft de stroom in extreme omstandigheden zelf een bedreiging voor de aanpalende gebieden.
Na de overstromingsramp in 1976 in Ruisbroek pakte de overheid in 1977 uit met het ambitieuze Sigmaplan. Dat was gebaseerd op drie pijlers: hogere dijken, dertien gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) en een centrale stormvloedkering op de Schelde nabij Oosterweel.
Vijfentwintig jaar later stelt de Vlaamse AWZ een geactualiseerde versie voor. Het water in Vlaanderen stroomt niet meer op dezelfde manier naar de zee als vroeger. Ook het toegenomen milieubewustzijn speelt een rol. Tenslotte maken klimatologische wijzigingen eveneens een bijsturing van de vroegere plannen noodzakelijk.
De nieuwe visie schrapt de centrale stormvloedkering boven Antwerpen. Die wordt vervangen door twee kleinere, één op de Dijle in Mechelen en één op de Nete in Lier. De verdere ophoging van de dijken wordt op een laag pitje gezet. In de toekomst gaat de aandacht vooral naar de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's). Die bieden de Schelde en haar tijgebonden zijrivieren uitwijkmogelijkheden in duidelijk afgebakende zones.
Deze koerswijziging zal de komende maanden en jaren nog veel stof doen opwaaien. Ze houdt in dat lager gelegen gebieden, meestal gebruikt voor landbouw, worden teruggegeven aan de rivier. De weerstand tegen de 600 hectaren grote potpolder in de Wase gemeente Kruibeke leert dat niet iedereen daar even gelukkig mee is.

Sigmaplan schrapt stormvloedkering en geeft land terug aan de Schelde

Tekst
Koen Dewanckel, Sarah De Beuckelaer
Foto's
GvA archief
Illustraties
Administratie Waterwegen en Zeewezen - Afdeling Zeeschelde

Sigmaplan: waarom en hoe?

Het Sigmaplan beoogt de beveiliging van het Zeescheldebekken tegen stormvloeden vanuit de Noordzee. Het ontstond als reactie op de zware overstroming van 3 januari 1976, toen door een zware noordwestenstorm het water zeer hoog werd opgestuwd en overal in het Zeescheldebekken overstromingen optraden. Ruisbroek kwam daarbij blank te staan. Op 18 februari 1977 zette de ministerraad de uitvoering van het Sigmaplan (S staat voor Schelde, red.) in gang.

✓ Wat zijn stormvloeden?

Stormvloeden zijn zeer kenmerkend voor het Zeescheldebekken. Wanneer zich een west-noordwestenstorm voordoet, veroorzaakt de opwaaiing boven het getij een extra waterstandsverhoging. Stormvloeden zorgden in België en Nederland voor de zwaarste overstromingen uit de geschiedenis.

✓ Overstroming in 1953:

Tijdens de nacht van 1 op 2 februari 1953 steeg het water voor de Belgische en Nederlandse kusten tot ongekende hoogten tijdens een hevige noordwestenstorm. Het water werd de Westerschelde en de Zeeschelde opgestuwd en op verscheidene plaatsen braken de dijken door. In het Nederlandse Deltagebied verloren meer dan 1.800 mensen het leven. In Vlaanderen vielen zes slachtoffers. De Schelde bereikte toen in Antwerpen een nooit eerder genoteerde hoogte van 7,85 meter T.A.W. (T.A.W. staat voor Tweede Algemene Waterpassing en is een referentieniveau voor hoogtebepaling, red.).

✓ Band met Deltaplan:

In de nasleep van 1953 besloot de Nederlandse regering tot de uitvoering van het Deltaplan. Bijna alle zeegaten in de Delta werden afgesloten, met uitzondering van de Nieuwe Waterweg en de Westerschelde. De dijken werden ontworpen om een waterstand die één maal in de 10.000 jaar voorkomt te weerstaan. De realisatie ervan verliep iets minder strikt. Vandaag zouden de waterkeringen bestand moeten zijn tegen een zware stormvloed die één maal in de 4.000 jaar voorkomt.
Vlaanderen herstelde de geleden schade na 1953. Anders was het na het drama van 1976. Toen werd tot een evenwaardige beveiliging van het Zeescheldebekken besloten als de Westerschelde in het Nederlandse Deltaplan.

Wat omvat het Zeescheldebekken?

Het Zeescheldebekken is genoemd naar de Zeeschelde (van Gent, over Antwerpen tot de Belgisch-Nederlandse grens) en omvat naast de Zeeschelde alle zijrivieren die ermee in verbinding staan. De belangrijkste zijrivieren zijn de Leie, de Dender en de Rupel. Specifiek voor het Zeescheldebekken zijn de getijdenwerking en, daarmee verbonden, de stormvloeden.

✓ Opdeling van de Schelde:

Op Vlaams en Nederlands grondgebied wordt de Schelde opgedeeld in vier gebieden: de Bovenschelde (stroomopwaarts van Gent op Vlaams grondgebied) de Boven Zeeschelde (van Gent tot Antwerpen), de Beneden Zeeschelde (van Antwerpen tot de Nederlandse grens) en de Westerschelde.

✓ Getijdenwerking:

Door de rechtstreekse uitmonding in de Noordzee via de Westerschelde zet de getijdenwerking op de Schelde zich tot ver in het binnenland door. Getijdenwerking is een resultant van het samenspel tussen zon en maan. Het hoogste of laagste water [illegible] op zijn grootst bij nieuwe en volle maan, dan gaat het om springtij.
In Antwerpen bedraagt het verschil tussen hoog en laag water op de Schelde momenteel ongeveer zes meter. Als het hoog water is in Antwerpen, betekent dat laag water in Gent. Het tijdsverschil van ongeveer vier uur op de getijdenwerking in Antwerpen en Gent heeft ook belangrijke gevolgen voor de opstelling van de waterbeheersingsplannen in het Zeescheldegebied.

Sigmaplan anno 1977

Het Sigmaplan had de ambitie het Zeescheldebekken te beveiligen tegen stormvloeden vanuit de Noordzee. Dat moest gebeuren op drie fronten: de verhoging en verzwaring van de dijken, de aanleg van dertien overstromingsgebieden en de bouw van een stormvloedkering.

✓ Verhoging van de dijken:

Het Sigmaplan voorzag in drie hoogten voor de dijken aan de Zeeschelde. Vanaf de Nederlandse grens tot aan Oosterweel bedroeg die 11 meter TAW. Vanaf Oosterweel tot aan Temse werd op 8,35 meter TAW gerekend. Vanaf Temse tot Genthrugge en verder op de rivieren Durme, Rupel, Nete, Dijle en Zenne volstond 8 meter TAW.

✓ Gecontroleerde overstromingsgebieden:

Om het waterpeil in de Schelde op crisismomenten te laten zakken, legde het Sigmaplan dertien lagergelegen gebieden aan die onder water kunnen lopen. Dat verlaagt de druk op de dijken en het risico op het doorbreken ervan. Twaalf daarvan bevinden zich in Tielrode, Moerzeke, Vlassenbroek, Berlare en Wichelen aan de Schelde, in Heindonk aan de Rupel, in Lier aan de Beneden-Nete, en in Waasmunster aan de Durme. Ze zijn goed voor 533 ha. Het dertiende en grootste wordt gepland in Kruibeke: 600 ha.

✓ Stormvloedkering:

Het sluitstuk van het Sigmaplan moest een stormvloedkering nabij Oosterweel worden. Dat is een constructie die in normale omstandigheden het getij ongehinderd doorlaat. In extreme omstandigheden kan het worden gesloten om stormvloeden vanuit de zee tegen te houden.

Hoeveel kost bescherming tegen overstromingen ons?

"Het vernieuwde Sigmaplan kost de gemeenschap slechts twintig procent van het oorspronkelijke plan uit 1977", stelt ingenieur Wim Dauwe van de AWZ. Het niet uitvoeren van de stormvloedkering op Oosterweel maakt het verschil.

"In 1982 werd de kostprijs van de stormvloedkering nabij Oosterweel geraamd op veertig miljard frank, met een jaarlijkse onderhoudskost van een procent", aldus Dauwe. Nu die werd afgevoerd, zou het vernieuwde Sigmaplan nog slechts één vierde van het oorspronkelijke plan kosten, ook wat onderhoud betreft.
"Van het oorspronkelijke Sigmaplan is al 79 percent uitgevoerd. Ongeveer 405 dijken werden op Sigmasterkte gebracht.
Twaalf van de dertien voorgestelde gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) zijn in werking. De potpolder in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde vormt het laatste en grootste GOG en wordt momenteel voorbereid."
"De al uitgevoerde werkzaamheden van het Sigmaplan worden op 23 miljard geraamd. Van het oorspronkelijke plan dient nog voor tien miljard werkzaamheden te worden uitgevoerd", besluit de projectingenieur.

Schelde is niet meer dezelfde

Sinds de opstelling van het Sigmaplan vijfentwintig jaar geleden veranderde een aantal basisgegevens. Het Zeescheldebekken wordt steeds vaker bedreigd door stormvloeden vanuit de Noordzee. De bovenloop krijgt meer water te verwerken. Dijken bouwen volstaat niet meer.

De zeespiegel stijgt momenteel aan een tempo van zestig centimeter per honderd jaar. Dat betekent dat de Schelde minder lang water kwijt kan in zee. Daar staat tegenover dat de rivier steeds meer water te verwerken krijgt vanuit haar bovenloop. De voorbije vijfentwintig jaar werden massaal nieuwe woonwijken en industrieterreinen aangelegd en [illegible] verkavelingen doorgevoerd. Die zorgen ervoor dat extra regenwater beken en rivieren [illegible] gaat.
Dat leidde tot een nieuwe [illegible] op de aanpak van het veiligheidsproblem. Het Sigmaplan was gebaseerd op het zoveel mogelijk indijken van de tijgebonden rivieren tegen uitzonderlijk hoge waters. De nieuwe veiligheidsbenadering gaat uit van de mogelijke schade door een rivier die buiten haar oevers treedt.
Er wordt niet langer naar gestreefd over de volledige lengte dijken aan te leggen om het water bij hoge waterstanden te [illegible] te houden. De prioriteit gaat nu naar de beveiliging van gebieden waar de schade het grootst is. Met andere woorden: weiden of drassige gebieden mogen overstromen, woonwijken niet.
Tijdens het voorbije kwartseeuw veranderde tenslotte ook de visie op de functie van de Schelde. Die kreeg behalve een functie in de strijd tegen overstromingen en het verzekeren van de toegang tot de haven een ecologische functie. Het op elkaar afstemmen van deze drie functies heet 'integraal waterbeheer'.

Vragen of reacties bij 'Mensen achter de dijk' kan u [illegible] naar kdewanckel@rug.be of sdebeuckelaer@rug.be

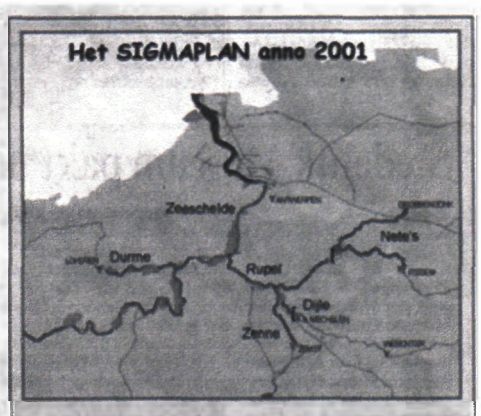

Sigmaplan anno 2001

In de vernieuwde versie 2001 van het Sigmaplan verschuift het accent van de dijkverhogingen en de centrale stormvloedkering op de Schelde nabij Oosterweel naar bijkomende gecontroleerde overstromingsgebieden en twee kleinere stormvloedkeringen.

✓ Verhoging van de dijken:

"Een verdere verhoging van de dijken op zich biedt geen oplossing. De dijkhoogtes worden dan onrealistisch. Daardoor zou het hinterland van de Schelde als waterweg worden afgesneden", legt ingenieur Wim Dauwe van de AWZ de nieuwe visie uit.

✓ Gecontroleerde overstromingsgebieden:

De AWZ geeft de voorkeur aan bijkomende gebieden bovenop de dertien oorspronkelijk geplande. "De onderhoudskosten van deze gecontroleerde overstromingsgebieden zijn minimaal."
"Hun werking wordt door de natuurlijke processen gegarandeerd. Ook het vergroten van waterberging door ontpoldering sluit hierbij aan. Aan de Durme zijn in die mate valleigronden beschikbaar dat het gebied kan bijdragen tot de komberging van het hele Zeescheldebekken", aldus Dauwe.

✓ Stormvloedkering:

"Een verkennend onderzoek toonde aan dat de voordelen ervan klein zijn in verhouding tot de enorme kosten voor de realisatie én het onderhoud. Overstromingsgebieden hebben een veel groter effect, eventueel gecombineerd met twee kleinere stormvloedkeringen, één op de Dijle in Mechelen en één op de Nete in Lier", verzekert ingenieur Dauwe.

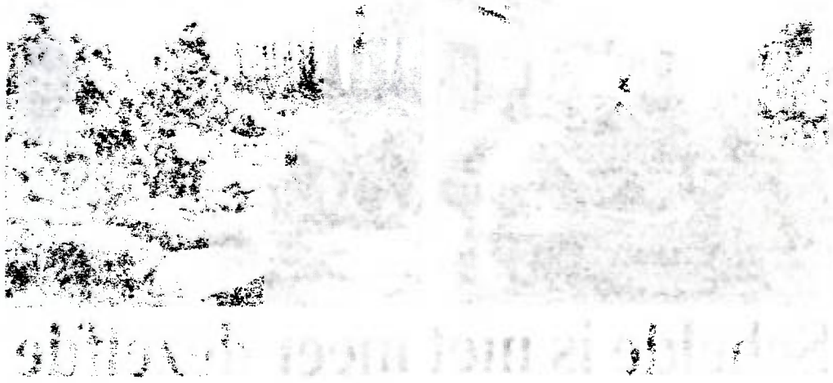

Presentatie
Eco Consult Milieucommunicatie BVBA

Voor een natuurlijke kijk op de wereld

Eco Consult Milieucommunicatie BVBA
Postbus 7
9180 Moerbeke-Waas
Tel: 09/326 80 80
Fax:09/326 80 89
Mail to: info@ecoconsult.be

Eco Consult Milieucommunicatie BVBA

Eco Consult is als communicatiebureau gespecialiseerd in milieu en risicocommunicatie. Het richt zich daarbij op vaak grote infrastructurele projecten waarover bepaalde doelgroepen een negatief beeld hebben gevormd. Via sensibilisering en een transparante communicatie tracht Eco Consult de informatiekloof tussen de verschillende partijen te overbruggen en zo een draagvlak te creëren voor elkaars ideeën en waarden.

Eco Consult heeft ervaring op het vlak van de ontwikkeling en de uitvoering van milieucommunicatie, crisiscommunicatie, marktonderzoek en doelgroepenonderzoek. We stellen een communicatieplan op, schrijven nieuwsbrieven,... Kortom, we begeleiden vaak het ganse communicatietraject.

Eco Consult is een full-service bureau. Alles, van adviesverstrekking tot conceptontwikkeling en uitvoer gebeurt binnenshuis. Enkel het drukwerk wordt uitbesteed.

Ons visitekaartje...

Eco consult Milieucommunicatie BVBA

Damstraat 236
9180 Moerbeke-Waas

Postadres:
Eco Consult Milieucommunicatie
Postbus 7
9180 Moerbeke-Waas

Nationaliteit: Belgisch
Hoofdzetel: Moerbeke-Waas

Ondertekenaar: Uwe Breithaupt

Inschrijving handelsregister Gent: 194060
BTW: BE 459-101-097
Rekeningnr. GB 220-0974077-39

Milieu- en Risicocommunicatie... onze visie

Milieucommunicatie

De tijd dat zorg en aandacht voor het milieu enkel kostenfactoren waren voor het bedrijf is reeds lang voorbij. Al enkele jaren heerst de gedachte dat het milieu niet alleen een maatschappelijk belangrijk aandachtspunt is maar tevens een potentiële winstfactor. Dit zowel rechtstreeks als onrechtstreeks. Denken we maar aan de steeds groter wordende eisen in verband met het milieu die aan uw bedrijf worden gesteld, maar ook aan de uitstraling die gepaard gaat met een milieuvriendelijk imago. De milieuproblematiek is dan ook al lang niet meer de bekommernis van enkel de milieuorganisaties. Het is een materie die ieder van ons aanbelangt.

Een milieubewust management wordt voor een bedrijf het uithangbord voor de toekomst, zowel naar de medewerkers, de leveranciers als de klanten, en verdient dan ook een grondige professionele aanpak.

Crisiscommunicatie

We spreken over een crisis wanneer een probleem in de media escaleert. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in een maatschappij waarin de media een belangrijke factor geworden is er steeds meer crisissen belicht worden. Gecombineerd met een steeds kritischer wordende publieke opinie kan dit een potentiële bedreiging voor uw bedrijf betekenen. U zou daarom best anticiperen en nagaan wat er mis kan gaan binnen uw organisatie, zodat daarvoor een geschikte communicatiestrategie bepaald kan worden.

Door onze ervaring geloven wij in het Shift-Agenda principe. Dit wil zeggen dat we prefereren om bij een crisis te onderhandelen en communiceren vanuit de gemeenschappelijk waarden van de verschillende partijen. We stappen dus af van het communiceren uit standpunten waarbij ieder zijn gelijk probeert te halen en zoeken naar bindende punten tussen de partijen.

Het team

Om een zo goed mogelijke dienstverlening te waarborgen doen we beroep op een groep ervaren medewerkers. De filosofie van Eco Consult is een zo breed mogelijk spectrum van vaardigheden te combineren. Elk van de medewerkers beschikt over specifieke kennis. Hun ervaring op het gebied van communicatie combineren ze met hun basisdiploma's zoals biologie, economie, opleiding milieucoördinator, marketing, risico- en crisiscommunicatie. Eco Consult combineert op deze manier acht medewerkers met verschillende specialismen tot één multidisciplinair team.

Er is steeds één contactpersoon die instaat voor de coördinatie van het project. Deze coördinator rapporteert aan een senior-consulent, die de eindverantwoordelijkheid voor het project draagt. Zo krijgt de communicatie naar de verschillende doelgroepen een meerwaarde, elk lid kan immers vanuit zijn invalshoek en visie de doelgroep benaderen.

Elke werknemer van Eco Consult wordt steeds op de hoogte gehouden van de opdrachten waarmee de collega's bezig zijn. Dit gebeurt via wekelijkse vergaderingen waarin de stand van zaken wordt gegeven van de lopende projecten. Zo wordt de continuïteit van het project gewaarborgd bij het wegvallen van het oorspronkelijke team door ziekte, calamiteiten,...

Enkele opdrachtgevers

Electrabel:

- Communicatie-advies bij imagesetting van Kerncentrale Doel: begeleiding in alle stappen van het image setting traject gaande van imago-onderzoek tot de vertaling van de geherdefinieerde corporate identity in een communicatiebeleid. Uitvoeren bepaalde acties binnen communicatieplan.

- Communicatiebegeleiding bij het behalen van het Emas-certificaat.

- Herstructurering (Operatie PRO+) bij de klassieke elektriciteitscentrales: communicatieplan, attitude-onderzoek bij Electrabel personeel.

- Onderzoek naar aanvaarding van kernenergie in de maatschappij aan de hand van enquêtes. Meten van tevredenheid van bezoekers Doel Infocenter, lezersonderzoek Doelbewust en telefonisch imago-onderzoek.

- Opstarten en begeleiden Community Awareness Panel (klankbordgroep met verschillende vertegenwoordigers uit de maatschappij) met de kerncentrale.

- Communicatie van een natuurontwikkelingsproject (7 hectare) naar verschillende doelgroepen, met daarbij horend de oprichting van een educatief milieucentrum en een Eco Consult-fietsroute. Ontwikkelen, implementeren en uitvoeren van milieu-educatieve projecten.

- Uitgeven van het driemaandelijkse bulletin Milieu&Gezondheid. Milieu&Gezondheid wordt verstuurd naar huisartsen, apothekers en ziekenhuizen in een straal van 20 kilometer rond kerncentrale Doel. Reeds verschenen onderwerpen zijn: dioxine, straling, waterkwaliteit, ...

NIRAS:

- Verzorgen van algemene persvoorlichting (organiseren van persconferenties en schrijven van persartikels)

Vlaams Ministerie voor Leefmilieu en Infrastructuur:

- Uitwerking en implementatie van strategisch communicatieplan voor nieuwe projecten.

- Concept en uitvoering informatiekrant van de ombudsman van Doel.

- Communicatiestrategie, - plan en advies bij de realisatie van het Gecontroleerd Overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde incl. uitwerking voorgestelde acties. Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Zeeschelde.

- Communicatiestrategie, -plan en -advies bij de Maatschappelijke impactstudie voor de ontsluiting van de Vlaamse kusthavens incl. uitwerking voorgestelde acties. Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Bovenschelde.

- Communicatiestrategie en -plan, advies en implementatie bij de realisatie van het project "Oostende", Administratie Waterwegen en Zeewezen, afdeling Waterwegen Kust

Borealis Polymers Belgium:

- Sensibiliseringsprogramma voor het voltallige personeel in het kader van ISO 14001

- Communicatie-advies bij problemen met omwonenden

- Sensibiliseringsprogramma voor het voltallige personeel in het kader van kwaliteit, veiligheid en milieu.

Schmalbach-Lubeca:

Milieusensibilisering voor het volledige personeel.

DAF Trucks België en Nederland:

- Adviserende werkzaamheden, concepten en teksten van een sensibiliseringsboekje voor milieuzorgsystemen.

Nederlandse ministeries van Economische Zaken en VROM:

- Communicatieve ondersteuning van een consumentenpilot dat tot doel heeft: uitvoering van effectieve communicatiestrategieën gericht op energiebesparing bij consumenten.

ECN Energie-onderzoekscentrum:

- Externe communicatie: image-setting, communicatieplanning en persvoorlichting.

Scheldefonds:

- Het Scheldefonds wil de duurzame ontwikkeling van de Schelde stimuleren, zowel op economisch als ecologisch gebied. Naast de overheid en de industrie zitten ook de milieubewegingen mee in het bestuur van het Scheldefonds.
- Opstarten en coördineren van Scheldefonds.
- Concept en uitvoering Scheldekrant.
- Acquisitie en begeleiden van projecten. Een eerste concreet project is het stimuleren van een natuurontwikkelingsgebied binnen industriële bedrijven op Linkeroever.

Project Onderzoek Rijn, Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam.

- Begeleiding communicatie bij het aannleggen van De Slufter, een slibbergingsdepot in de Rotterdamse Haven.

Communicatie-activiteiten voor BVBA Steendorp in verband met de berging van slib in de kleiput Nieuw Gelaag.

- Ontwikkeling en implementatie van de communicatiestrategie
- Communicatie- en crisiscommunicatieadvies

Tractebel

- Advies, opstellen en uitvoeren van communicatieplan in Kazachstan

Centrale Studiedienst De Lijn

- Conceptvorming en begeleiding van informatievergaderingen voor verschillende doelgroepen i.v.m. de aanleg van een coördinatiepunt van de Antwerpse tramlijnen te Zwijndrecht/Melsele.

Communicatieopleidingen en mediatrainingen.

Workshop Kleinschalige Natuurontwikkeling op industriële terreinen i.s.m. de gemeente Beveren en Natuurreservaten vzw.

Resultaten

Eco Consult werkt resultaatgericht. Daarom maken wij bij elk project ook steeds een doorgedreven evaluatie. Dit helpt ons om optimaal te werken en indien nodig het project tijdens het proces bij te sturen. Bovendien is het een stap in ons dynamisch kwaliteitssysteem, zodat wij in de toekomst een nog betere serviceverlening kunnen garanderen. Afhankelijk van het project bedienen wij ons van verscheidene evaluatiemethodes, zoals imago-onderzoek en media-monitoring.

Voor de kerncentrale Doel hebben we een diepgaand imago-onderzoek verricht. Dit houdt in dat er door middel van verschillende enquêtes werd gepolst naar de houding van de omwonenden en de bezoekers tegenover de kerncentrale. Deze meting maakte duidelijk dat het aantal mensen die radicaal tegen de centrale waren, gedaald is. Bijna zeventig percent van de ondervraagden is ervan overtuigd dat de kerncentrale aandacht heeft voor het milieu en de veiligheid. Uit deze gegevens kan worden geconcludeerd dat de investeringen in communicatie resultaat hadden

Het principe van media-monitoring werd toegepast op het Gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Ruppelmonde. Met deze evaluatiemethode is het mogelijk om een uitsplitsing te maken van negatieve en positieve media-uitingen om zo een beeld te krijgen van de wijze waarop de pers tegen een project aankijkt. In het geval van Kruibeke kunnen we vaststellen dat na een escalatie van negatieve media-uitingen in januari 2000, die gevolgd werd door positieve piek in maart 2000, de situatie gestabiliseerd is. We kunnen stellen dat de media momenteel een gematigd-positieve indruk van het project heeft.

Initiatieven van Eco Consult Milieucommunicatie in 2000

Congres Groene havens...fictie of realiteit

De organisatie van het congres "Een groene haven...fictie of realiteit " 15 september 2000. Dit congres handelt over het samengaan van de ontwikkeling van een haven en de ecologie. Op het congres snijden verschillende sprekers verschillende thema's aan. Allereerst lichtten het Wereld Natuur Fonds en het Rotterdamse havenbedrijf het project "Rotterdams Peil" toe. Daarna deed het gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen haar plannen voor natuurontwikkeling in de Antwerpse haven uit de doeken. Er werd ook aandacht besteed aan hoe zij daarin hebben samengewerkt met milieuorganisaties enerzijds en private havenbedrijven anderzijds. Professor Patrick Meire van de Universiteit Antwerpen sprak in het kader van de tweede herziening van het gewestplan over de mogelijkheden van natuurontwikkeling op het Linkerscheldeoevergebied. Het congres werd afgerond door de Vlaamse overheid, die haar beleid kwam toelichten rond de mogelijkheden van natuurontwikkeling en natuurbeheer binnen het Vlaamse zeehavengebied en rond de invulling van de doelstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen inzake de ecologische infrastructuur binnen het zeehavengebied.

Handleiding voor het samenstellen van een publieksmilieuverslag

De publicatie van het boek "Handleiding voor het samenstellen van een publieksmilieuverslag". Deze handleiding, een primeur in Vlaanderen, werd samengesteld door Eco Consult in samenwerking met de grensoverschrijdende milieuvereniging Benegora. De handleiding geeft suggesties hoe men kan communiceren met verschillende doelgroepen en is geïllustreerd met voorbeelden uit bestaande verslagen van Vlaamse voornamelijk chemische bedrijven. De inleidende tekst is geschreven door minister van Leefmilieu Vera Dua. De gids geeft een globaal inzicht voor bestuurders of managers van een onderneming in de manier waarop zij een Publieksmilieuverslag kunnen samenstellen.

Kwaliteitsbewaking

Eco Consult draagt kwaliteit hoog in het vaandel. Deze kwaliteit slaat zowel op het resultaat als op het proces en de relatie met de opdrachtgever. Daarom wil Eco Consult een ISO-certificaat behalen. In afwachting op het behalen van dit certificaat werken wij alvast volgens de principes van het kwaliteitssysteem.

Dit systeem is werkzaam op twee niveaus:

1. Algemeen
2. Projectgericht

Het eerste niveau van het kwaliteitssysteem bevat de procedures voor de wederkerende taken die de kwaliteit bevorderen. Concreet geeft het een beschrijving over hoe deze taken moeten uitgevoerd worden.

Deze procedures zorgen voor een brede algemene basis waarop voor elk project specifiek kan verder gebouwd worden:

- structuur voor projecten
- traceerbaarheid van documenten
- continuïteit en controleerbaarheid van de activiteiten

Het tweede niveau van het kwaliteitssysteem houdt een projectmatige aanpak in. Dit betekent dat voor elk project een kwaliteitsbewakingsplan wordt opgesteld. Dit plan geeft aan wat ondernomen moet worden om de kwaliteit te kunnen waarbogen voor een specifiek project. Hierin worden ondermeer de volgende elementen opgenomen:

- de door de klant opgelegde procedures
- de middelen
- de planning
- de specifieke kwaliteitseisen
- de controlestructuren
- de organisatie van het onderzoeksteam

Eco Consult Milieucommunicatie BVBA

Eco Consult is als communicatiebureau gespecialiseerd in milieu en risicocommunicatie. Het richt zich daarbij op vaak grote infrastructurele projecten waarover bepaalde doelgroepen een negatief beeld hebben gevormd. Via sensibilisering en een transparante communicatie tracht Eco Consult de informatiekloof tussen de verschillende partijen te overbruggen en zo een draagvlak te creëren voor elkaars ideeën en waarden.

Eco Consult heeft ervaring op het vlak van de ontwikkeling en de uitvoering van milieucommunicatie, crisiscommunicatie, marktonderzoek en doelgroepenonderzoek. We stellen een communicatieplan op, schrijven nieuwsbrieven,... Kortom, we begeleiden vaak het ganse communicatietraject.

Eco Consult is een full-service bureau. Alles, van adviesverstrekking tot conceptontwikkeling en uitvoer gebeurt binnenshuis. Enkel het drukwerk wordt uitbesteed.

Ons visitekaartje...

Eco consult Milieucommunicatie BVBA

Damstraat 236
9180 Moerbeke-Waas

Postadres:
Eco Consult Milieucommunicatie
Postbus 7
9180 Moerbeke-Waas

Nationaliteit: Belgisch
Hoofdzetel: Moerbeke-Waas

Ondertekenaar: Uwe Breithaupt

Inschrijving handelsregister Gent: 194060
BTW: BE 459-101-097
Rekeningnr. GB 220-0974077-39